

ČASOPIS
GRÉCKOKATOLÍCKEJ CIRKVI

Slovo

ČÍSLO 10 • 1. OKTÓBER 2026

VLADYKA JONÁŠ

1. – 3. október (štvrtok – sobota) – duchovné cvičenia pre sestry karmelitánky, Bulharsko

4. október (nedeľa) – vizitácia farnosti Bukovce

5. október (pondelok) – KBS, Badín

6. – 15. október (utorok – štvrtok) – Rím

18. október (nedeľa) – svätá liturgia (priamy prenos STVR), Krivé (10.00)

20. október (utorok) – kňazský deň

21. – 22. október (streda – štvrtok) – Rada hierarchov, Bratislava

25. október (nedeľa) – odpustová slávnosť, Matiaška (10.00); permanentná formácia s mladými kňazmi, Juskova Voľa (18.00)

28. október (streda) – svätá liturgia pri príležitosti 10. výročia Spojenej školy sv. Anny, Stará Lubovňa (09.00)

VLADYKA CYRIL

3. október (sobota) – fatimská sobota, Klokočov

4. október (nedeľa) – púť starostov, Klokočov (10.00)

5. – 7. október (pondelok – streda) – KBS, Badín

10. október (sobota) – odpustová slávnosť centra mladých, Dvorianky (09.00)

11. október (nedeľa) – 25. výročie chrámu spojené s posviackou fary, Rakovec nad Ondavou (10.00)

21. – 22. október (streda – štvrtok) – Rada hierarchov, Bratislava

23. október (piatok) – Liturgia sv. Jakuba (17.00)

25. október (nedeľa) – ukončenie jubilejného roka pri príležitosti 250 rokov chrámu, Poráč; stretnutie s mladými kňazmi, Klokočov (17.00), stretnutie pokračuje do pondelka 26. októbra

VLADYKA MILAN

Facebook

Instagram

Webstránka

19.08.2026 – V LITURGII SPIEVAŤ A HRAŤ ZNAMENÁ MODLIŤ SA: ZOSÚLAĐOVAŤ VLASTNÉ SRDCE SO SRDCAMI SESTIER A BRATOV I S BOHOM A AKTÍVNE SA ZÚČASTŇOVAŤ NA SLÁVENOM TAJOMSTVE. HUDBA OSOBITNÝM SPÔSOBOM VYJADRUJE CITOVÝ ROZMER MODLITBY, AKO HOVORÍ SVÄTÝ AUGUSTÍN: „CANTARE AMANTIS EST“, TEDA „SPIEVAŤ JE VLASTNÉ TOMU, KTO MILUJE“ (SERMO 336, 1).

23.08.2026 – VIERA NIE JE NIEČO, ČO NÁM BOLO DANÉ RAZ A NAVŽDY. SKÔR MUSÍME NEUSTÁLE ZNOVU OBJAVOVAŤ KRISTOVU TVÁR A JEHO EVANJELIUM, HLBŠIE PRENIKAŤ DO JEHO POSOLSTVA A OBNOVOVAŤ ROZHODNUTIA, KTORÉ V ŽIVOTE ROBÍME, ABY BOLI V SÚLADE S TÝM, ČO VYZNÁVAME. TAKTO MÔŽEME PREKONAŤ POKUŠENIE MYSLIEŤ SI, ŽE UŽ VIEME VŠETKO, A ZREDUKOVAŤ VIERU NA OBYČAJNÝ ZVYK.

„TAK AKO SAMOTNÁ SPOMIENKA NA OHEŇ NEZAHREJE TELO, TAK ANI VIERA BEZ LÁSKY NEROZŽIARI SVETLO.“
(SV. MAXIM VYZNÁVAČ)

VALÉRIA JURÍČKOVÁ

KREŠŤAN

JE ČLOVEK ROZHODNUTÍ

„Kto je podľa vás prekladateľ?“ pýta sa ma rozhlasová redaktorka počas živej nahrávky v košickom rozhlase. „Človek, ktorý sa vie rozhodovať,“ odpoviem spontánne, čím prekvapím nielen ju.

Poslucháčov tak púšťam do prekladateľskej dielne. Rozprávam o tom, ako sa každá veta dá preložiť rôznymi spôsobmi. Ako existuje množstvo kombinácií slov a prekladateľ neustále zvažuje, ktoré riešenie je najlepšie. Vždy však príde moment, keď povie: „Bude to takto!“ a potom už nešpekuluje, a toto rozhodnutie nemení.

Písanie úvodníkov je v niečom podobné. Mesiac čo mesiac hľadím do kalendára, hľadám tému a rozhodujem sa. Október ma však zaskočil. V kalendári nachádzam mnohých prorokov, apoštolov, mučeníkov. Napríklad Ozeáš. Prorok, ktorému Boh kázal zobrať si za manželku Gomeru, smilnú ženu, ktorá ho neustále podvádza a klamala. A on ju napriek tomu miloval. Alebo Joel, ktorý Izraelu ohlasuje trest za jeho neveru, vyzýva k pokániu a následne ukazuje požehnanie, ktoré Izrael zaplaví v každej oblasti, ak jeho pokánia bude úprimné. Alebo apoštol Tomáš, ktorý je známy svojím pochybovaním. Ich príbehy znejú noblesne. Ale v praxi to vôbec nemali ľahké.

Milovať niekoho, kto nás klame, a vyzerá pri tom ako naivný hlupák. Usmievat sa na niekoho, kto nás ohovára. Odpúšťať a dávať nekonečné šance, dávať čistú lásku a nedostávať z nej nič. To chce odvahy. Alebo ohlasovať pravdu, pokánia a vyvolať nevôľu okolia. To chce odvahy. Alebo situácia Izraela či kohokolvek z nás, kto potrebuje vyznať svoj hriech Bohu, poprosiť

o odpustenie ľudí, uznať, že nie je vôbec svätým hrdinom. Aj toto chce odvahy. Alebo ako Tomáš odmietnuť sprostredkovanú informáciu a dožadovať sa vlastnej skúsenosti so živým Kristom aj za cenu, že to okolie nepochopí. To chce odvahy. Byť verný svojmu presvedčeniu, nebáť sa výsmechu, poníženia, mučeníctva. To chce veľkú odvahy.

Zrazu vidím, že všetci v októbrovom kalendári majú jedno spoločné. Keď prišlo na lámanie chleba, boli odvážni. A možno si to ani neuvedomili. Lebo sa pri svojich rozhodnutiach riadili láskou. K Bohu i k ľuďom. Vernosťou a integritou. A tak vlastne úplne prakticky a názorne ukazovali, aká je Božia láska naozaj. Boli ňou premenení a žili ju.

Aj my denne čelíme nespočetným rozhodnutiam: Povedať? Usmiať sa? Kúpiť? Ísť? Mlčať? Súhlasiť? Odmietnuť? A mnohým iným. Niektoré chcú odvahy, iné robíme automaticky. Niektoré idú ľahko, nad inými premýšľame celé dni. Ale tak ako prekladatelia, aj my dospejeme k bodu, keď musíme povedať: „Spravím to takto!“ A potom ísť, a už o tom nešpekulovať. Božie slovo nám do našich rozhodnutí dáva oporu – svedectvo tých, ktorí sa rozhodovali múdro, lebo sa rozhodovali podľa lásky. A toto, milí čitatelia, prajem do našich dní aj nám. Ľahkosť lásky do veľkých aj malých vecí, ktorým čelíme. ✕

MARTIN JARÁBEK

PÁPEŽOVA BLÍZKOŠŤ CHUDOBNÝM

DOSTÁVA KONKRÉTNU PODOBU

Jedno z najmenších dikastérií Rímskej kúrie má veľmi konkrétnu úlohu: v mene pápeža pomáhať ľuďom v núdzi. Dikastérium pre službu charity, známe aj ako Apoštolská charita či Elemosineria Apostolica, je osobitným prejavom pápežovej starostlivosti o chudobných, zraniteľných a vylúčených – blízkosti, ktorá siaha až ku koreňom diakonskej služby Cirkvi.

Korene služby

Korene tejto služby siahajú hlboko do dejín Cirkvi. Starostlivosť o chudobných patrila už v prvých kresťanských komunitách k úlohám diakonov – tá istá diakonská služba, opísaná v Skutkoch apoštolov, patrí k dedičstvu, ktoré latinská i byzantská tradícia dodnes zdieľajú. O úrade pápežského almužníka sa píše už za pontifikátu Inocenta III. na prelome 12. a 13. storočia. Jeho kompetencie neskôr upravil blahoslavený Gregor X. a v roku 1409 aj pápež Alexander V. V novšej dobe udelil Lev XIII. almužníkovi právomoc udeľovať apoštolské požehnanie prostredníctvom pergamenových diplomov; príspevky spojené s ich vydávaním boli určené na charitatívnu činnosť pápeža.

Osobitný prejav milosrdenstva

Súčasnú postavu dikastéria určila apoštolská konštitúcia *Praedicate evangelium* z roku 2022, ktorá ho označuje za „osobitný prejav milosrdenstva“. Dikastérium pomáha v mene Rímskeho veľkňaza ľuďom v materiálnej núdzi, pri marginalizácii, ako aj pri vážnych katastrofách. Môže prijímať, vyhľadávať a podnecovať dobrovoľné dary určené na pápežovu skutky charity.

Pomoc v Ríme i vo svete

Sídlom Apoštolskej charity je Vatikán, neďaleko vstupu svätej Anny, jej pôsobenie však ďaleko presahuje hranice Vatikánskeho mestského štátu. Pomoc smeruje aj prostredníctvom apoštolských nunciatúr do krajín zasiahnutých vojnami či katastrofami. V Ríme dikastérium poskytuje konkrétnu pomoc ľuďom bez domova: pod Berniniho kolonádou na Námestí svätého Petra fungujú ambulancie Madre di Misericordia a San Martino, kde ľudia v núdzi dostávajú bezplatnú zdravotnú starostlivosť, k dispozícii sú aj sprchy a ďalšie služby základnej pomoci.

Vedenie dikastéria

Na čele dikastéria stojí pápežský almužník, ktorý je zároveň jeho prefektom. Od marca 2026 je ním španielsky augustinián arcibiskup Luis Marín de San Martín, nástupca kardinála Konrada Krajewského. Sekretárom je Mons. Lucio Adrián Ruiz, podsekretárom Massimo Ralli.

Dikastérium pre službu charity tak patrí medzi tie úrady Rímskej kúrie, ktorých poslanie možno pochopiť bez zložitej administratívnej terminológie: premieňať pápežovu blízkosť na konkrétnu pomoc človeku, ktorý ju práve potrebuje – a pripomínať, že diakonia chudobným patrí k najstaršej a spoločnej tradícii celej Cirkvi, Východu i Západu. ✕

Ako vyzerá všedný deň tých, ktorí sa starajú o majetok arcibiskupského úradu, s akými výzvami sa stretávajú, ako funguje spravovanie cirkevného majetku v praxi a čo zostáva očiam verejnosti skryté, sme sa pýtali tých najpovolanejších – vedúceho lesnej a poľnohospodárskej správy Jána Pačesu za Prešovskú eparchiu a referenta správy majetku Košickej eparchie Samuela Slotu.

Ako vyzerá váš bežný pracovný deň – trávite viac času v teréne alebo pri administratíve?

J. P.: Momentálne paradoxne vyhráva administratíva, hoci srdcom som najradšej v teréne. Správa majetku v dnešnej dobe zahŕňa obrovské množstvo byrokracie, dotácií, majetkovoprávných vyrovnaní a komunikácie s úradmi. Do terénu preto vyrážam skôr za odmenu a na kontrolu konkrétnych zásahov. O to viac si však tie chvíle pod holým nebom vážim. Človek tam rýchlo pookreje a získa odstup od stoviek strán dokumentov.

S. S.: Väčšinu pracovného času trávim v kancelárii. Moja práca spočíva najmä v administratívnej spojenej so správou majetku a prenájmom pôdy. Pripravujem nájomné zmluvy, riešim podklady a stretávam sa s ľuďmi, ktorí už majú našu pôdu v prenájme alebo oň majú záujem. Veľkú časť dňa tak tvorí komunikácia a dohadovanie konkrétnych podmienok. Aj za zdanlivo jednoduchou zmluvou býva viac práce, než na prvý pohľad vidno. Treba si preveriť údaje, vyjasniť požiadavky a dotiahnuť všetky potrebné náležitosti.

Čo považujete na svojej práci za najkrajšie a čo vás, naopak, dokáže najviac potrápiť?

J. P.: Najkrajší je pre mňa

pocit kontinuity a vedomie, že výsledky našej práce prekonajú generácie. Keď vidím mladý les, ktorý sme vysadili, alebo zdravý úrodu na poliach, viem, že táto námaha má hlboký zmysel. Spravovať cirkevný majetok znamená starať sa oň s pohľadom upretým do budúcnosti – tak, aby slúžil aj našim deťom a spoločenstvu. Je to úžasná tvorivá práca v symbióze s Božím stvorením. Čo ma, naopak, najviac trápi, je často bezodná byrokracia a nestálosť. Či už sú to neustále sa meniace legislatívne podmienky, komplikované úradné procesy, alebo vrtochy počasia, ktoré človek nedokáže ovplyvniť. Niekedy dokáže potrápiť aj ľudský faktor – najšť dnes spoľahlivých a zodpovedných ľudí, ktorí majú k lesu a pôde skutočný vzťah, je čoraz väčšia vzácnosť. Vtedy človek potrebuje veľa trpezlivosti.

S. S.: Najviac ma teší, keď sa podarí nájsť s ľuďmi spoločnú reč a dospieť k dohode, s ktorou sú spokojné obe strany. Pri prenájme pôdy sa stretávajú rôzne predstavy a potreby, preto je dôležité vedieť počúvať aj zrozumiteľne vysvetliť naše možnosti. Dobrý pocit mám z toho, keď sa veci podarí doriešiť a nezostávajú otvorené. Potrápiť vie najmä zdĺhavé vybavovanie, keď aj drobnosť vyžaduje viac času a podkladov, než človek očakáva. Táto práca preto učí trpezlivosť a dôslednosť, aj keď výsledok nie je vždy hneď viditeľný.

Existuje nejaké miesto, budova, les vo vašej správe, ku ktorému máte osobitný vzťah?

J. P.: Áno. Mojou srdcovou záležitosťou sú jednoznačne Poloniny. Tento kraj má v sebe neuveriteľnú silu a hlbokú duchovnú atmosféru. Správa lesov a majetku v takomto špecifickom a ekologicky vzácnom území je síce nesmierne náročná na legislatívu a ochranu prírody, no pohľad na tamojšie karpatské pralesy všetku tú námahu vynahradí. Rád tam chodím nielen pracovne, ale aj vo chvíľach, keď hľadám skutočné stíšenie. Poloniny sú pre mňa živým chrámom pod holým nebom. Tam si človek najviac uvedomí, že sme len dočasnými správcami dedičstva, ktoré nás ďaleko presahuje a ktoré musíme zachovať pre ďalšie generácie.

S. S.: Nemám konkrétne miesto alebo budovu, ku ktorým by som mal osobitný vzťah. Majetok, ktorý spravujeme, vnímam predovšetkým cez zodpovednosť za jeho riadne využívanie a starostlivosť oň. Pri každodennej práci sú pre mňa dôležití aj ľudia, s ktorými v súvislosti s ním prichádzam do kontaktu. Osobný rozmer tejto práce tak nachádzam skôr v stretnutiach a rozhovoroch než vo vzťahu ku konkrétnemu miestu. ☘

ČO ALEBO KTO JE SPRÁVA MAJETKU

VLADYKA JONÁŠ

Jeseň je v plnom prúde, chladnejšie noci, padajúce listy zo stromov, farebné lesy, kratšie dni, v niektorých oblastiach častejšie hmly... Aj napriek tomu, mojím obľúbeným ročným obdobím je jeseň, aj keď, pravdupovediac, tá jej slnečná a teplejšia strana s babím letom... Tak či tak, s príchodom jesene je zrejmé, že druhá polovica jesene, celá zima a dokonca ešte aj prvá polovica jari sú pre nás všetkých akousi takou zatažkávacou skúškou na trpezlivosť, na radosť, na odvahu pozrieť sa trochu ďalej, kdesi až smerom k jari.

Práve teraz, keď to píšem, tam kdesi hlboko v pamäti mi zaznievajú staroslovienske slová dávnej mariánskej piesne: „Raduj sja, radoste naša, pokryj nas od vsjakoho zla čestnym tvojim omoforom... – Raduj sa, radosť naša, ochráň nás od všetkého zlého

VLADYKA CYRIL

V mesiaci október nás Cirkev opäť pozýva obrátiť zrak k Božej Matke a vziať do rúk ruženec. Pre mnohých sa táto modlitba môže zdať ako prosté opakovanie slov či ako historický prejav výlučne západnej duchovnosti, no v skutočnosti je to všeobecný hlboký duchovný nástroj, v ktorom sa spája kontemplácia Kristovho života s detskou dôverou voči tej, ktorá nás neustále vedie k svojmu Synovi.

Keď hľadáme do histórie, nemôžeme obísť október 1571 a pamätnú bitku pri Lepante. Európa vtedy čelila obrovskej hrozbe, ktorá mohla zásadne zmeniť jej duchovnú i kultúrnu tvár. Pápež svätý Pius V. sa nespoliehal len na vojsko, ale vyzval celý kresťanský svet k modlitbe ruženca. Víťazstvo, ktoré sa zdalo ľudsky nemožné, sa stalo svedectvom toho, že tie najdôležitejšie zápasy sa najskôr vyhrávajú na kolenách. Panna Mária bola vtedy vďačne vzývaná ako pomocníca kresťanov.

Dnes síce pred nami nestoja vojnové loďstvá, no duchovné bitky nášho veku nie sú o nič menej vážne. Čelíme kríze viery, strate nádeje či rozdeleniu v spoločnosti. Ruženec nie je prežitok minulosti, ale zbraň pokoja, pokory a vytrvalosti. Každé jedno „*Borodice Divo, raduj sja*“ je tichým svetlom v temnote a hradbou proti zúfalstvu.

Nenechajme ruženec zapadať prachom, neurobme z neho len prívěsok na spätnom zrkadle nášho auta. Vezmime ho opäť do rúk v rodinách i v súkromí. Presväťá Bohorodička, ktorú aj na Východe vzývame ako Ochrankyňu a na sviatok jej Pokrovu – Ochrany sa utiekame pod jej ochranný závoj, nech chráni naše rodiny i celý svet. Verím, že aj dnes dokážu malé zrnká modlitby vyhrať tie najväčšie bitky v našich srdciach. ✕

svojím úctyhodným plášťom...“. Nemo a s úsmevom na tvári žasnem, aká je Cirkev múdra, a to aj cez jednoduchú ľudovú zbožnosť. Zbožnému ľudu a každému jednotlivcovi zvlášť, prechádzajúcemu cez nečas jesene – tej za oknom, ale aj tej životnej –, smerujúcemu do chladných zimných dní skúpych na slnečné lúče, hneď od prvého dňa októbra zakutáva ľudské srdce zbožným modlitebným zvukom a príjemne podmanivou mariánskou melódiou: *Raduj sa, radoste naša...*

V tajupľnej, hlboko intímnej a tichej atmosfére prítomnosti Matky neostáva len na pozadí zvukov známej mariánskej melódie vysloviť tichú modlitbu: „Ó, Presvätá Vládkyňa Bohorodička, chráň ma..., ochráň nás od akéhokoľvek zla a prikrý úctyhodným svojím plášťom...“ ✕

VLADYKA MILAN

Mám sen. Je dobre, aby sme mali sny. Mojím snom je, aby naše farnosti boli spoločenstvami milujúcich ľudí, ktorí sa navzájom poznajú a ktorí si uvedomujú, že sú milované Božie deti. Ktoré sa navzájom milujú a majú sa v úcte. Naš život je taký krátky. A my si to nevážime. Mojím snom je, aby sme v našich farnostiach mali k sebe blízko. Aby sme sa nebáli jeden druhého. Aby sme vedeli, ako sa volajú po mene deti našich veriacich, s ktorými sme každú nedeľu v cirkvi na božskej liturgii. Lebo len spolu vo vzájomnej úcte, vo vzájomnej modlitbe a vzájomnej pomoci môžeme kráčať do Božieho kráľovstva. A tak naozaj mám sen, aby naše farnosti boli miestami, kde sa ľudia cítia prijatí takí, akí sú. Nikoho nesúdme, nikoho neodvrhujme za to, aký je. Mám sen, aby naši veriaci vo farnostiach necítili neistotu z toho, že ich niekto za chrbtom ohovára a praje im zle. Toto si Ježiš neprial. Sme povolaní odpúšťať si, tak ako nám odpúšťa Boh. Sme povolaní ako pokrstení v Cirkvi, aby sme zjavovali Božiu lásku tomuto svetu. Toto je naše poslanie. Toto je naša misia. Toto je naša úloha, na ktorú sme boli stvorení. Aby sme zjavovali tomuto svetu, aký dobrý je Boh, ktorý nás miluje, ako nám chce dať seba samého. Chce, aby sme boli šťastní. Chce nám dať také šťastie, akým on sám je šťastný. On nie je ako my. Boh nie obchodník. Boh je Otec. Boh vie o nás všetko. Boh sa ti dáva úplne celý. On čaká na naše obrátenie. Tento čas, ktorý tu na zemi máme, je krátky. Snívam, aby sme v našej Gréckokatolíckej cirkvi žili slobodne a v láske. Aby sme si nezávideli, aby sme si dopriali jeden druhému to najlepšie, po čom sami túžime. Taký je môj sen. Ja verím, že raz sa splní... ✕

VÝSADA

BYŤ S BOHOM

Modlitbu často vnímame ako povinnosť. Lenže modlitba a oslava Pána sú výsadou. Potrebujeme úprimne precítiť to, čo si väčšina kresťanov z nejakého dôvodu stále neuvedomuje – že „dobré je nám tu“. Precítiť to tak, ako to cítili prví kresťania, keď sa pre prenasledovanie nemohli stretávať. Alebo si vezmíme príklad kráľa Dávida, ktorý volal: „Po Bohu žižni moja duša, po Bohu živom; kedyže už prídem k nemu a uzriem Božiu tvár?“ (Ž 42, 3).

S tačí to precítiť a potom už nebude treba nútiť sa do modlitby. Pozrime sa na príklad Mojžiša, ktorý mal výsadu byť s Bohom. Po tomto stretnutí jeho tvár žiarila tak, že ostatní sa naňho nemohli pozeráť. Žiarime takto aj my po týchto výsadných stretnutiach s Bohom v modlitbe?

Sme príliš spätí s materiálnym svetom, pretože v ňom žijeme a neustále sa v ňom „točíme“. Čo má teda spôsobovať modlitba? Zduchovňovať nás. Kvalita našej modlitby sa ukazuje na tom, akí sme po nej. Modlitba je akoby pokrmom pre dušu.

Ak sa zamyslíme nad tým, ako sa modlíme, zistíme, že okrem každodenných modlitieb sa na Boha najčastejšie obraciame vtedy, keď niečo potrebujeme, keď sme v núdzi a hľadáme u neho pomoc. Len veľmi zriedka pamätáme na to, aby sme prišli k Pánovi s modlitbou vďaky a chvály.

Oslava Boha nie je potrebná jemu, ale nám, pretože keď oslavujeme Pána, pripomíname si, kým je a čo urobil pre tých, ktorí v neho verili. A tak aj my sami rastieme vo viere.

Učme sa začínať svoju modlitbu oslavou Boha za to, čo vykonal v dejinách ľudstva, v dejinách nášho národa i v mojom vlastnom živote. Učme sa dobrorečiť Bohu za to, že konal a koná, že je vždy prítomný. A až potom, s vierou v jeho všemohúcnosť, spravodlivosť a veľkú lásku k nám, môžeme pred neho predstúpiť so svojimi prosbami.

Pozrime sa, čo je našou najväčšou hodnotou. Tu na zemi je našou najväč-

šou hodnotou život. A v tomto živote je ňou náš čas. Často si však neuvedomujeme, aký dôležitý je práve čas venovaný Bohu. Neraz si môžeme myslieť, že spoločenstvo s Bohom, teda modlitba, je stratou času. Príčinou môže byť to, že celkom nechápeme, aké dôležité je zotrvať so svojim Stvoriteľom.

Naša modlitba nás premieňa a naplňuje nás pochopením toho, čo a ako máme robiť, ako máme konať a ako máme budovať vzťahy s druhými. Naša modlitba, teda prebývanie s Bohom, zanecháva svoju stopu na celom našom živote!

Čítaním evanjelia, diel cirkevných otcov a katechizmu sme o Bohu objavili mnoho vecí, a to je veľmi dôležité. Ešte dôležitejšie však je nielen vedieť o Bohu, ale osobne ho spoznávať. A to sa deje iba v modlitbe. Sväté evanjelium, diela cirkevných otcov či katechizmus nám sprostredkujú svedectvo iných o Pánovi; je to ich skúsenosť s Bohom, ktorú nám odovzdávajú.

Modlitba je miestom, kde sa my sami stretávame s Bohom, kde získavame vlastnú skúsenosť s Pánom. Ak má modlitba v našom živote náležité miesto, budeme mať aj túto skúsenosť s Bohom. Ak však modlitbu zanedbávame, potom nech prečítame akokoľvek veľa kníh a vypočujeme si akokoľvek veľa prednášok na teologické témy, budeme o Bohu iba vedieť, ale nebudeme ho osobne poznať.

(úryvok z knihy vладыку Бенедикта Алексійчука Школа молитвы. Львів: Свічдо, 2020) ✕

JEDNODUCHOSŤ

Ježiš vyzdvihuje ľudí jednoduchého srdca, pretože sám Boh je jednoduchý. Človeku nič nebráni v tom, aby pochopil Boha. Stačí, aby po tom túžil. Boha možno ľahko pochopiť, na rozdiel od samotného človeka s jeho rozmanitými a protirečivými vlastnosťami. Problém spočíva v tom, že pre osobnú zložitosť nedokážeme spoznať Božiu jednoduchosť. Nedokážeme pochopiť, že všetko na tomto svete spočíva v láske. Ježiš hovorí, že jednoduchí a pokorní ľutujú svoj hriech, túžia po milosrdenstve a dobre, milujú všetkých, a tak sa podobajú Bohu. (...) Táto jednoduchosť z nás robí Božích synov.

Aby sme rástli v duchovnej jednoduchosti, musíme sa učiť čoraz väčšmi odovzdávať a zbavovať sa svojich ľudských návykov, postojov a názorov, podľa ktorých sme žili celý život a zvykli sme si na ne. Keď nám niekto povie, že sa ich máme vzdať, nechce sa nám, pretože toto všetko je naše ja. Božská jednoduchosť má teda svoju cenu! Starý človek musí zomrieť a musí sa narodiť nový.

Musíme odovzdávať to, čo je v nás ľudské, aby sme získali to, čo je Božie, a nadobudli túto jednoduchosť. Ak nás niekto nahnevá, často strácame trpezlivosť, no tým ešte viac posilňujeme to ľudské v nás. Keď nám niekto urobí niečo zlé a my nereagujeme ani navonok, ani vnútorne, zostávame v pokoji a jednoduchosti, pretože ten človek v nás neprebudil vaše.

Prirodzene nás ťahá, aby sme sa správali emocionálne a hneď na všetko reagovali, tak sme si zvykli. Ak vždy znova a znova reagujeme, hromadíme v sebe túto vášeň. Preto je dôležité reagovať v pokoji a jednoduchosti bez ohľadu na to, či nás niekto očierňuje alebo nám robí niečo zlé. Ak zaprieme sami seba, zostávame v jednoduchosti. Nie je ľahké vzdať sa lipnutia na svojej ľudskej dôstojnosti, kompetentnosti a pocite vlastnej dôležitosti. Je dôležité usilovať sa nestratiť túto jednoduchosť

bez ohľadu na to, čo nám povedia alebo urobia.

Keď človek v čase skúšky zostáva v pokoji a nereaguje pod vplyvom vášni, je v Bohu najbohatší. Preto je duchovná jednoduchosť taká krásna – nevinná a čistá.

BOŽIA PRÍTOMNOSŤ

Keď sa modlíme, je dôležité uvedomovať si, že sme v Božej prítomnosti. Vtedy sa v nás bude Pán prejavovať čoraz väčšími. Pocítíme pokoj a vnútorné utíšenie, ktoré nám prinesú aj radosť z Božej prítomnosti.

Často chceme, aby Pán urobil to či ono, čo z ľudského pohľadu považujeme za dôležité a potrebné. Boh nás miluje, a preto urobí to, čo je pre nás skutočne dobré, ale nie všetko, o čo ho prosíme. Keby neustále plnil všetky naše želania, stali by sme sa pyšnými a povýšeneckými. Boh k nám kvôli nám prichádza postupne. Či zotrývame v modlitbe v chráme, alebo niečo robíme, Boh zostáva vo svojom postoji k nám nemenný. Boh je živý (...). Viera nám umožňuje pochopiť, že Pán je stále s nami a v každej chvíli nás počuje. Iba naše vnútorné uši a oči ešte nie sú dostatočne rozvinuté, aby sme ho dokázali prijať. Božie pôsobenie je veľmi jemné a sväté, zatiaľ čo my žijeme väčšmi tým, čo je materiálne, a preto nedokážeme zakúsiť Pána.

Boh v nás prebýva skrze Svätého Duha. Pán nikdy človeka nezavrhnú, ale bude ho premieňať a pôsobiť voči nemu s láskou. Keď Božie ja vo mne odstraňuje ľudské ja, posväcujem sa. Posväcujem svoje pohyby, myšlienky i skutky.

(50 myšlienok starca Olexandra. zost. vладыка Бенедикт Алексійчук. Львів: Свічано, 2025) ✕

VALÉRIA JURÍČKOVÁ

HLINENÁ KAŽDODENNOŠŤ

Pred rokmi sa sociálnymi sieťami šírila myšlienka o autách a koňoch. Kedysi mal koňa ktokoľvek, auto len boháči. Dnes je to naopak. Podobne je to dnes s hlinenými nádobami. Rozvoj priemyslu spôsobil, že výrobky z hliny, vyrobené ručne, sú luxusne drahé. V biblických časoch ich mal doma každý.

Čo sa dialo v hrnčiarskej dielni? Hlina sa miešala s vodou a dôkladne miesila. Museli sa odstrániť vzduchové bubliny, nečistota a aby bol efekt čo najlepši, spracúvala sa aj šliapaním bosými nohami. Až potom šla na kruh. Nepodarený tvar sa v tejto fáze dal stlačiť späť do hrudy a formovať nanovo. Po dokončení nádoba musela dôkladne vyschnúť

a až potom sa vložiť do pece. Výpal bol zároveň skúškou kvality. Stačila malá vzduchová bublina alebo iná chyba a nádoba v peci praskla. Rovnako riskantné bolo predčasné otvorenie pece. Teplo nádobu menilo tiež. Takto výpaly fungujú dodnes, rozdiel je iba vo využívaní moderných pecí s reguláciou teploty. Po vypálení už nie je možný krok späť.

Urobiť a vypáliť nestačí

Vypálená hlina si však zachováva pórovitosť, ktorá umožňuje dobrú savosť glazúr, no zároveň spôsobuje, že vliata tekutina presiakne. Dnešný hrnčiar preto nádobu natrie glazúrou, nechá vyschnúť a vloží do pece zas, aby sa na povrchu vytvoril sklovitý, nepriepustný povlak. Okrem praktickej funkcie má glazúra aj estetický účel. V biblických časoch sa glazúry nepoužívali. Namiesto nich sa nádoby natierali jemnou riedkou hlinou a následne leštili. Skladovacie a prepravné nádoby sa nechávali neupravené, prípadne sa tesnili voskom, živicom či asfaltom. Ak vosk popraskal, víno alebo olej sa skazili. Osobitným prípadom boli nádoby na vodu, kde bola mierna pórovitosť žiadaná. Presakujúca voda sa na povrchu odparovala a chladila zvyšný obsah, čo bolo v horúčavách biblických krajín vítané.

Jeremiáš vyslaný do dielne

Text Jer 18, 1 – 6 ukazuje vyslanie Jeremiáša do dielne, kde vidí, ako sa hrnčiarovi kazí proces výroby nádob a keďže je hlina mäkká, hrnčiar z nej môže začať tvoriť vždy odznova, kým s nádobou nie je spokojný. Tieto slová ukazujú, že Boh môže „tvoriť všetko nové“, že jeho milosť dovoľuje aj po hriechu nový začiatok. V 19. kapitole však vidíme, ako mu Boh káže zobrať hli-

nený (vypálený) krčah, rozbiť ho pred ľuďmi so slovami: „Tak rozbijem tento ľud a toto mesto, ako sa rozbije hlinená nádoba, že sa viac nescelí“ (19, 1 – 13). A teda táto časť ukazuje na inú vlastnosť keramiky, keď po vypálení džbánu už nie je možná náprava, iba rozbitie a vylúčenie z poslania, na ktoré je určený.

Kusová výroba, nie sériová

To, že hlina nemá moc nad svojim tvarom či poslaním ako paralelu Božej zvrchovanosti nad životom človeka, ukazuje aj apoštol Pavol v Liste Rimanom: „Ale kto si ty, človeče, že odvrávaš Bohu?! Vari povie výtvar tomu, kto ho vytvoril: „Prečo si ma takto urobil? Alebo nemá hrnčiar moc nad hlinou, aby z tej istej hmoty urobil jednu nádobu na vznešené účely a druhú na všedné?“ (Rim 9, 20 – 21) Všimnime si, že Pavol dosvedčuje rôznosť účelu, na ktorý sú nádoby vyrobené, a teda aj rôznosť technologických procesov. Potvrdzuje to aj Timotej v 2 Tim 2, 20. Ak toto čítame v zmysle Božej práce na našich životných príbehoch a charakteroch, môžeme pochopiť nelogickosť porovnávaní sa navzájom, pretože Boh v živote každého človeka koná inak a koná v súlade s poslaním, pre ktoré nás stvoril.

V keramickej peci

Keď sme hovorili o samotnom procese, videli ste, že kvalita prípravy hliny sa ukáže po vložení do horúcej pece. Ak v nej ostala špina či vzduch, nádoba praskne. Práve v tomto kontexte znie: „Pec skúša výrobky hrnčiara a spravodlivého skúša súženie.“ (Sir 27, 6) Vzduchovou bublinou, ktorá spôsobí roztrhnutie nádoby v peci, sú skryté veci v našom vnútri, naša pýcha. V ohni skúšok práve to spôsobí, že nás okolnosti zlomia namiesto toho, aby upevnili náš charakter a vieru.

Pri výpale je dôležité, aby hrnčiar neotvoril pec predčasne. Tak je to aj so skúškami, ktorými prechádzame. Ak sa nám niekedy zdá, že Boh mešká s vypočutím, môžeme za jeho zdanlivým meškaním vidieť láskavé a múdre riadenie okolností tak, aby nám slúžili

na dobré a nespôsobili našu úplnú deštrukciu.

A keď sme hovorili o šliapaní hliny ako prípravnom procese, Izaiáš dosvedčuje túto prax slovami „rozdľávi kniežatá ako blato a ako hrnčiar rozšľapava hlinu“ (Iz 41, 25). Zároveň v kontexte ohrozenia nádoby pri výpale v prípade, že hlina nebola pripravená dôsledne, tak môžeme aj v pokorujúcich situáciách, ktorým sme vystavení (keď sme boli pošliapaní), vidieť Božiu predvídavu ochranu pre „horúce, ohnivé“ situácie, ktoré nás čakajú.

Zvnútra von

Keď Pavol hovorí o novozákonnej službe ohlasovania, upozorňuje: „No tento poklad máme v hlinených nádobách, aby mal Boh zvrchovanú moc, a nie my.“ (2 Kor 4, 7) Potom pokračuje vyrátaním súžení, ktorým sú vystavení. Tým ilustruje niekoľko vecí súčasne. Vzácnosť evanjelia je vložená do vnútra „obyčajného hlineného“ ľudského života. Len človek, ktorý prešiel ohňom skúšok, je bezpečnou nádobou na prenos vzácného obsahu. Text zároveň nepriamo ukazuje aj na ďalší moment. Hlina po výpale (vtedy ešte nechránená glazúrami) ostávala pórovitá, a teda obsah nádoby prenikal do štruktúry hlinených stien a odtiaľ presakoval von. Aj preto sa pri rituálnom použití hlinené nádoby rozbíjali (prov. Lev 6, 21 / Lev 11, 32 – 34 a pod.), pretože do nich prenikol nečistý obsah, a ten sa nedal odstrániť umytím. Neskôr sa preto začal na výrobu rituálnych nádob používať kameň, ako to vidíme v udalostiach na svadbe v Káne. A tak človek, ktorý nesie v sebe evanjeliu zvesť, ktorý je chrámom živého Boha, má byť celý presiaknutý touto zvesťou. Lebo to, čo je vnútri nádoby, presiakne aj navonok, na čo upozorňuje aj evanjelista Matúš: „Beda vám, ... lebo čistíte čašu a misu zvonka, ale vnútri sú plné lúpeže a nečistoty! ... Vyčisti čašu najprv zvnútra, aby bola čistá aj zvonka!“ (Mt 23, 25 – 26)

Záver pre zaujímavosť

Hlinené nádoby sa používali aj ako

„PEC SKÚŠA VÝROBKU
HRNČIARA A SPRAVODLI-
VÉHO SKÚŠA SÚŽENIE.“

(SIR 27, 6)

staroveký archív, keď uchovávali vzácne listiny. „Vezmi tieto listiny, túto zapeciatenú kúpnu zmluvu, aj zmluvu otvorenú a ulož ich do hlinenej nádoby, aby sa zachovali na dlhý čas.“ (Jer 32, 14) V príbehu Gedeona poslúžili hlinené džbány na nesenie ohnivých fack, keď šli bojovať proti táboru Midjánčanov (porov. Sdc 7, 16 – 19). Takýchto miest je v Písme oveľa viac. Skúste ich nájsť a hľadať význam, ktorý staroveký človek rozoznával s ľahkosťou. Lebo hlinené nádoby sprevádzali každý jeho deň. ∞

MIROSLAV DANCÁK

DRUHÝ KONŠTANTÍNO- POLSKÝ KONCIL (553)

V roku 548 pápež Wigilius v dokumente *Iudicatum* odsúdil *Tri kapitoly* tak, aby neohrozil autoritu Chalcedonského koncilu a list Leva Veľkého. Dokument poslal patriarchovi Menasovi.

Vyvolalo to silný rozruch. V tom čase umiera Teodora. Najostrejší útok prichádza zo západu. Protestujú biskupi z Dalmácie, Afriky a Gálie. Diakoni z pápežovho okolia s ním pretrhávajú spoločenstvo. Západný episkopát sa jednoznačne vyslovil proti odsúdeniu. Cisár vracia *Iudicatum* pápežovi so sľubom, že až do zvolania koncilu sa nebude zaoberať touto témou, zatiaľ čo pápež tajne sľúbil, že sa bude snažiť dosiahnuť odvolanie *Troch kapitol*.

Začali sa prípravy na koncil, ktorého témou mali byť *Tri kapitoly*. Boli to zvláštne prípravy a zvláštne metódy. Pri cisárovi pôsobil vždy lojálny Teodor Askidas, ktorý mu pomáhal pri príprave *Vyznania pravej viery* odsudzujúceho *Tri kapitoly*. Tento dekrét mali účastníci podpísať na koncile. Pápež zistil, že bol podvedený, a obrátil sa na Teodora so žiadosťou, aby cisár dekrét zrušil. Pre neúspešnosť týchto snáh pápež oznámil, že tých, ktorí to podpíšu, exkomunikuje. Alexandrijský patriarcha odmietol podpísať dokument a cisár ho zbavil úradu. Vzhľadom na hroziace nebezpečenstvo sa pápež uchýlil do Kostola sv. Petra a Pavla, kde začal pripravovať dekrét o exkomunikácii.

Justinián vysielal vojsko. Okolo kostola sa zhromažďujú davy ľudí, ktorí zaujímajú hrozivý postoj. Vojsko sa stiahne a Justinián sľúbi pápežovi bezpečnosť, načo sa pápež pokojne vráti do paláca pápežských vyslancov v Konštantínopole. Cisár znovu nedodržel svoj sľub. Palác je obklúčený. V tejto situácii pápež v noci uteká do Chalcedónu a hľadá útočisko v Bazilike sv. Eufémie, mieste konania Chalcedónskeho koncilu.

Je to symbol. Pápež, brániaci Chalcedónsky koncil, píše z tohto miesta encykliku celému ľudu, v ktorej opisuje aktuálnu situáciu. ✕

FERMENTUM

PREČO KŇAZ PRI LÁMANÍ CHLEBA DÁVA KÚSOK DO KALICHA?

Pri slávení Eucharistie kňaz vykonáva krásne gesto, ktoré sa nazýva *fermentum*. Pred svätým prijímaním láme baránka (východný obrad) alebo hostiu (západný obrad) a kúsok vkladá do kalicha. Je to prax ranej Cirkvi, ktorou biskupi potvrdzovali svoje spoločenstvo medzi sebou navzájom a so svojimi kňazmi.

Tento obrad má praktické odôvodnenie v umožnení toho, aby na jednom chlebe mohli mať účasť všetci zhromaždení.

Zvyk *fermentum* sa praktizoval už v roku 120 n. l. V tom čase, keď v Ríme slúžil pápež ako prvý svätú omšu, kúsok chleba posielal ako záruku jednoty viery iným biskupom a ich spoločenstvám, ktoré takisto slúžili svätú omšu v Ríme, ale oddelene. Neskôr časť eucharistického chleba niesol diakon od biskupa jednej diecézy k biskupovi inej diecézy. Táto čiastočka sa nazývala *fermentum*, aby ľudia vedeli, že Eucharistia, ktorú slávia, má hlboké spojenie s tou, ktorej predsedá ich biskup – „fermentuje – kvasí“ z pápežskej alebo biskupskej Eucharistie.

Neskôr bolo prenášanie Eucharistie z dôvodu možného zneuctenia zakázané, ale tento zvyk sa dodnes dostáva do každej liturgie, pri ktorej kňaz „zmiešava“ premenený chlieb s premeneným vínom. Je to chvíľa, keď prežívame jednotu s vlastným biskupom. (Miroslav Dancák) ✕

PAVOL BURDA

ÚPRIMNÉ VYZNANIE

Matériou sv. tajomstva pokánia a zmierenia je osobné vyznanie hriechov. Kým v predošlých tajomstvách boli matériou hmatateľné skutočnosti (voda, myro, chlieb/víno), vyznanie hriechov je hmatateľné inak. Je vnímateľné sluchom; v prípade poruchy reči písmom či posunkami. Formou sú slová rozhrešenia, ktoré môžu byť rozdielne, no podstata je rovnaká v celej Cirkvi: Boh ti odpúšťa.

Aktualizuje sa príbeh zablúdeného syna, a to veľmi osobným spôsobom. Božia láska absolútne pohlcuje vinu človeka. Navyše nás Boh Otec znova odieva do čistého rúcha (vracia duši čistotu), obúva nás (aby sme nezúfali, ale odvážne kráčali ďalej) a znova nám vracia prsteň (príslušnosť k jeho rodu). Odpustenie je plodom kríža. Spasiteľ preto trpel a bol ukrižovaný, aby nás zmieril s Otcom (pozri Rim 5). Kristus na seba vzal hriechy sveta (vrátane mojich) a keďže si trest odpykal, skutočný vinník (človek) sa môže na jeho obeť odvolať. A tak už niet odsúdenia pre tých, čo sú v Kristovi (porov. Rim 8, 1). Spoveď ruší náš večný trest, je to miesto obratu.

Sväté tajomstvo pokánia má päť častí: začína sa spytovaním svedomia, po ňom vyznávame hriechy v spovedi Bohu pred duchovným otcom. Po poučení a uložení epitímie nás duchovný vyzve na prejavenie ľútosti a udeľuje rozhrešenie. Poslednou časťou spovede je náprava toho, čo sme hriechmi pokazili, spojená so skutkom kajúcnosti. Tento uložený príkaz (epitímiu) máme splniť, pretože takto vyjadrujeme obnovenú poslušnosť Otcovi. Všimli ste si, že márnوترatný syn je ochotný stať sa sluhom (teda plniť vôľu otca)? Žiaľ, skutok kajúcnosti sa nazýval pokutou. Mnoho veriacich si myslí, že týmto činom „splatíme“ dlh, ktorý nám voči Bohu vznikol neposlušnosťou. Skutok kajúcnosti nie

je protiváhou našich hriechov ani uchlácholením Boha. Náš dlh za nás splatil Kristus na kríži. Práve preto sme vzatí na milosť. Žiaden čin ani ten najvrúcnejší úkon nás neomilostí. Skutok kajúcnosti je prvý prejav našej poslušnosti Bohu. Teda presný opak hriechu.

Vyznanie hriechov má byť úplné (spovedáme sa zo všetkých hriechov). Podľa Kristovej radikalizácie zákona máme vyznávať aj hriechy spáchané v mysli (t. j. ak sme súhlasili s pokušením), hoci sme ich nevykonali navonok. Odporúčani, kedy a ako sa spovedať, je tak veľa, že je jasné, že tajomstvo pokánia a zmierenia patrí medzi najrozhodujúcejšie sviatosti pre náš večný život. ✚

RÁDIO, KTORÉ MANAŽUJE BOH

Keď sa mi začiatkom júla nečakane vyskytne v Bratislave chvíľa voľna, spontánne mi napadne spraviť reportáž 😊. Bez dlhých príprav či váhania beriem do ruky telefón a vytočím Rádio Mária.

Jedno číslo je nedostupné – redaktorka Vierka je práve vo vysielaní, z druhého sa však ozve sympatický hlas a o hodinu už stojím pred dverami štúdia. Tam zisťujem, že táto vrúcnosť nie je náhodná, aj priestor pôsobí takmer domácky, premodlene. Nečudo, Rádio Mária je modlitbové rádio – hoci celú jeho prevádzku zabezpečuje iba päť stálych zamestnancov, s pomocou viac než 250 dobrovoľníkov dokážu silou spoločnej modlitby každý deň spájať tisícky poslucháčov.

Prvá vec, ktorá ma prekvapí, je absolútna nezávislosť rádia. Žiadne komerčné bloky, žiadne politické diskusie, žiadne reklamy. Z dôvodu maximálneho dôrazu na modlitbu a osobný rast Rádio Mária nepodporuje politiku a neprináša ani len lokálne spravodajstvo. „Jediné spravodajstvo, ktoré máme, sú vatikánske správy,“ objasňuje Viera Mikulová, zodpovedná za fundraising, promo a komunikáciu, a približuje históriu i motiváciu vzniku rádia: „Sme súčasťou svetovej rodiny Rádía Mária, existuje 95 pobočiek, 95 rádií Mária na všetkých kontinentoch sveta.“ Rádio vzniklo v roku 1983 v Taliansku ako malé farské rádio pre ľudí, ktorí sa vzhľadom na vek či zdravotný stav už nemohli zúčastňovať na živote farského spoločenstva. Farníci dostali nápad odkúpiť rádiovú frekvenciu, aby sa tak mohli spájať v modlitbe ľudia, ktorí už neboli fyzicky disponovaní na aktívnu účasť vo farnosti. Táto myšlienka sa čoskoro rozšírila do celého sveta. Na Slovensku začalo Rádio Mária pôsobiť v roku 2017. „Vysielat sme začali ako internetové rádio,“ pokračuje Vierka, „a od roku 2021 vysielame aj cez FM. V súčasnosti máme 13 frekvencií.“

Každé Rádio Mária vo svete má ako programového riaditeľa kňaza. Na Slovensku je ním páter Bruno Donoval OP. Dôvodom je, že Rádio Mária celosvetovo stojí na piatich princípoch a tým prvým je vernosť Cirkvi. Kňaz v pozícii programového riaditeľa má byť garanciou toho, že všetko, čo v rádiu odznie, je v súlade s jej učením. Druhým pilierom je dobrovoľníctvo – veľkú časť vysielania zabezpečujú po obsahovej aj technickej stránke práve dobrovoľníci. „My interní zamestnanci sme len podpornou, nie kľúčovou zložkou rádia. Zabezpečujeme, aby mali technickú oporu a snažíme sa ukočirovať obsahové smerovanie, ale v princípe celá realizácia, nápady aj podnety prichádzajú od dobrovoľníkov,“ objasňuje Viera Mikulová.

Ako názov napovedá, v rádiu je veľmi dôležitý aj tretí princíp – mariánska spiritualita. Páter Bruno však upozorňuje, že ide výlučne o mariánsku úctu, ktorá sa zhoduje s Magistériom. „Je to mariológia, ktorá vychádza zo Svätého písma a z učenia Cirkvi, nemáme vo vysielaní žiadne senzácie ani žiadne údajné zjavenia, ani nič podobné.“

Štvrtým pilierom je misionarita. Podľa redaktorov je dôležité vchádzať aj do marginalizovaných priestorov, akými sú trebárs väznice, kam v niektorých krajinách Rádio Mária svojim vysielaním aj skutočne vchádza. Slovensko je však z hľadiska bezpečnosti nastavené prísnejšie, preto v našich väzniciach sa púšťa vysielanie iba nepravidelne, aby sa nedalo predvídať. Slovenské Rádio Mária však spolupracuje s misionármi na tradičných misijných územiach, s prenasledovanými kresťanmi, s rehoľami, s ružencovými bratstvami... „Rádio Mária pravidelne

raz mesačne zjednocuje veriacich na celom svete modlitbou ruženca za pokoj vo svete. Zoberte si, že je to okolo 40 – 43 miliónov modliacich sa ľudí naraz v jednej chvíli. To je sila modlitby,“ poznamenáva Vierka. Najbližšie bude takto vysielaný ruženec 7. októbra o 16.00 z Ríma.

Poslucháčov učia vnímať modlitbu s pokorou. Boh nie je bankomat. Modlitba nemá byť nástrojom na rýchle plnenie okamžitých prianí, ale prostriedkom, ako nájsť silu prijať Božiu vôľu. Sami žijú neochvejnou dôverou v Božiu prozreteľnosť a Boží manažment. To je ten piaty pilier. Rádio žije výhradne z darov poslucháčov a ak treba, pomáha financovať aj rádiá v krízových oblastiach sveta. Aj keď rozpočet býva niekedy napätý, prostriedky nakoniec vždy dorazia. „Nejakým zázrakom sa udeje, že toľko, koľko potrebujeme, vždy príde,“ dodáva páter s pokojom.

O jednotu sa rádio snaží aj v rámci Slovenska. Oslovili vladyku Cyrila

a ponúkli pevný priestor vo vysielaní aj gréckokatolíkom. Pondelkové popoludnia tak patria liturgiám, akatistom, svedectvám rodín prenasledovaných kňazov z 50. rokov či tajomstvách ikonografie. Zodpovednosť za gréckokatolícke vysielanie má redaktorka Alena Jancurová, pôvodom z Malej Poľany: „Je krásne sledovať vzájomné fungovanie rímskokatolíkov a gréckokatolíkov – každý si vezme zo svojho, čo potrebuje, a zároveň sa inšpiruje tým druhým. My veriaci sa vieme podporiť a nažívať spolu nádherne.“

Kým sa rozprávame, v rádiu beží ruženec. A cinkajú správy. Na whatsapp, na viberi, v mejle... Denne stovky úmyslov. A redaktori si sú istí, že v auguste, keď bude biskup Haľko putovať do Compostely a niešť úmysly ľudí, ich budú tisíce – túžob i bolestí človeka možno odniekiaľ z druhej strany republiky, ktoré rádio denno-denne vysielajú do éteru, aby sa za ne v dôvere modlili tisíce neznámych ľudí. ☪

ADRIANA ČOVANOVÁ

EVANJELIZÁCIA

OD ZMYSLOV K SRDCU

Odkedy ho poznám – a je to už dobrých dvadsať rokov – je aktívny, živý, kreatívny a radostný. Kňaz František Sochovič má dar nakaziť radosťou zo života všetkých okolo.

Chceme sa dnes rozprávať predovšetkým o evanjelizačnej škole, твоjich aktivít v rámci Cirkvi aj vlastnej početnej rodiny je však omnoho viac. Čomu všetkému teda patria tvoje dni?

Predovšetkým Bohu. 😊 Som správcou farnosti vo Vyšnom Mirošove, s manželkou Mirkou, s ktorou sme v podstate v každej službe vo veľkej jednote, máme šesť detí, ktoré sa postupne zapájajú do každej našej farskej či evanjelizačnej služby. S požehnaním otca arcibiskupa som zodpovedný za laicko-kňazské spoločenstvo rodín *Dvaja – traja*, ktoré vzniklo spontánne a povedal by som veľmi jednoducho – nevytvárali sme ho, proste vzniklo a rástlo, a tak sme mu dali formu. Ako ľudia v tomto spoločenstve dozrievajú a začali byť schopní slúžiť Cirkvi, tak sme si za spôsob našej služby vybrali práve *Evanjelizačnú školu svätého Andreja* a formačné kurzy tejto školy. Najskôr sa v nich sami formujeme a potom nimi slúžime ďalej. Ako spoločenstvo robíme aj niekoľko iných aktivít, ako je napríklad *Nikodémov večer*, ktorý má formát neformálneho stretnutia, kde sa v pohodovej atmosfére pri káve s otcom Michalom Onderkom rozprávame o duchovných otázkach, a ľudia majú možnosť pýtať sa. Veľa ľudí totiž nosí v sebe mnoho otázok, no ak prídu na nejakú pred-

nášku, prednášajúci zväčša prednáša, čo on pokladá za podstatné, a nemusí zodpovedať otázky, ktoré v tých ľuďoch sú. Čiže my sa snažíme dať priestor a vyzvať ľudí: pýtajte sa a my sa pokúsime spolu s vami hľadať odpoveď. Okrem toho robíme so spoločenstvom na mesačnej báze modlitby chvál vo farnostiach a osobne relaxujem v speváckom zbore Taizé, ktorý vznikol pri saleziánoch v Bardejove. Bicyklujem, kajakujem, hrám na gitare, skladám piesne – nahráli sme album *Našiel som to miesto* a teraz pracujem na zhudobňovaní ružencov, ktoré by sme chceli stihnúť do konca roka. Riad doma umývam, len keď je manželka v pôrodnici 😊, ale robím všetky chlapecké práce: starám sa o faru, dvor – máme barančeky a dvoch psov, kósim...

Vráťme sa teda k evanjelizačnej škole. Ako by si ju predstavil čo najkratšie a najzrozumiteľnejšie?

Evanjelizačná škola sv. Andreja je medzinárodný projekt v Cirkvi, ktorého cieľom nie je len ľudí evanjelizovať, ale aj formovať nových evanjelizátorov. Nie je to ani hnutie, ani spoločenstvo, ani budova, ani štruktúra, je to metóda. Prišiel s ňou pred možno päťdesiatimi rokmi mexický laický misionár José Prado Flores a jedným z princípov jej

KA
SKIE
024

fungovania je multiplikácia, jednoducho povedané, aby sa na spôsob bunky, ktorá rastie a delí sa, takisto rozdeľovala, množila a rástla. Škola stavia na tzv. *KeKaKo*: *kerygma*, teda návrat k jadrú – ohlasovanie zvesti o Ježišovi, ktorý zomrel a vstal z mŕtvych pre našu spásu. Bez tohto základu je všetko ostatné len teória. Ďalším je *karisma* (charizmy) – otvorenosť na pôsobenie Ducha Svätého a *Ko* je *koinonia* – spoločenstvo. Viera sa nedá žiť v izolácii, evanjelizácia sa deje v spoločenstve a pre spoločenstvo. Táto škola sa už rozšírila na všetky kontinenty a hoci pôvodný zastrešujúci názov je *Evanjelizačná škola sv. Andreja*, v každej krajine si lokálna škola volí názov podľa svojho vlastného patróna. My sme si vybrali sv. Gorazda, pretože on bol v podstate náš prvý evanjelizátor, nástupca Cyrila a Metoda, ktorí prišli na naše územie externe.

Prečo si veľká medzinárodná sieť škôl vyberie do názvu práve nenápadného, určite nie najznámejšieho apoštola Andreja?

Presne preto. Nepotrebujeme byť v žiari reflektorov, chceme byť ako apoštol Andrej, nám stačí, keď objavíme nového Petra a privedieme ho k Ježišovi. A ten náš Peter bude evanjelizovať ďalej, a pokojne môže byť lepší ako my. Pre nás to nie je konkurencia, my sa z toho tešíme.

Aké konkrétne kroky viedli z Mexika až k nám, aby dnes mohla fungovať *Evanjelizačná škola sv. Gorazda* na Slovensku?

Jej história sa začala ešte v *Evanjelizačnej škole sv. Mikuláša*, ktorú pred rokmi viedol otec Jozef Mareta a ktorou som bol ja ako mladý muž oslovený. Ešte som celému tomu projektu nerozumel, len sme s otcom Jozefom robili evanjelizačné kurzy po farnosťiach – kurz Filip, kurz Emauzy a podobne. No a keďže mi to bolo blízke, v dospelosti a kňazstve som si uve-

domil, že je to veľmi pekná a ovocie prinášajúca metóda, ktorá nie je viazaná na žiadne spoločenstvá. Napr. v Poľsku, kde majú takýchto škôl asi osemdesiat, fungujú bežne popri farnosti. Tak sme boli v roku 2023 v Poľsku na stretnutí riaditeľov týchto evanjelizačných škôl a boli sme medzi ne po splnení určitých podmienok prijatí.

Aké podmienky bolo treba na túto misiu splniť?

Predovšetkým mať schválenie miestneho biskupa. Na tom sa báziruje, aby sme ukázali, že nie sme odtrhnutí od prúdu Svätého Ducha v Cirkvi. Podmienkou je mať tím ľudí, ktorý absolvoval kurz *Nový život* a okrem neho za tri roky prebrať aj kurz *Emauzy* a kurz *Ján* – tieto tri základné kurzy (všetkých dokopy je dvadsaťjeden). V praxi to vyzerá tak, že sa vyšle tím, ktorý ho absolvoval v staršej evanjelizačnej škole (v našom prípade v Poľsku), potom

ho doma zorganizuje – najprv s jej pomocou a napokon úplne sám. Je na ňom prítomný tzv. certifikovaný školiaci riaditeľ a keď nám dá na konci kurzu pečiatku, že sme ho spravili správne tak, ako má byť, postúpime z tzv. *ad experimentum* fázy do základnej. Stále však musíme posielat výkazy o činnosti do Poľska, čo nám veľmi vyhovuje, lebo s Poliakmi si rozumíme a sme si jazykovo blízki. Lokálna škola je vždy pod nejakou štruktúrou a to mi imponuje – že je v tom poriadok, že sa nemôže stať, že ktokoľvek si urobí akýkoľvek kurz a nazve ho *Nový život*, že je to presne tak, ako to má byť a zapadá to jedno do druhého. Materiály na kurzy sú urobené tak precízne, že doslova vieme, kedy treba zvýšiť hlas, kedy sa zastaviť na zamyslenie či kedy zdvihnúť katechetickú pomôcku. Je to preto, aby ohlasovať mohol každý, aj teologicky nevzdelaný človek. Stačí, ak má skúsenosť s tým, čo ohlasuje.

Princípom vašej evanjelizácie je zasiahnuť viaceré zmysly človeka

v súlade so slovami Tomáša Akvinského: „Nič neprejde k srdcu človeka, čo neprešlo jeho zmyslami.“ Čo môže človek, ktorý sa na kurz prihlási, očakávať?

Väčšinou majú formu víkendovej duchovnej obnovy. To, čo môžem prezradiť – a nemôžem prezradiť všetko, aby človek, ktorý na kurz príde, nebol ochudobnený o zážitok a prekvapenie –, je, že každý kurz obsahuje tri aspekty. Prvým je ohlásené slovo – prednáška, ktorá je vždy spájaná s didaktickými, vizuálnymi alebo vnemovými prvkami. Napr. keď hovoríme o Duchu Svätom, ktorý je v Písme opísaný ako vánok, otvoríme okná alebo ovievame ľudí vejárom, aby pocítili, že rovnako príjemné ako osvieženie vánkom je aj ovanutie Svätým Duchom. Tento zážitok, možnosť zakúsiť, pocítiť, uvedomiť si to cez zmysly, je jedným z nosných pilierov tejto metodológie. A toto spojenie slova a osobnej skúsenosti cez didaktické pomôcky potom vrcholí v tzv. duchovnej dynamike. Tou môže

byť adorácia, sprevádzaná adorácia alebo aj iná forma osobnej modlitby. Keď hovoríme napríklad o Božej všemohúcnosti, poviem: choď von do prírody a tam to osobne zaži, tam sa pomodli.

Nemusím sa báť, ak som napríklad nesmelý alebo málo kreatívny, že sa odo mňa bude požadovať niečo, čo neviem, a že sa tam strápnim?

Kurz *Nový život* je vstupný, nazývame ho laboratórium. Tam sa od človeka nechce nič, tam môžu prísť doslova ľudia z ulice, ľudia, ktorí nemajú skúsenosť s cirkevným životom a už vôbec nie so živým kresťanským prežívaním, tam môže byť človek pasívny do takej miery, do akej chce. Teoreticky si to tam môže odsedieť. Ale myslím, že atmosféra ho veľmi rýchlo vtiahne do toho, že má túžbu zažiť, čo sa mu ponúka. Ostatné kurzy potom predpokladajú, že ak človek absolvoval ten prvý a je tu znova, možno ho viac vtahovať, viac angažovať, začína zakúšať spoločenstvo, začína pracovať v skupinkách alebo už má aj praktické služby, napr. zdieľať sa alebo trebárs len umyť riad. 😊

Takéto kurzy bývajú obvykle plné zaujímavých životných príbehov a svedectiev.

Tým, že už máme za sebou veľa kurzov, aj príbehov je veľa a spätná

väzba je v drvivej väčšine pozitívna. Ľudia veľakrát hovoria, že ich život sa delí na dve časti – pred touto duchovnou obnovou a po nej. Máme napr. manželov, ktorí často svedčia o tom, že do ich manželstva prišiel hriech a úplne ho zničil. Vošla tam obrovská nedôvera a ostali žiť vedľa seba len kvôli deťom. Až ich miestny kňaz pozval na jeden z kurzov a oni zažili, že sila Boha je taká veľká, že dokáže uzdraviť staré rany a dať im silu k novej dôvere, čo bolo predtým nepredstaviteľné. Dokonca keď sa vrátili domov, syn sa ich pýtal, čo sa s nimi stalo, že sú iní, akoby vymenení. Odvtedy prešlo veľa rokov a oni sú dnes povzbudením a priviedli k Bohu ďalších. Na nich môžeme najlepšie demonštrovať cieľ školy – nielen urobiť niečo pre ľudí jednorazovo, ale formovať ich, aby sami evanjelizovali ďalej.

Má tento kurz schopnosť presvedčiť aj skeptikov?

Spomínam si na človeka, ktorý všetko komentoval, rušil, vyjadroval pochybnosti, ale potom mi napísal niekoľko správ, že u nás našiel prijatie a cez náš prístup aj veľa odpovedí. Dodnes chodí na naše dni spoločenstva, nie je aktívnym členom, ale rád príde na naše podujatia, modlitby. Naša metóda totiž nie je chladná, ale je to niečo, čo stojí na vzťahoch, na ľuďoch, ktorí sú formovaní Bohom a Božou láskou. ✝

BOŽIE CESTY NIE SÚ NAŠE CESTY

100 ROKOV OD VYMEŇOVANIA PAVLA PETRA GOJDIČA ZA ADMINISTRÁTORA

Niekedy je najkratšia cesta domov práve tá, ktorá vedie cez Rím, cez zopár kardinálskych porád a cez list, v ktorom dotyčný úpenlivo prosí, aby ho domov neposielali a poverili radšej niekoho iného.

Pred 100 rokmi – 14. septembra 1926 – sa mladý baziliánsky mních Pavel P. Gojdič stal apoštolským administrátorom Prešovskej eparchie.

Gojdič sa narodil v Ruských Pekľanoch, na dohľad od Prešova. V prešovskej katedrále ho v roku 1911 vysvätili za kňaza, mal tam rodinu aj známych. Z Prešova odišiel do baziliánskeho kláštora. Boh ho však chcel mať doma – a cesta späť sa zamotala.

Začalo sa to prázdny stolcom. Prešovský biskup Štefan Novák, ktorý odmietol uznať Československú republiku a ušiel do Maďarska, sa v roku 1922 vzdal úradu. Eparchia – rozkročená medzi zaniknutým Uhorskom a mladou republikou – ostala bez pastiera. Rím to vyriešil provizóriom: za administrátora vymenoval Dionýza Njaradiho, križevackého biskupa až z ďalekej Juhoslávie. Riadiť druhé biskupstvo cez polovicu Európy sa však dlho nedalo – najmä v napätej dobe a pod tlakom vnútorných konfliktov a vzrástajúceho sa pravoslávneho hnutia.

A tak Njaradi v decembri 1925 poslal do Ríma list, ktorý mal zmeniť Gojdičov život. „Iného podľa svojho svedomia nenachádzam,“ priznal a navrhol mladého baziliána namiesto seba.

Rím si dal načas. Na porade kardinálov 25. júna 1926 zaznelo, že pomery v Československu sú „mimoriadne chýlostivé“, a sídelného biskupa radšej neodporúčajú. Viacerí by najradšej ponechali Njaradiho. Navyše – Gojdič bol iba mních bez večných sľubov, takže biskupom ani nemohol byť. Kardinál Gasparri to presadil po svojom: nech je teda administrátorom, bez biskupskej hodnosti. Pápež nasledujúci deň súhlasil, no dekrét mal dátum až 14. septembra – aj preto, lebo provinciál baziliánov urgoval proti nominácii ohrozujúcej reformu rádu.

Gojdič 22. septembra píše z Užhorodu pápežovi trojstranový list – a nie je to poďakovanie, ale zúfalá prosba. Vymenovanie prijal „s najhlbšou úctou, no zároveň s veľkým chvením a rozrušením duše“. Sotva pred štyrmi rokmi ušiel zo sveta za kláštorné múry a verejnosti sa jeho duša odjakživa desila. „Ani môj charakter, ani dary od Boha nie sú také, aby som na čele diecézy s úspechom obstál,“ píše otvorene. Sily má slabé, telesné aj duchovné. A trápi ho krehká reforma rádu – sotva štyridsať členov, väčšina Ukrajincov z Haliče, nad ktorými visí hrozba vyhodenia. Prosí, aby ho úradu láskavo zbavili.

GOJDIČ 22. SEPTEMBRA PÍŠE Z UŽHORODU PÁPEŽOVI TROJSTRANOVÝ LIST – A NIE JE TO POĎAKOVANIE, ALE ZÚFALÁ PROSBA. VYMEŇOVANIE PRIJAL „S NAJHLBŠOU ÚCTOU, NO ZÁROVEŇ S VEĽKÝM CHVENÍM A ROZRUŠENÍM DUŠE“. SOTVA PRED ŠTYRMI ROKMI UŠIEL ZO SVETA ZA KLÁŠTORNÉ MÚRY A VEREJNOSTI SA JEHO DUŠA ODJAKŽIVA DESILA. „ANI MÔJ CHARAKTER, ANI DARY OD BOHA NIE SÚ TAKÉ, ABY SOM NA ČELE DIECÉZY S ÚSPECHOM OBSTÁL,“ PÍŠE OTVORENE.

Pápež ho nevypočul. Pražský nunciatus, ktorý ho videl po prvý raz v októbri 1926, si neodpustil poznámku, že bol „nemálo prevapený jeho mladistvým výzorom – takmer ako seminaristu“. Napriek tomu ho podporoval. Keď zazneli hlasy, aby mladík dostal aj biskupské svätenie a jeho misia tak pôsobila vážnejšie, kardináli v decembri odvetili príznačne úradnícky: *Dilata* – odložené. Počkajme, či to chlapec vôbec zvládne.

Boh mal očividne menej pochybností než kardináli. 28. novembra 1926 zložil mladý bazilián s pápežským dišpenzom večné sľuby a padla aj posledná formálna prekážka.

Zatiaľ čo Rím skúmal mladícky výzor, na východe horela zem. Biskupi Njaradi a Gebej hneď v januári 1927 bombardovali Vatikán naliehavými listami. Ich správy opisovali dramatickú realitu: v regióne zúrila silná pravoslávna agitácia. Československá vláda navyše vyhostovala gréckokatolíckych misionárov a v novinách sa verejne vyhlasovalo, že Rím chce Prešovskú eparchiu úplne zrušiť. „Ak neprijme biskupskú konsekráciu, biskupstvo sa ocitne v horšom položení! Katolíci potrebujú biskupa, nie polovičaté riešenia!“ varovali Njaradi a Gebej priamo pápeža. Upozorňovali, že odkladanie Gojdi-

čovej vysviacky dáva odporcom Cirкви do rúk obrovskú zbraň. V tom všetkom mladý Gojdič, ktorý ušiel pred vysokými úradmi z Prešova, sa slávnostne 19. februára 1927 vrátil domov. O deň neskôr bol v prešovskej katedrále uvedený do úradu apoštolského administrátora. A Boh celý príbeh mladého baziliána nakoniec poriešil po svojom. Naliehavosť pastoračnej núdze, neoblomný tlak biskupov a jasné dôkazy o Gojdičovej schopnosti, pokore a obetavosti napokon prelo-

mili aj vatikánsku opatrnosť. Rím si uvedomil, že mladícka pokora nie je prekážkou, ale darom. Rozhodnutie sa zmenilo a 25. marca 1927 bol Pavel Peter Gojdič v Bazilike sv. Klimenta v Ríme vysvätený za titulárneho biskupa harpašského. Muž, ktorého nikto na začiatku pre jeho mladosť nechcel a ktorý sám po počtách netúžil, sa stal presne tým pastierom, ktorého Prešov a celá Gréckokatolícka cirkev v najťažších časoch 20. storočia najviac potrebovali. ∞

Február 1927 – P. P. Gojdič prichádza do Prešova

September 1926 – List pápežovi Piov XI.

VERONIKA VERBOVÁ

KEĎ SA DIEŤA BOJÍ

Sedím oproti dieťaťu a počúvam. Predo mnou sedí školák, ktorý sa bojí. Niečo, čo sa dospelému môže zdať ako maličkosť, je preň veľké a skutočné. V jeho slovách počujem obavu zo zlyhania, z toho, čo si pomyslia druhí, strach, že nesplní očakávania. Znova si uvedomujem, aké ľahké je povedať dieťaťu: „Neboj sa, o nič nejde.“ Hovoríme to často. Chceme jeho strach čo najskôr odstrániť. Lenže sa bojí. A keď mu povieme, že sa báť nemá, môže nadobudnúť pocit, že jeho prežívanie je nesprávne. Za roky praxe som pochopila, že niekedy netreba nájsť okamžité riešenie.

Niekedy stačí zostať pri dieťati a povedať: Rozumiem, že sa bojíš. Strach totiž nie je neposlušnosť ani slabosť. Je prirodzenou reakciou na niečo, čo vnímame ako ohrozujuce. Našou úlohou nie je zariadiť, aby sa naše deti nikdy nebáli. Oveľa dôležitejšie je naučiť ich, že aj so strachom sa dá žiť, hovoriť o ňom a postupne ho zvládať.

Každé dieťa sa bojí inak. Malé dieťa žije vo svete fantázie a magického myslenia. Ak mu povieme, že príde čert alebo strašidlo, nemusí chápať, že sme to mysleli ako žart. Preň je to skutočnosť. Preto je lepšie strach zbytočne neposilňovať, ale pomôcť vytvoriť pocit bezpečia. Staršie deti zápasia s obavami, čo si o ňom pomyslia spolužiaci. Dospievanie zasa prináša silnú potrebu byť prijatý a zároveň strach z odmietnutia. Aj tu však platí: nesnažme sa emóciu okamžite odstrániť. Najprv ju prijmime. Namiesto „veď sa nič nedeje“ môžeme povedať: „Vidím, že sa bojíš. Chápem, že je to pre teba dôležité.“

Veľmi často sa so strachom stretávame pri učení a skúšaní. Dieťa sedí nad knihami, pozerá na množstvo učiva a nevie, kde začať. Pomáha „kúskovanie“. Veľkú horu úloh rozdelíme na malé kroky. Nie „musíš sa naučiť všetko“, ale „teraz si prečítame túto stranu“. Potom krátka prestávka, pohyb, nádych a ďalší malý krok.

Nie všetky deti potrebujú to isté. Niektoré potrebujú slobodu a pohyb. Iné sa cítia bezpečne vtedy, keď presne vedia, čo ich čaká. Citlivé deti môžu veľmi silno prežívať konflikty a kritiku. A deti, ktoré na seba kladú

vysoké nároky, môže ochromovať strach z chyby.

Jednou z možností, ako môžeme deti učiť pracovať so strachom, je všímavosť. Jej podstatou je naučiť sa vnímať, čo sa so mnou deje, bez toho, aby ma emócia úplne pohltila. Teraz cítim strach. Cítim tlak na hrudi. Ale ja nie som svoj strach. Tento pocit je teraz so mnou a časom prejde.

Pomôcť môže aj jednoduché dýchanie – pokojný nádych a o niečo dlhší výdych. Alebo ukotvenie v prítomnosti: všimnúť si nohy na podlahe, chrbát opretý o stoličku, pero v ruke. Keď sa myseľ rozbehne k najhorším scenárom, telo nám môže pomôcť vrátiť sa späť do prítomného okamihu.

Čo môžeme urobiť my? Počúvať, keď dieťa rozpráva. Nezlahčovať jeho obavy. Nepoužívať strach ako výchovný nástroj. Vytvárať doma predvídateľnosť a pokojné rituály. Dopriať deťom dostatok spánku a času na oddych. A predovšetkým si všímať vlastnú mieru napätia. Rodič nemusí vyriešiť každý problém svojho dieťaťa. Nemusí odstrániť každú prekážku z jeho cesty. Potrebuje však byť pre neho bezpečným prístavom, kam sa môže vrátiť, keď je svet príliš veľký. ☘

OLTÁR SLOVENSKEHO VYSTAHOVALECTVA

Americkí Slováci prichádzali do Nového sveta so silnou vierou. Viera im prostredníctvom spolkov zachraňovala životy, viera im prostredníctvom chrámov pripomínala domov a pomáhala im čo najdlhšie zachovať si svoj jazyk, zvyky, kultúru.

Oltár slovenského vystahovalec-
tva je ikonická stavba postavená na pamiatku všetkých vystahovalcov, na ktorých sme zabudli. Je postavená z trinástich vitráží zo zaniknutých slovenských kostolov v Severnej Amerike. Vitráže sme našli na inzertnom portáli v Severnej Amerike, zachránili sme ich, preniesli na Slovensko a postavili Oltár.

Vitráže pochádzajú z troch slovenských kostolov:

Kostol Najsvätejšieho Srdca Ježišovo (*Sacred Heart*) v Torrington, Connecticut bol postavený v r. 1911, zatvorený v roku 2017.

Najsvätejšie Srdce Pána Ježiša – Andrej Amrich st. a Ján Amrich. Andrej sa narodil vo Veľkej Lodine v r. 1852, Ján v r. 1882. Pracovali v miestnych železiarňach, neskôr v továrni na korčule.

Srdce Panny Márie – Jozef Šebeš a Juraj Šebeš ml.

Sv. Michal Archanjel – Michal Paciga. Michal Paciga sa narodil vo Veľkej Lodine v r. 1873. Bol robotníkom v najväčšej spoločnosti na výrobu mosadze na svete – *American Brass Company*.

Sv. Ján Krstiteľ – Michal Šiška a Ján Šiška. Ján Šiška sa narodil v r. 1884 v Kysaku, pracoval ako robotník v strojárňach. Michal Šiška bol pokladníkom kostola.

St. Mark – Matej Leštinský. Narodil sa v r. 1878 vo Vyšných

Ružbachoch, bol tesárom v *Kirsh and Racheater company*.

St. Matthew – Pavol a Jakub Košťak. Pavol sa narodil v r. 1888 v obci Toporec v okrese Kežmarok. Jakub bol jeho otec. Pavol bol predavačom náradia na oddelení dreva v *Union Hardware, Co*.

Svätý Duch – Ján Grivalský. Narodil sa v Spišskej Belej, pracoval v miestnych železiarňach.

Desať Božích prikázaní – Ján Lauf a syn Ján. Ján Lauf sa narodil v r. 1873 v Slovenskej Vsi v okr. Kežmarok. Bol mestským poslancom, pracoval ako vrtač v obchode s korčuľami.

Kostol Svätého Ducha (Holy Ghost), Olyphant, Pennsylvania bol postavený v roku 1931, zatvorili ho v roku 2011.

St. Andrew – Brosky family. Andrej Brosky bol baníkom, členovia rodiny bojovali v armáde USA počas druhej svetovej vojny.

St. Elizabeth – Michal a Alžbeta

Kohútovci. Michal sa narodil v roku 1867 v Trebišove, bol policajtom. Alžbeta sa narodila v roku 1884. Ich dcéra Helen W. Kempter Kohut bola známou zdravotnou sestrou.

Sv. Ján Krstiteľ – Spolok sv. Jána Krstiteľa č. 10 Prvej katolíckej slovenskej jednoty. Spolok vznikol v r. 1890, patrili doň aj známy bankár Michal Bosák. Členom spolku bol aj George A. Prokopovič, narodený v Dupline na Slovensku, v Olyphante prevádzkoval hotel a firmu *Olyphant Bottling works*.

St. Ludmila society 108 – Spolok patrili do Prvej slovenskej katolíckej ženskej jednoty.

Kostol sv. Cyrila a Metoda, Coaldale, Pennsylvania bol postavený v roku 1924, zatvorili ho v roku 2007.

Vitráž daroval Spolok Zvestovania Panny Márie č. 156 Ženskej Pennsylvánskej slovenskej katolíckej jednoty. ✕

BEZSTAROSTNÝ ZAJTRAJŠOK?

Poistenie patrí medzi zvláštne finančné produkty. Ľudia platia za niečo, o čom dúfajú, že to nikdy nevyužijú. Hlavne ak sa poistenie týka zdravia. Často potom robia dve chyby. Buď podľahnú vidine, že treba poistiť všetko a ešte na tom môžu zarobiť, alebo ignorujú riziko, že sa im môže niečo stať.

Nástraha prvej cesty spočíva v tom, že poisťovne majú pravdepodobnosti úrazov dobre zrátané a štatisticky podložené. Nákajú desiatky na pohľad atraktívnych pripoistení – od zlomenín a pobytu v nemocnici až po drobné úrazy –, no človek si potom platí masťnú sumu a nemusí mať poriadne pokryté to najdôležitejšie. Dobré poistenie nie je špekula-

tívnym zdrojom príjmov, ale najmä ochranou pred udalosťami, ktoré rodinný rozpočet nedokáže uniesť. Najjednoduchším príkladom je mladá rodina, ktorá má na krku stotisícovú hypotéku. Ak sa jeden z manželov pominie, druhý nebude iba žialiť, ale bude musieť splácať aj tento dlh. A keďže časť majetku zdedí aj dieťa, nehnuteľnosť sa nebude dať predať len tak ľahko. Pri nakladaní s majetkom maloletého totiž na Slovensku vstupuje do hry súd. Ten musí predaj schváliť, pričom sa pozerá na záujem dieťaťa.

Práve preto nie je dobrá ani druhá z ciest – riziká ignorovať. Nič nemožno pokaziť otázkou: Čo by sa stalo s našou rodinou, keby sa zajtra

niekomu z nás stalo niečo nepredvídané? Ak by odpoveď znela, že by nedokázala splácať bývanie či zabezpečiť potrebnú liečbu a pokryť chod domácnosti, je vhodné sa nad poistením aspoň zamyslieť. Pretože aj keď nám Ježiš dáva za príklad poľné ľalie a káže, aby sme si nerobili starosti o zajtrašok, ťažko predpokladať, že chcel, aby sme sedeli so založenými rukami. Jozef predsa počas siedmich úrodných rokov v Egypte nečakal, že sa Boh postará. Aj keď tomu veril, plnil sýpkou a pripravoval sa na čas skúšky. ☿

MICHAL STUĽÁK

JEZÁBELINO KNOW HOW

Keď sa Gary Heavin, zakladateľ spoločnosti *Curves for Women*, ktorú postavil na princípoch Nového zákona, opýtal svojich paradoxne prevažne židovských akcionárov, čo ich na jeho spoločnosti priťahuje, dostal odpoveď: „Neverili by sme nikomu bez vašich hodnôt.“

Podnikateľské počínanie „utesenej“ dvojice: Achab – Jezábel je každému, kto čítal Bibliu, známe a verím, že dostatočne odporné. On mal kompetencie, ona *know how*. Na druhej strane úplne odliš-

ný prístup má v 1 Krn kráľ Dávid, keď platí za pole, ktoré mu Areuna núka zadarmo. Aj Achab, aj Dávid sú kráľmi. Obaja poznajú svoje možnosti, ale len jeden pozná svoje mantinely. Dávid na rozdiel od Achaba už vie, že „môžem“ nerovná sa „smiem“.

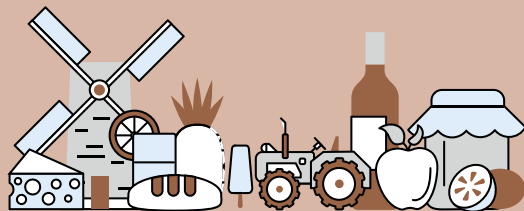
Ak líderstvo stojí na nejakom základe, je ním integrita. Morálny kompas. Veľmi jasne žité a nielen skloňované vedomie toho, čo je dovolené, a toho, na čo sa nesiaha. Toho, čo môžem, a toho, kde sa moja autorita končí. Často vyža-

duje krátkodobú obeť, no prináša dlhodobé benefity.

Zrelý líder vie, že integrita nie je nepriestrelná a „účel svätých prostriedkov“ môže v určitej chvíli veľmi chutiť. Preto si nastaví kontrolné mechanizmy hneď na začiatku, pretože vie, že najväčšou skúškou jeho zásad nebudú problémy, ale úspech. Čas, keď narastajúca moc a peniaze dotiahnu v závese najväčšieho priateľa Jezábelinho *know how*: „môžem“ rovná sa „smiem“. Tzv. Luciferov efekt. Ale o ňom ne-skôr. ☿

PETER LAZORÍK

DOMOV

Domov je miesto, ktoré aktívne tvoríme. Malé deti považujú domov za niečo samozrejmé, dané. U dospelých je to inak, aj keď si to mnohokrát neuvedomujeme.

Domov si vyžaduje našu aktívnu účasť, bez práce to nefunguje. Záhrada môže byť domovom pre množstvo živočíchov. Minule sme sa pozreli na vtáky a ježka, dnes sa pozrieme na nezvyčajnejších obyvateľov.

Jašterice pozná asi každý, majú rady slnko a suché kamenisté miesta, kde sa môžu vyhrievať. Zároveň využívajú vyhriate miesta na kladenie vajec. Indikujú zdravé životné prostredie. Sú aktívne počas dňa, takže ak ich máte v záhrade, rýchlo si ich všimnete. Za jeden deň ulovia množstvo hmyzu, takže sú užitočné pomocníčky proti škodcom. Majú rady mravce, húseni-

ce, svrčky aj pavúky, bránia ich premnoženiu a zároveň nepoškodia zeleninu ani ovocie. Nie sú nebezpečné pre domáce zvieratá ani pre človeka.

Slepúch – hoci vyzerá ako had – je viac jaštericou. Pôsobí hrozivo, ale je úplne neškodný, dokonca nemá ani zuby, ktorými by dokázal nejako ublížiť. Pri kontakte s človekom sa takmer vôbec nebráni a radšej utečie. Podobne ako jašterice dokáže v prípade ohrozenia života stratiť svoj chvost. Má rád husté trávy, tlejúce lístie, kompost a vlhkejšie zákutia záhrady. Je doslova požehnaním, pretože sa živí škodcami. Potravou sú mu hlavne sli-

máky, najrôznejšie húsenice a larvy. Ak si tohto pomocníka chceme udržať v záhrade, potrebujeme nechať vždy aspoň kúsok vyššej trávy, vlhkejšie husté porasty alebo priestor okolo kompostu.

Keď Boh stvoril svet, nad každým dielom povedal, že je to dobré. Dal svetu poriadok a zákony, vytvoril ho ako náš domov. No zároveň hneď pri stvorení dáva človeku aktívnu účasť na tvorbe tohto domova. Necháva človeka pomenovať zvieratá. Dáva mu moc nad nimi a zveruje mu starostlivosť o celé stvorenstvo. V našich rukách je táto zem, domov. ✂

PIET VAN DER LUGT

AKO VNÍMAME VČELY?

„Včely bodajú,“ počul som raz v detskom programe. Mnoho ľudí si myslí, že včely sú nepríjemné tvory, ktoré nám spôsobujú ťažkosti, keď sedíme vonku na záhrade.

Ludia často nevedia, že včely a osy sú dva rôzne druhy. Prvá je vegetariánka, zatiaľ čo tá druhá je mäsožravá. Osy spoznáte podľa jasne žltej farby a čiernych pruhov na brušku. Keď sme vonku a máme pri sebe sladkosti, môžu nám značne prekážať, pretože ich priťahuje sladká vôňa. Ako mäsožravce sú veľmi užitočné pri odstraňovaní mŕtvych tiel v prírode.

Vidieť môžeme aj trúdy. Tých veľkých, tučných, chlpatých a často hlasno bzučiacich chlapíkov (hoci

často ide o samice). Trúd a osa patria do tej istej čeľade ako včely – blanokrídlovcov. Do tej istej čeľade patria aj mravce. Možno to poznáte – keď sa v teplý deň blíži búrka, zrazu sa do vzduchu vznesie veľké množstvo lietajúcich mravcov. Včely, rovnako ako trúdy a osy, vedia bodnúť, ale neurobia to len tak. Bodnú len vtedy, keď sa cítia ohrozené, keď si myslia, že musia chrániť svoj úl. Ak sa však správame pokojne, zostanú pokojné tiež. To platí aj pre trúdy a osy.

Strach je zlý radca, preto sa pozrime na fakty a nepočúvame výmysly. Možno sme čítali o extrémnych situáciách, keď včely zaútočili hromadne. No ide o výnimky, ktoré sú často výsledkom chýb človeka. Aj ja som si takto vyslúžil dosť bodnutí. Neobviňujme včely za to, že konajú inštinktivne. K včelám máme pristupovať s úctou a rešpektom. Len tak, plní obdivu a záujmu, sa o týchto pozoruhodných tvoroch dozvieme viac. (spracoval Ján Sabol) ✂

RICHARD FUČKO

NAJDÔLEŽITEJŠIA OTÁZKA

V mnohých farnostiach a komisiách biskupských úradov sa začiatkom cirkevného roka položí opätovne tá istá otázka – ako udržať (takú a takú skupinu) v chráme, vo farnosti, v eparchii? Či už ide mladých, prvosposvedajúcich, rodiny po prijatí sviatosti krstu... Ale je to naozaj tá najdôležitejšia otázka?

VEĽKÉ MISIJNÉ POSLANIE

Sväté písmo v závere Matúša hovorí slovami: „Chodte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna, i Ducha Svätého, a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal.“ Nehovorí nič o čakaní, udržiavaní či úzkostlivom bránení prirodzenému odchodu do ďalšej etapy života.

Predstavme si na chvíľu, že cirkev, ktorá je v chráme, počúvne Ježišov príkaz a vyjde von. Dokonca, že autentický a prítlačivý život súčasného kresťana osloví niekoho, kto v živote v chráme nebol, prípadne

naposledy ho navštívil v kočiaku a odniesol si krstnú košielku. Nejde iba o realitu veľkých mestských farností, ale aj o satelity či dedinské útočiská digitálnych nomádov. A tu prichádza najdôležitejšia otázka, ktorú si farské spoločenstvo môže položiť.

NEDEĽNÝ ZÁŽITOK

Čo tento človek s nulovým cirkevným zázemím zažije, ak príde v nedeľu do nášho chrámu? Nemusíme ani hneď rozoberať liturgické nuansy – stačí ísť pekne od začiatku. Ak príde autom – má kde zaparkovať? Trafí do tých správnych dverí? Nevojde do farskej obývačky či *pastoračky*?

Ak sa mu podarí trafiť na cirkevnoslovanskú liturgiu, nájde apoštola Filipa, ktorý mu vysvetlí, čo to počuje? Máme v sakristii zvyšnú modlitebnú knižku? Všimne si ho niekto pred tým, ako odíde? Ponúkne mu odpoveď na otázky? Je homília zrozumiteľná aj bez titulu z teológie? Nájde priestor na duchovný rast a spoznávanie obradu alebo iba „sviatočný servis“?

NEBO NA ZEMI

Naša svätá liturgia má obrovskú výhodu – dokáže človek uchvátiť do neba. Kadidlo, ikony, spev... Predsa zážitok konštantínopolského chrámu prinútil poslov kniežatá Vladimíra, aby zvolali: „Nevideli sme, či sme v nebi, alebo na zemi. Lebo na zemi niet takej krásy a nevieme, ako to opísať. Vieme len to, že tam Boh prebýva s ľuďmi a ich služba je krajšia ako v iných krajinách. Na túto krásu nemôžeme zabudnúť.“

Táto krása človeka nenechá chladného, ale ak zostane bez života v spoločenstve a sviatosti, vyhasne ako uhlík mimo ohniska. Potrebuje túto krásu spoznávať, odhaľovať jej symboliku a budovať vzťah s Kristom a jeho nevestou. A niekedy to vyžaduje aj premenu zmýšľania či farnosti. Skúste najbližšie prísť do svojho vlastného chrámu akoby prvýkrát – možno to zmení aj váš pohľad. ✝

JÁN VIGLAŠ

O PARADOXE PRIKÁZANIA NEZABIJEŠ

„Vďaka civilizácii je už človek natoľko humánny, že nič nedokáže zabiť bez výčitiek svedomia – s výnimkou človeka.“ Tento sarkastický výrok neznámeho autora veľmi výstižne poukazuje na obrovský paradox súčasnej spoločnosti, ktorá je taká hrdá na pokrok a civilizačnú vyspelosť: na jednej strane si zakladáme na empatii k prírode či zvieratám, no na druhej strane dokážeme bez mihnutia oka, dokonca až premyslene, likvidovať vlastný druh v masových konfliktoch a vojnách, alebo aj samotnou medicínou.

Ten paradox je osobitne výrazný pri postoji k nenarodeným deťom: nikdy v minulosti sme nevedeli toľko o kráse a fascinujúcom priebehu počatia a prenatalného vývinu novej ľudskej bytosti v matkinom lone, a predsa sme vytvorili toľko medicínskych, eugenických a napokon i ľudsko-právnych argumentov na to, aby sme mohli zdôvodniť a obhájiť zabíjanie aj tých najnevinnejších a najbezbrannejších bytostí, akými sú nenarodené deti. Keď ide o ochranu životného prostredia alebo zvierat, legislatívu stále viac sprísňujeme, tvoríme osvetové programy, dojíname sa pri správach o opustených alebo týraných zvieratách, ekologickí aktivisti niekedy až bizarnými akciami sa snažia upriamiť pozornosť na bezohľadný prístup k prírode, investujeme nemalé financie na revitalizáciu znečisteného a poškodeného životného prostredia. Podľa našich zákonov zvieratá možno zabiť len humánnym spôsobom, inak je to trestný čin týrania a krutého zaobchádzania so zvieratami, a pri niektorých druhoch rastlín a živo-

číchov sa ich ochrana vzťahuje dokonca na všetky ich vývojové štádiá vrátane vajíec či znášok.

No keď ide o človeka, zrazu aj niektorí bioetici dokážu argumentovať za zabitie ľudskej bytosti v mene práva na slobodu rozhodovania o vlastnom tele alebo práva na súkromie. Tá argumentácia spočíva veľmi často v tom, že nepopierajú evidentný biologický a medicínsky fakt, že ide o ľudskú DNA, teda základnú informáciu, ktorá určuje, že z embrya sa vyvinie človek. Otázku

postavajú inak: kedy sa ľudská bytosť stáva aj ľudskou osobou? Lebo len vtedy, keď priznáme nejakej bytosti štatút ľudskej osoby, musíme priznať aj ľudské práva a medzi nimi aj prvé právo – právo na život. Preto katolícka morálka, hoci takisto používa výrazy ako embryo, plod, dieťa, človek, považuje každú ľudskú bytosť aj za ľudskú osobu, na ktorú sa vzťahuje príkaz Nezabiješ! Každý človek je originál a nesie v sebe Boží obraz. A tak každý, kto útočí na človeka, útočí na samého Boha. ✕

MICHAL JANČIŠIN

LETO, KTORÉ PATRILO MLADÝM

Sedem turnusov, stovky detí a mladých, desiatky animátorov, kňazov a ďalších ľudí v službe. To všetko sa počas leta odohrávalo v Gréckokatolíckom mládežníckom centre Bárka v Juskovej Voli. Za číslami a programom však zostáva dôležitejšia otázka: prečo je takéto miesto a takáto služba mladým vôbec potrebná?

Leto je pre mnohých časom oddychu, voľnosti a spomalenia. V Juskovej Voli však ani počas prázdnin nebolo prázdno. GMC Bárka sa počas siedmich letných turnusov stalo miestom, kde sa stretávali deti a mladí, aby svoj čas nenaplnili iba

oddychom, ale predovšetkým vzťahmi, zážitkami, otázkami, vierou a službou.

Jednotlivé turnusy mali rozličné témy. Hovorilo sa o spoločenstve, vlastnej hodnote, vzťahoch, viere, životných rozhodnutiach, talente

a službe, ale aj o veľmi osobných otázkach lásky, tela a sexuality. Mladí sa zamýšľali nad tým, kto sú, akú majú hodnotu a aký zmysel má ich život. Venovali sa aj vzťahom, komunikácii, odpusteniu či bezpečnosti vo virtuálnom svete. No podstatou letných stretnutí nebol iba pripravený program. Mladí spolu športovali, putovali, tvorili, súťažili, rozprávali sa, modlili a zažívali aj chvíle ticha. V programe nechýbali turistické výpravy, workshopy, olympijské a vodné hry, večerné programy, sviatosť zmierenia, adorácia ani sväté liturgie.

Práve v tom sa ukazuje význam podobných miest. Mladý človek nepotrebuje iba program. Potrebuje priestor, v ktorom môže byť prijatý, počúvaný a braný vážne. Potrebuje vzťahy, v ktorých nemusí predstierať, že je silnejší, úspešnejší alebo istejší, než sa v skutočnosti cíti.

Je to o to dôležitejšie v čase, keď veľká časť komunikácie mladých prebieha cez obrazovky. Sociálne siete môžu vytvárať pocit kontaktu, skutočné stretnutie človeka s človekom však nenahradia. Preto potrebujeme miesta, kde sa mladí môžu stretnúť tvárou v tvár – pri rozhovore, hre, športe, modlitbe, na túre alebo jednoducho pri spoločnom stole.

Leto v Bárke ukázalo, že takýto priestor má svoje miesto. Prvý tur-

nus privítal 133 mladých, druhý 136 a siedmy 138 účastníkov. Piaty turnus bol určený deťom a zúčastnilo sa ich na ňom viac ako sto. Na šiestom turnuse sa stretlo 83 mladých. Za jednotlivými týždňami pritom nestáli iba účastníci, ale aj desiatky ľudí, ktorí im venovali svoj čas a energiu.

A práve služba týchto ľudí je možno ešte dôležitejšia než samotný počet účastníkov. Kňazi sprevádzali mladých duchovne, animátori viedli skupinky, pripravovali program a niesli zodpovednosť. Hudobní a mediálni animátori, technický tím, zdravotníci či pomocní animátori

zabezpečovali všetko, čo bolo potrebné, aby jednotlivé turnusy mohli fungovať.

Práca s mladými totiž nie je jednorazová aktivita. Je to investícia času, vzťahov a dôvery. Výsledok nemožno vždy okamžite zmerať. Niekedy sa môže prejaviť v novom priateľstve, inokedy v odvahe položiť otázku, priznať vlastnú neistotu, odpustiť, pomôcť druhému alebo urobiť rozhodnutie, ktoré človeka posunie ďalej.

Tohtoročné turnusy priniesli aj silné symboly. „1 + 1 = 3“ pripomenulo, že tam, kde sú ľudia spojení v Kristovi, vzniká niečo nové – spo-

ločenstvo. Otázka „Kde si?“ zase pozvala mladých zastaviť sa a pozrieť sa na svoj život i na miesto Boha v ňom. Odpovede pritom nevznikali iba počas prednášok, ale aj v spoločenstve, v rozhovoroch, modlitbe a spoločných zážitkoch.

Možno práve toto je najdôležitejšie posolstvo leta v Bárke. Venovať sa mladým znamená venovať im svoj čas. Nie preto, aby sme za nich rozhodovali, ale aby sme ich sprevádzali, pomohli im objaviť vlastnú hodnotu, pomenovať otázky, rozvíjať dary a postupne preberať zodpovednosť za svoj život.

Ak chceme hovoriť o budúcnosti Cirkvi, rodín či spoločnosti, nestačí hovoriť o mladej generácii. Potrebujeme byť s ňou. Potrebujeme vytvárať spoločenstvá, v ktorých sa mladí naučia počúvať, spolupracovať, slúžiť, milovať a niesť zodpovednosť.

GMC Bárka preto počas leta nespalo. Žilo mladými. A možno na konci leta nie je najdôležitejšie pýtať sa, koľko turnusov sa uskutočnilo, koľko bolo účastníkov a koľko aktivít sa pripravilo.

Dôležitejšia je jednoduchá otázka: Komu sme venovali svoj čas? V Bárke je odpoveď jasná. Mladým.

ADRIANA ČOVANOVÁ

JEDNODUCHO SÚ

Materská škola bl. P. P. Gojdiča v Prešove je škôlka ako každá iná. Stráviť tam deň a spracovať ho do článku vyzeralo ako celkom pekná nuda. / Už po pár minútach som si však spomenula na to, čo raz napísal esejista Ralph Emerson – že v prítomnosti detí sa obnovuje pradávná jednoduchosť sveta. A že je v nej krása.

Je ešte len tretí deň školského roka, takže z tried i schodov sa ozýva plač tých najmenších a tiché ubezpečovania pani učiteliek, že mamka na nich nezabudla a určite príde. Septembrové začiatky sú v škôlkach najťažšie, no rozhodne tam nevládne dlhodobý hromadný plač, ako som si predstavovala kedysi, keď som tam vodila tie svoje. Lebo detský svet je jednoduchý – stačí mu ubezpečenie, láska a zaujatie.

Triedu motýlikov, ktorú vedú pani učiteľky Tatiana Ščepitová a Júlia Rákošová, navštevujú štvor- až päťročné deti, ktoré majú za sebou už dva roky škôlky, takže ranný plač poznajú len málo. Deti už vedia, že v škôlke im nič nehrozí a bude im tu dobre. Schádzajú sa medzi 7.30 – 8.15, ak by prišli skôr, rodičia ich odvedú do zbernej triedy, ktorá funguje od pol siedmej rána pre všetky deti spoločne. Denný program v triede sa začína krátkym cvičením a modlitbou. Pani učiteľka Táňa, ktorá má tento týždeň rannú zmenu, ako prvá prednesie úmysel a potom vyzve všetky deti, aby nahlas vyslovili, za čo sa chcú modliť. Okrem klasického „za mamku a za ocka“ zaznejú aj úprimné prosby „za to, aby mi mamka kúpila novú hračku“, „aby Ivanka počúvala tatíka“ alebo „aby môj brat nemal dva roky, ale tridsaťdeväť“. 😊 Ako po-

sledná prednesie úmysel asistentka Majka, ktorá pomáha učiteľkám s deťmi so špeciálnymi potrebami. Momentálne má v škôlke na staros-

ti dve so sluchovým a logopedickým znevýhodnením.

Po modlitbe *Raduj sa, Anjeličku môj* a prosbe o pomoc bl. Gojdiča

nasledujú samoobslužné činnosti a desiata v jedálni, potom učiteľka krátko oboznámi deti s najbližším programom a dá im na výber, či si chcú maľovať, odtláčať dlane na papier alebo stavať škôlku z magnetických skladačiek. Učiteľky z rannej zmeny si pripravujú týždenný plán podľa Štátneho vzdelávacieho programu, ktorý musí pokryť jednotlivé vzdelávacie oblasti, a dnes je na rade tá výtvarná. V iné dni je to jazyk a komunikácia, matematika, človek a príroda, hudobná... Učiteľky sa skutočne nechodia do práce iba hrať. „My ich hrou učíme,“ vysvetľuje Táňa Ščepitová, „ony nás nebudú počúvať ako v škole, potrebujú sa hrať, a ja tou hrou zisťujem, či vedia farby, či vedia počítať alebo ako vedia rozprávať. A za tých jedenásť rokov, čo som tu, vidím, že mnoho z nich potrebuje logopéda. Oveľa menej sa totiž rozprávajú s rodičmi, viac pozerajú rozprávky alebo videá na mobile. Rodičia už ne-

komunikujú s deťmi tak ako kedysi, a to sa na deťoch odráža – nevedia správne vyslovovať hlásky, horšie rozprávajú.“

Pani učiteľka Táňa už svojich škôlkarov pozná, pri odtláčaní detských rúk na papier sa usmeje, že už vie odhadnúť aj to, akú farbu si dieťa vyberie. A keď pri označovaní skriniek priradila jednému chlapčekomu značku korytnačky, lebo vie, že ich má rád, dostala od rodičov spätnú väzbu, že po prázdninách nechcel ísť do škôlky, no korytnačka na skrinke ho povzbudila a nástup bol jednoduchší. „Neprídete občas domov pomalovaná?“ pýtam sa, keď sledujem zafarbené detské ruky mhať sa okolo učiteľkinej dlhej sukne. „Prídem. Ale to nič, je to moje poslanie, nemám problém ísť takto aj do obchodu.“

V škôlke sa deti učia mať zodpovednosť, hoci len odprevadením bojazlivejšieho spolužiaka do umývárne. V triede je hlučno a živo,

učiteľka vysvetľuje, že deti nemôžu mať len riadenú činnosť, lebo by sa nespoznali a nevytvorili si vzťahy. „Týchto dvoch musím občas rozdeliť, lebo by boli vkuse spolu, musím ich nasmerovať aj na iné deti... Títo dvaja, čo sa tu teraz hrajú s garážou, sa, naopak, nikdy spolu nehrávajú... Niektoré dieťa vymaľuje obrázok rýchlo a beží k hračkám... Ale napríklad Tamarka neodíde, kým nemá všetko dokonalo hotové...“ Malá Terezka sa mi pochváli, že bude mať narodeniny a dostane bábiku Chou-chou, a že mi na dvore ukáže šmýkačku. O tmavovlasom chlapčekomu mi učiteľka povie, že je introvert a aj keď plače, je radšej sám a nepotrebuje poláskanie. Svojich malých zverencov oslovuje motýliky alebo lásky a ich komunikácia je vždy presná a konkrétna. Dlhé súvetia by deti neupúтали a stratili by koncentráciu, obvykle stačí aj slovo. Pre mňa je to otáznik, no deti už presne vedia, čo znamená stoličky, dvojice či kľúčik (zamknutie úst a utíše-

Na malých škôlkaroch je očividná únava, obedňajší oddych je skutočne namieste. Po ňom sa už len prezlečú, učešú, naolovrantujú a pri hrách čakajú na príchod rodičov. Učiteľky ešte musia doupratovať triedu, nachystať si materiály na ďalší deň či vyvesiť výtvary detí na nástenku. Tam však smú ísť len obrázky, pracovné listy kvôli diskretnosti nie, tie sa ukladajú len do portfólia dieťaťa.

Cestou domov si sumarizujem zažité. Asi som sa nedozvedela nič, čo by som predtým nepoznala z vlastných skúseností s deťmi. Azda iba informácie o škôlke od pani učiteľky Ščepitovej či pani zástupkyne Barbory Sarakovej, u ktorej sa zastavujem na záver svojej vizitácie. Všetky môžete nájsť na internetovej stránke: msgojdic.edupage.org.

Návšteva v škôlke však mala iný benefit – pripomenula mi, že svet sa dá stále vidieť aj inak. Bez zbytočných súvislostí, plánov a obáv, ktoré si doň pridávame my dospelí. Deti nepotrebujú veľa. Ukazujú nám, že k šťastiu niekedy stačí len modlitba, objatie, kamarát, farbičky a istota, že po nás niekto príde. ☺

nie). Pani učiteľka má autoritu, deti k nej vzhliadajú a poslúchajú ju takmer na slovo.

O desiatej prichádza na popoludňajšiu zmenu pani učiteľka Julka a deti jej zoradené na stoličkách referujú, čo všetko stihli od rána. Predpokladám, že krátke chvíle sústredeného sedenia majú nenásilnou formou pripravovať deti na školu. Hlásiť sa nemusia, no pani učiteľky frontálne skúšajú, či si pamätajú naučené pravidlá z predošlej triedy. Páči sa mi ich dynamika, činnosti v škôlke sú krátke, aby udržali detskú pozornosť, no zároveň z nich necítiť zhon ani náhlenie. A zásady spolužitia začínajú tí štvorroční chápať na vlastných pravidlách: srdiečkové pravidlo znamená, že sa máme radi, nerobíme si zle a povieme si prepáč; nožičkové hovorí o tom, že na chodbe sa nebehá, nekope, nestrká; ústôčkové o tom, že sa nekričí a nepoužívajú sa

nepekne slová; uškové znamená vedieť počúvať a neskákať druhému do reči; a ručičkové upozorňuje na hygienu umývania rúk i kolektívitu v tom, že sa možno držať za ruku s hocikým z triedy, nielen s jedným kamarátom.

Na chodbách, kde sa stretávajú cestou na dvor všetky skupiny, i na pobyte vonku je to ako v úli. Deti hry na dvore milujú, učiteľky sa smejú, že prechádzka je pre ne skôr trestom. Von sa však snažia chodiť vždy, keď to počasie umožní.

Modlitba nechýba ani pred obedom, aj keď v jedálni, kde sa stretnú všetci škôlkari súčasne, takmer nepočuť slova. Mám šťastie, že tam stretávam pána riaditeľa, pozvanie na obed sa ujde aj mne 😊. Učiteľky síce majú možnosť naobedovať sa popri deťoch, ale obvykle sa k jedlu dostanú, až keď sú deti v spálni a dozor preberajú kolegyně na popoludňajšej zmene.

PETER PAŤOVČÍK

ODVAHA VYKROČÍŤ, AJ KEĎ SA BOJÍM

„Bud' silný a odvážny! Neboj sa a neľakaj, lebo Pán, tvoj Boh, bude s tebou všade, kam pôjdeš.“ (Joz 1, 9)

Odvážny muž sa nebojí. Aspoň tak sme sa to kedysi učili. Chlapec neplače, chlap sa nestážuje a správny muž si musí poradiť. Lenže odvaha neznamená nemať strach. Odvaha znamená vykročiť napriek nemu.

Keď Jozue preberá vedenie Izraela po Mojžišovi, čaká ho neznáma krajina, nepriatelia a zodpovednosť za celý národ. Boh mu nehovorí: „Nebudeš sa báť.“ Hovorí mu: „Bud' odvážny.“ Strach teda nemusí byť prejavom slabosti. Dôležité je, čo urobíme, keď príde.

My muži ho navyše dokážeme dobre maskovať – hnevom, mlčaním, iróniou či útekom do práce. Niekedy je jednoduchšie zvýšiť hlas, než povedať manželke: „Bojím sa, že ťa stratím.“ A občas treba viac odvahy povedať „prepáč“, než vyhrať hádku.

Takúto odvahu preukázal svätý Maximilián Kolbe, keď v Auschwitzu dobrovoľne zaujal miesto odsúdeného otca rodiny. Jeho hrdinstvo však nevzniklo v tejto jednej sekunde. Vyrastalo z každodenných rozhodnutí žiť pre druhých.

Inú odvahu predstavuje Nick Vujicic, ktorý sa narodil bez rúk a nôh. Ako chlapec zápasil so šikanou, osamelosťou a beznádziejou. Svoje obmedzenia nemohol odstrániť, mohol sa však rozhodnúť, či určia hodnotu jeho života. Stal sa manželom, otcom a človekom, ktorý povzbudzuje milióny ľudí.

Naša odvaha sa zrejme nebude preverovať v extrémnych situáciách, ale skôr pri kuchynskom stole, v práci či v ordinácii lekára. Priznať chybu. Požiadť o pomoc. Zastať sa slabšieho. Absolvovať vyšetrenie, ktoré odkladáme. Ozvať sa človeku, s ktorým sme sa roky nerozprávali.

Boh Jozuemu nesľúbil život bez strachu. Sľúbil mu niečo väčšie: „Budem s tebou.“ Skúsme si preto položiť otázku: Čomu sa vyhýbam iba preto, lebo sa bojím? A potom urobiť jeden konkrétny krok. Nie preto, lebo strach zmizol, ale preto, lebo už nechcem dovoliť, aby rozhodoval o mojom živote. Možno práve tam sa začína odvaha muža podľa Božieho srdca. ✕

Boh Jozuemu nesľúbil život bez strachu.
Sľúbil mu niečo väčšie: „Budem s tebou.“

RICHARD VAŠEČKA

BYŤ CHLAPOM AKO JEŽIŠ: KRÍZA A KRÍŽ

Ked' som mal dvadsaťsedem, isté životné okolnosti ma priviedli do stavu znechutenia a rozčarovania zo života. Mój spovedník si ma vypočul a potom mi s pokojom Angličana oznámil, že to je klasická kríza stredného veku. Keď som šokovaný protestoval, že to predsa nie je možné, že mám len dvadsaťsedem, tak mi vysvetlil, že väčšina mužov sa vyhýba krízam, ktoré by im pomohli dozrieť, až ich to nakoniec dostihne spolu s vekom, zdravotným stavom a neuspokojivými vzťahmi niekde medzi štyridsiatkou a päťdesiatkou.

Tento rok mám päťdesiattri. Napriek tomu, že už v dvadsiatich siedmich som podľa môjho spovedníka čelil (prvej) kríze stredného veku, stále si pripadáam nedostatočne zrelý. Naučil som sa však nachádzať v krízach, ktoré sa opakovane dostavujú, určitý druh potešenia. Už som sa totiž x-krát presvedčil, že aj keď tú krízu nezvládnem tak vznešene a úžasne, ako by som si predstavoval, tak keď neuhnem a zostanem verný, bude to pre mňa lekciami na nezaplatenie a jediný spôsob, ako sa dostať k väčšej zrelosti a k väčšej láske. A zároveň aj k väčšej radosti zo života.

Slovo kríza sa nápadne podobá slovu kríž. A od slova kríž pochádza sloveso krížiť. Keď dovoľíš Bohu, aby skrížil tvoje ľudské plány a predstavy, keď dobrovoľne a aktívne konfrontuješ svoj život s Božím slovom, vytváraš priestor, aby si dozrel v muža ako Kristus.

Ježiš nenecháva nikoho na pochybách, aké sú jeho normy pre jeho nasledovníkov: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma. Lebo kto by si chcel život zachrániť, stratí ho, ale kto stratí svoj život pre mňa a pre evanjelium, zachráni si ho. Veď čo osoží človekovi, keby aj celý svet získal, a svojej duši by uškodil?!“ (Mk 9, 34 – 37) Chceš ísť za ním? Neboj sa kríža a kríz! ✕

MONIKA VOJTAŠÁKOVÁ

DOBROČINY: DELIŤ SA ZNAMENÁ DAROVAŤ KÚSOK ZO SEBA

Vedeli ste, že deti môžu pri darovaní prežívať väčšiu radosť než pri prijímaní? Výskumy ukázali, že táto radosť je ešte väčšia vtedy, keď sa podelia o niečo, čo patrí priamo im. Delenie totiž neobohacuje iba toho, kto dostáva. Mení aj toho, kto dáva.

Ked' sa povie „deliť sa“, možno nám ako prvé napadnú peniaze alebo čokoláda. Deliť sa však môžeme aj o to, čo sa nedá zabaliť do darčekového papiera: o svoj čas, pozornosť, pomoc, schopnosti, dobrú náladu, priateľstvo, modlitbu či miesto vedľa seba. Každý z nás má čo ponúknuť, aj keď sa nám niekedy zdá, že toho veľa nemáme.

KEĎ SA Z „MÔJHO“ STÁVA DAR

Odmalička sa učíme rozlišovať, čo je moje a čo patrí niekomu inému. Je prirodzené, že si svoje veci chránime a niektorých sa vzdávame ťažšie. Delenie nás však učí, že to, čo máme, nemusí slúžiť iba nám. Vec, čas či schopnosť môžu priniesť radosť aj niekomu ďalšiemu.

Môžeme darovať to, čo už nepotrebujeme, a je to dobré. Hlbší rozmer však delenie získava vtedy, keď nedávame iba to, čo nám zostalo navyše. Podelíme sa o čas, hoci ho nemáme veľa. Rozdelíme sa o koláč, na ktorý sme sa tešili. Venujeme niekomu pozornosť alebo požičiame obľúbenú vec. Vtedy nedarujeme iba niečo, čo vlastníme. Darujeme kúsok zo seba.

JEŽIŠ SA POZERÁ NA SRDCE

Takéto darovanie vidíme aj v evanjeliu o chudobnej vdove. Kým

mnohí bohatí dávali do chrámovej pokladnice veľké sumy, ona vhodila iba dve drobné mince. Ježiš o nej povedal: „Ona pri svojej chudobe dala všetko, čo mala.“ (porov. Mk 12, 44)

Ježiš sa nepozerala iba na veľkosť daru, ale na srdce človeka, ktorý dáva. Neznamená to, že si nemáme nič ponechať alebo máme zabúdať na vlastné potreby. Učíme sa však rozlišovať, čo skutočne potrebujeme a o čo sa môžeme slobodne podeliť.

DOBROČINNOSŤ SA ZAČÍNA VŠÍMAVOŠŤOU

Dobročinnosť sa často začína, skôr než niečo darujeme. Začína sa tým, že si všimneme človeka vedľa seba. Možno potrebuje pomoc alebo iba niekoho, kto ho vypočuje. Keď máme otvorené oči a srdce, začneme vidieť príležitosti na dobro aj tam, kde sme ich predtým prehliadali. Nemusíme pritom čakať na veľké príležitosti. Všímavosť nám pomáha premeniť obyčajné chvíle na príležitosti darovať kúsok zo seba.

DOBROČINY – PRETVORME SVET NA KRAJŠIE MIESTO

Keď si dobro nenecháme pre seba, začne sa šíriť. Kampaň eRka

DOBROČiny pozýva všetkých rásť počas októbra vo všímavosti, štedrosti a nezištnej službe. Všimajme si ľudí okolo seba, prejavujme im priateľstvo, delíme sa o to, čo máme, a starajme sa o náš spoločný domov. Aj malý skutok vykonaný s láskou sa môže stať veľkým DOBROČinom a viditeľným obrazom Ježišovej lásky.

Viac na erko.sk/dobrociny.

OTÁZKY NA ZAMYSLENIE

Komu môžem tento týždeň venovať svoj čas?

O čo, čo mám rád, sa dokážem podeliť?

Aký spoločný DOBROČin môžeme tento týždeň urobiť ako rodina?

RICHARD FUČKO

NEDEĽNÉ HRAČKY

V minulom čísle sme si opísali priestorové možnosti, ktoré ponúka chrám deťom. Teraz nazrieme do obsahu ich „tašky do chrámu“.

Tak ako kabelka alebo príručná taška dospelého obsahuje všetko potrebné na to, aby vedel čo najlepšie prežiť svätú liturgiu (ruženec, čotky, papierové servítky, mince na obetné sviečky, modlitebnú knižku...), podobne pripravené môže prísť do chrámu aj dieťa.

Neznamená to však, že mu musíme zbalit do tašky celú detskú izbu. Rodičia často riešia praktickú otázku: Môže mať dieťa počas svätej liturgie hračku? Odpoveď si vyžaduje rozlišovanie. Nejde ani o prísny zákaz všetkého, ani o to, aby sa chrám zmenil na detský kútik v reštaurácii.

DIETĽA SA UČÍ MODLIŤ POSTUPNE

Dieťa nedokáže od začiatku prežívať liturgiu rovnakým spôsobom ako dospelý. Dlhšie sústredenie, množstvo slov, spev, ticho a symbolické gestá sú preň náročné. Skúsme si predstaviť svet i interiér chrámu z detskej perspektívy metrového človečika – ak sedí niekde uprostred v lavici, nevidí cez ostatných, nevníma symboly, kňaza a úlohy miništrantov. V tomto prípade je dobré – ak to dispozícia chrámu umožňuje – zvoliť predné stoličky alebo miesto na chóre. Dobrým zvykom je aj zapalovanie obetných sviečok s konkrétnou modlitbou.

HRAČKA NIE JE AUTOMATICKY PROBLÉM

Malá a tichá hračka môže niekedy pomôcť dieťaťu zostať v chráme. Aj keď na prvý pohľad dieťa vyzerá, že celú pozornosť venuje hračke, sluchom vníma spev, čítania, homílie...

Ak sa však stane hlavnou činnosťou dieťaťa počas celej liturgie, stráca svoj výchovný zmysel. Dieťa sa potom neučí, že v chráme sa stretávame s Bohom, ale že chrám je ďalším miestom na hranie. Dokonca existujú „chrámové hračky“ – svätí z plyšu, magnetické ikony či modlitebné knižky určené deťom, vďaka ktorým spoznávajú najdôležitejšie momenty svätej liturgie a spájajú si text a obraz. Ak je to „nedelňá hračka“, stáva sa výnimočnou spomedzi obyčajných hračiek, tak ako je nedeľa výnimočným dňom týždňa.

HÚSKY TICHÁ

Aj deti sú schopné chvíľky ticha. Potrebujú sa to však učiť postupne.

Ticho vo vhodnom okamihu môže byť pre ne krátkym priestorom na vnútorné upokojenie a modlitbu. Preto je dobré, keď rodič dieťaťu jednoducho vysvetlí: „Teraz počúvame evanjelium. Teraz sa modlíme. Teraz sa pripravíme na Eucharistiu.“ Krátke a pokojné vysvetlenie má často väčšiu hodnotu než neustále napomínanie.

Ak chceme, aby deti spoznali svätú liturgiu, potrebujú čas, príklad rodičov, láskavé vedenie i jasné hranice. Hračka môže byť niekedy malou pomocou, ale najdôležitejšou „pomôckou“ zostáva živý príklad dospelých, ktorí sa v chráme skutočne modlia. ☸

ŽIVOT BEZ PRETVÁRKY

BOLÍ AJ BUDUJE

Nestojí vpredu. Počas pracovných stretnutí sústredene píše poznámky. Veľa sa pýta a vnáša poriadok všade, kam vstúpi. Aj na pódiu sedí za klávesmi celkom nenápadne. Vyštudoval učiteľstvo matematiky a psychológie. Z matematiky má aj doktorát. Hudobný odbor ZUŠ absolvoval kvôli rodičom. Dnes hudbu tvorí aj produkuje. Mnohí si gréckokatolícku rómsku misiu už bez neho sotva vedia predstaviť. Tadeáš Gavala.

Čo ste kvôli rómskej misii stratili?

V prvom rade je dôležité povedať, že rómska misia mi dala omnoho viac, ako vzala. Bola to predovšetkým skúsenosť, výzva rozhodnúť sa pre život s Bohom naplno. Tú som zažil práve v rómskej misii medzi Rómami, a preto službu v GRM prežívam až takto bytostne.

A čo mi vzala? Priateľov. Tých, ktorí sa so mnou prestali kamarátiť po zistení, že hrám s Rómami v kapele, spolupracujem s nimi a trávim s nimi čas. Čiže mi urobila filter vzťahov a ostali pri mne iba tí, ktorým to neprekážalo, ktorí boli vo vzťahu ku mne jasní.

Aký moment bol pre vás v rómskej misii najťažší?

Najťažší moment... Tých ťažkých bolo viac, ale v podstate všetky súviseli so situáciami, keď vás sklamú ľudia, ktorým ste dôverovali, s ktorými a pre ktorých to všetko robíte. Aj Slováci, aj Rómovia sú obyčajní ľudia. A je úplne normálne, že sa vo vzťahoch navzájom sklameme. Je to náročné, ťažké, bolí to, ale je to prirodzené. Deje sa to. A teda naučilo ma to, že sa nemôžem pozeráť na celú túto misiu čisto ľudskými očami. Potrebujem mať Boží pohľad, a ten nesúvisí s tým, aký mám z toho pocit alebo či sa to vyvíja podľa mojich predstáv. Potrebujem dôverovať, že Boh si všetko vedie, on pozná správny čas a vie, kedy a ako sa majú veci udiť. Tak v rómskej misii, ako aj inde.

Ak by sa niekto zo slovenskej majority prišiel na jeden deň pozrieť do rómskej misie, čo mu ukážete?

Určite by som ho v ten jeden deň vzal na rómske chvály. Zobral by som ho aj na stretnutie malej skupinky a na nejaké podujatie spoločenstva. Napríklad na spoločný silvestrovský večer alebo niečo podobné. Prečo? V podstate sa dnes v rómskej misii deje to, čo zažívala Cirkev pred dvetisíc rokmi pri svojom vzniku. Kresťania trávili spolu čas, slúžili si v láske, vydávali svedectvo o Ježišovi. Žili základy cirkevného života veľmi konkrétne a toto žijeme v rómskej misii aj dnes. Stretávanie po domoch. Sväté liturgie na dvoroch alebo proste na netradičných miestach v osade, kde je to ľuďom blízke. Veľmi intenzívne bratské spoločenstvo a prežívanie viery, ktoré je opravdivé, úprimné. Ako hovorí apoštol Pavol, „láska nech je bez pretvárk“ (Rim 12, 10).

Ktokoľvek sa chce prísť pozrieť a zažiť rómsku misiu naživo, nech sa nám ozve. Bude vítaný. ☺

KAMAV TE ŠUNEL

Kamav te šunel, te genel, te prindžarel
Kamav te šunel, te genel, te
prindžarel, so phenel Tiro lav

Kamav te kerel, te dživel, te našavel
Kamav te kerel, te dživel, te
našavel sar phenel Tiro lav

Genav o lav le Devleskero, kerel man-
ge o jilo nevo
Sikhavel o drom, khatar te phi-
rel, andro čačo sar te dživel

Chcem počúvať, čítať, poznať.
Chcem počúvať, čítať, poznať, čo
hovori tvoje slovo.

Chcem činiť, žiť, strácať.
Chcem činiť, žiť, strácať, ako hovorí
tvoje slovo.

Čítam Božie slovo, ono premieňa
moje srdce.

Ukazuje mi cestu, kadiaľ mám
ísť, ako žiť v pravde. ☺

ANGELA BRŤÁŇOVÁ

PRÍBEH, KTORÝ SA ZMESTÍ DO TAŠKY

Na prvý pohľad sú to obyčajné látkové tašky. Sú pevné a praktické. Za ich vznikom je však krásny príbeh.

Všetko sa začalo u pani Olgy.

Na Slovensko utiekla z Ukrajiny po vypuknutí vojny. Neprišla s veľkým množstvom vecí, ale má šikovné ruky. Baví ju šitie, preto svoj voľný čas trávi pri šijacom stroji. Šitie jej pomohlo nájsť si svoje miesto v novom prostredí.

Svoje skúsenosti sa rozhodla využiť aj pri pomoci druhým. Ako dobrovoľníčka Gréckokatolíckej eparchiálnej charity Košice ušila vyše sto tašiek. Na pohľad sa líšili, no všetky mali od začiatku rovnaké využitie – mali poslúžiť pri pomoci ľuďom v náročnej situácii.

Tašky následne putovali do farností Košickej eparchie. Farníci ich naplnili trvanlivými potravinami, niektorí pridali aj tichú modlitbu za konkrétneho človeka a vrátili ich späť.

Tašky potom prevzali dobrovoľníci farských charít. Práve oni poznajú konkrétnych ľudí, ich príbehy a tiché zápasy. Nie sú to anonymní pomocníci – sú to tí, ktorí sú nablízku, ktorí počúvajú, sprevádzajú a vedia, kde je pomoc naozaj potrebná. Vďaka nim sa tašky dostali do správneho cieľa. K rodine, ktorá má finančné problémy, k staršiemu človeku, ktorý musí vyžiť z malého dôchodku, alebo k rodičovi, ktorý sa momentálne nevie postarať o všetky potreby svojej rodiny. Pre obdarovaných to nie sú len tašky s potravinami. Je to odkaz: nie ste sami. Niekoľko na vás myslí. Niekoľko si všimol vašu situáciu a rozhodol sa pomôcť.

Celý nápad pritom nie je zložitý. Jeden človek vie šiť, iný môže darovať potraviny, ďalší pomôžu s ich rozdelením a postarajú sa o to, aby sa pomoc dostala tam, kde je potrebná. Každý sa pritom môže zapojiť podľa svojich možností a nemusí ísť o nič veľké. Aj vďaka takýmto malým skutkom môže fungovať spoločenstvo ľudí, ktorí si navzájom pomáhajú.

Približne sto tašiek tak spojilo prácu jednej dobrovoľníčky, štedrosť mnohých farníkov a službu dobrovoľníkov farských charít. A na konci boli konkrétni ľudia, ktorí dostali pomoc v správnom čase.

Podobných príležitostí na skutky lásky je v našich farnostiach veľa. Farská charita môže byť miestom, kde sa ochota pomáhať premení na konkrétnu službu ľuďom v našom okolí. Môže spájať ľudí, ktorí chcú priložiť ruky k dielu, a vytvárať priestor na rôzne formy dobrovoľníctva.

Tento príbeh môže byť preto povzbudením aj pre nás. Nemusíme začínať veľkým projektom. Niekedy si stačí všimnúť človeka vo svojom okolí a premýšľať, čo pre neho môžeme urobiť. Niekoľko môže darovať svoj čas, iný svoje schopnosti či materiálnu pomoc. Dôležité je začať. Možno je to jednoduchý príbeh. Ale práve na takýchto jednoduchých veciach vidno, čo znamená pomáhať druhým a byť súčasťou spoločenstva, ktoré si všima potreby svojich ľudí. ∞

GRÉCKOKATOLÍCKA
Charita
PREŠOV

TENTO PRÍBEH MÔŽE BYŤ PRETO
POVZBUDENÍM AJ PRE NÁS. NEMU-
SÍME ZAČÍNAŤ VEĽKÝM PROJEKTOM.
NIEKEDY SI STAČÍ VŠIMNÚŤ ČLOVEKA
VO SVOJOM OKOLÍ A PREMÝŠĽAŤ, ČO
PRE NEHO MÔŽEME UROBIŤ. NIEKTO
MÔŽE DAROVAŤ SVOJ ČAS, INÝ SVO-
JE SCHOPNOSTI ČI MATERIÁLNU PO-
MOC. DÔLEŽITÉ JE ZAČAŤ.

MICHAELA TOMAŠTÍKOVÁ

SEBADAROVANIE

Nie je to wellness, no nie je to ani vyhnanstvo. Tento článok píšem v poloprázdnom byte po dni plnom balenia a zháňania vecí na 10-mesačný pobyt s manželom a našimi dvoma malými synmi (3 a 1) v USA. Miestami to celkom dobre zvládam: babka stráži deti a ja si doma robím generálne upratovanie. Miestami som dosť nabrúsená: deti mi všetko vyťahujú zo škatúl, manžel má úplne iný systém a stratégiu balenia ako ja. Znovu veľké vystúpenie z komfortnej zóny, ďalšie balenie a sťahovanie, iná krajina a jazyk.

Ja som síce s nápadom môjho manžela vycestovať spoločne do USA súhlasila, ale vlastne som s tým, pravdupovediac, až tak veľmi nerátala. Dúfala som, že moje veľkodušné áno bude stačiť, z nejakého dôvodu náš plán padne a ja budem môcť naďalej prežívať materskú v známom prostredí a zabehnutom tempe.

V hlave mi víria nekonečné otázky o manželskej jednote a sebadarovaní. Čo sa to vlastne deje, keď sa muž a žena rozhodnú pre manželstvo? Je my novou identitou, ktorá pohltí jednotlivcov? Alebo jeden vládne a druhý nasleduje? Jeden prekvitá a druhý sa stráca?

Do mojich blúdiacich myšlienok sa pomaly vkráda veta, ktorú som už veľakrát počula: človek nájde seba samého v plnej miere iba v nezištnom sebadarovaní. Táto myšlienka z dokumentu *Gaudium et spes* mi často pripomína, aká je úzka súvislosť medzi sebadarovaním a sebanachádzaním. Človek nie je ostrov. Potrebuje spoločenstvo, ktoré mu pomôže naplno realizovať to, kým v hĺbke srdca je a túži byť. Spoločenstvo osôb, akým je manželstvo, tak predstavuje jedinečnú príležitosť, ale aj výzvu na sebadarovanie a sebarealizáciu.

Cítim, ako sa mi pri triedení vecí trocha triedia aj myšlienky. Sebadar-

ovanie nie je wellness, no nie je to ani vyhnanstvo. Muž a žena opúšťajú svoj doterajší život, svoju v niečom pohodlnú samotu, a vstupujú do dynamického a veľmi intenzívneho vzťahu. Tak veľmi chcú byť jedno a často veľmi nevedia ako. Vyžaduje to každodennú námahu a snahu pochopiť, čo v tejto situácii znamená prijať môjho manžela a darovať sa ako manželka. Ak hovorím: „Áno, viem si predstaviť vycestovať s tebou a deťmi do zahraničia,“ čo tým vlastne skutočne myslím? Ak sa niečo v priebehu sťahovania pokazí, aké myšlienky mi idú hlavou? Verím, že myslíš na moje dobro? Myslím ja na tvoje dobro?

Táto naša nová životná situácia mi ukazuje, ako nie celkom rozumiem a komunikujem to, kým som. Ako môžem tvoriť jednotu s niekým druhým, keď sa nezhodujú moje vlastné myšlienky, slová a skutky?

Sv. Ján Pavol II. vyjadruje v knihe *Láska a zodpovednosť* krásnu myšlienku o tom, že patríme Bohu a iba on nás dokáže skutočne darovať v manželstve. V prijatí Kristovho sebadarovania sa človek uzdravuje, jeho krehká, nestála identita sa stáva stálou a skutočnou. Boh moje neisté áno na manželovu túžbu vycestovať premieňa na dobré. Moje rozbúrené vnútro pomaly utícha.

Strach z neznáma a z nepohodlia vyvažuje nádej a radosť z niečoho nového a spoločného. ∞

V prijatí Kristovho sebadarovania sa človek

uzdravuje, jeho krehká, nestála identita sa stáva stálou a skutočnou.

(Sv. Ján Pavol II.: *Láska a zodpovednosť*)

VÝHODNÉ KŠEFTY

Podomový predaj je zrejme nástupcom výmenného obchodu. Niekomu sa urodilo viac špenátu, inému oviec, ďalšiemu vyviedla kvočka 10 žltučkých kuriatok...

Čo s prebytkami? Pekne z rúčky do rúčky putovali produkty najprv v dedine, zároveň však dedina krmila mesto, lebo v parkoch a okrasných záhradách sa vyskytovalo len malé množstvo jedlého, zdraviu prospešného rastlinstva. Nenašli ste tam mrkvičku ani zväzky polievkovej zeleniny alebo pažitky, či kričky fazuľky nazeleno. Je síce pravda, že predchodcovia fast foodových hranolčekov vyrastali na francúzskom kráľovskom dvore a svojim konzumentom privodili tráviace ťažkosti, ale tie časy sú už, našťastie, za nami.

Posledné desaťročia prajú práve podomovému predaju, aj keď ani výmenný obchod celkom nevymizol. Staručkým rodičom znenazdajky prinesú žičliví susedia najprv len vo vrečúšku zopár sliviek na ochutnanie, po chvíli plné vedro od vodou riediteľnej a umývateľnej farby na steny, no a do večera potom celá rodina vylupuje kôstky z voňavého ovocia, ktoré sa zakonzervuje na čas, keď bude klásť zima otázku. Dá sa to síce zvládnuť, ale chvíľami mám pocit, že si zo-všadiaľ prinesiem robotu. Z textilnej galantérie vlnu na sveter, z drogerie čistiace prostriedky, z potravín... Ako tak rozmýšľam nad filozofickou témou o nesmrteľnosti chrústa, zazvoní mi telefón.

„Kedy prídeš?“ pýta sa mamka.

„Zajtra, čo potrebujete?“

„Kúpila som vám paplóny!“ ne-skrýva radosť z dobrého biznisu.

Premkol ma strach a veľmi ne-prijemný pocit: zasa naletela! Zasa podvod! Ženština, ktorej by bolo treba zdvihnúť mandle, vtrhne do cudzieho obydľia, vnúti starým dôchodcom brakový tovar a vylú-di od nich veľkú časť dôchodku. Čo z toho, že si sused zapíše EČ moto-rového vozidla, čo podvodníčku pri-viezlo až k domovým dverám? Čo z toho, že médiá na dané praktiky upozorňujú takmer denne? Na jar príde niekto ďalší so škatulou jahôd a vrecom jabĺk, v jeseni to budú vy-orané zemiaky či vianočné girlandy na celý múr domu, aby z ulice videli aj susedia...

„Za 100 a 150 eur,“ predbehne odpoveďou moju impertinentnú otázku. Zalapám po dychu, no neod-pustím si poznámku, že každý z nás paplón vlastní, že dokonca aj rodin-né návštevy z hlavného mesta vyfa-sujú paplón, aby sa mali čím prikryť v noci, že spacáky sme zaviedli iba pre dcérine spolužiačky, ktoré k nám chodievajú na prespávačky, je to jednoduchšie na údržbu, keď prídu na jednu alebo dve noci.

„Nechaj tak, chcela nám urobiť radosť, postarať sa o nás,“ napomenul ma manžel. Je starší, múdrejší, plný lásky a empatie.

Má pravdu. Ráno zavolám do re-nomovanej prešovskej firmy a požia-dam o vytlačenie samolepky s tex-tom: *Podomovým predajcom vstup zakázaný!* ☹

Stáli sme pred liečebňou na Prednej Shore a čítali si informačnú tabuľu: „... pacienti sú hodnotné osobnosti schopné a ochotné zmeniť svoj doteraj-ší život“. Vyhrkli mi slzy.

Zasiahla ma úcta a nádej z tých slov. Nebolo tam nič o nedodržaných sľu-boch, premárnených rokoch a penia-zoch. Takto o nás zmýšľa Boh. On vie o všetkých našich hriechoch, miluje nás a prijíma. A hovorí to aj nám: „Z va-šich úst nech nevyjde nijaké zlé slovo, ale iba dobré, na potrebné budovanie.“ (Ef 4, 29) Naša bežná skúsenosť je ne-raz iná.

Napríklad rozhovor na zastávke: „Poznáte xy človeka?“ Vždy sa nájde niekto, kto sa ozve, napr.: „Moja sestra robí v obchode a on nikdy nepozdraví.“ „Taký ignorant!“ A už to s ním ide. Dali sme mu nálepku a psychológia nepus-tí: budeme hľadať dôkazy, že sa nemý-lime. Ak nepozdraví, je to dôkaz. Ak pozdraví, kývneme rukou, že to aj tak bolo ledabolo. A budujeme múr, musíme sa chrániť pred namyslencom, nie?! Nebudeme ho mať radi, a pritom je to naša povinnosť. Možno nám ho daro-val Otec, aby nás cez neho požehnal, ale my neprijmeme nič od nafúkanca. A možno sa zdraví vždy, len má teraz starosti. A možno je svätý vo všetkom, len je zamyslený alebo namyslený. Možno pozdravil, a sestra si to nevšim-la. Nepoznáme úmysly svojich blížnych ani sme neboli pri tej negatívnej situá-cii a ani my nie sme svätí. Boh nám po-máha: „Nesúďte.“ (Mt 7, 1) Vyriešené, aká sloboda!

Stála som pri tej liečebni a tiekli mi slzy za všetky vypovedané a uverené zlé slová a nevypovedané slová budo-vania. Za chvíľu, keď som aj voči sebe neverila, že som milovaná Božia dcéra, a potrebovala si dokázať hodnotu pou-kazovaním na hriechy druhých. ☹

SIMONA NEHÉZOVÁ

HHRANICE VKUSU PRI AI

Umelá inteligencia nie je náš nepriateľ. Je pomocník. Môže vytvoriť gýč, ale môže pomôcť aj pri tvorbe vkusných príspevkov. Za výsledok vždy zodpovedá ten, kto vizuál zverejňuje. Vkusnosť a estetika našich prezentácií sa podobá slušnému správaniu v medziludských vzťahoch. Je prejavom úcty i dobrej výchovy. Aj tieto témy riešime s Erikou Tomáškovou z agentúry Mavio Media.

Aký vplyv a dôsledky má nekvalitná vizuálna prezentácia na úroveň spoločenstva/organizácie a na vnímanie publika? Opakované vizuálne štýly „bez duše“ postupne strácajú schopnosť narušiť našu pozornosť. Každý vizuálny výstup by mal niesť myšlienku/ideu, mať svoj štýl a charakteristické prvky, ktoré ho spájajú s konkrétnou značkou – inak si ho môže divák ľahko zameniť alebo nevšimnúť. Ak teda nemá organizácia/firma svoju profesionálnu vizuálnu identitu, nebude rozpoznateľná. Výstupy príbuzné AI generickému štýlu takisto môžu spôsobiť pokles dôveryhodnosti.

Ako argumentovať proti mýtu, že AI plnohodnotne nahradí prácu profesionálneho grafika? AI nenahradí prácu grafika, AI sa skôr stáva akýmsi tichým pomocníkom a kolegom, ktorý prácu grafikov dopĺňa, v niektorých smeroch urýchľuje a rozširuje možnosti. Šikovný grafik je vďaka nej efektívnejší, no nie v kvantite tvorby, ale v urýchľovaní čiastkových krokov, ktoré s tvorbou súvisia. Profesionálny dizajn nespočíva iba v samotnej tvorbe. Zahŕňa stratégiu, koncept, remeselnú kontrolu aj zodpovednosť za výsledok.

V čom spočíva pridaná hodnota ľudského oka, estetického citu, stratégie a remesla? AI tvorí z priemeru všetkého. Originálny nápad, myšlienku a ideu môže priniesť iba človek, ktorý vníma kultúrne kontexty, má jasný autorský štýl a pri tvorbe ide do hĺbky. Ak má vizuálny výstup komunikovať nejakú dlhodobú hodnotu (organizácie/firmy/osobnosti), nemal by sa spájať s generickosťou a trendovosťou bez identity. Estetický cit nie je subjektívne „páči sa mi“. Je to vycibrená schopnosť dizajnéra pracovať s proporciami, rytmom, kontrastom, vizuálnou hierarchiou, mierou detailu, optickými korekciami atď. Kvalitný výstup zahŕňa aj prácu s presnými farebnými kódmi, typografiou, proporciami a konštrukciou loga, veľkosťami a presnými dátami na tlač a mnoho ďalšieho.

A čo sa týka stratégie, bez nej je aj kvalitný vizuál iba dekorácia. Dobre nastavená stratégia odpovedá na otázky typu: Komu komunikujeme? Čo si má človek zapamätať? Od koho sa potrebujeme odlíšiť? Akú asociáciu chceme vlastniť? Spojením estetického citu, stratégie a rokmi získaných skúseností pod rukami dizajnéra vznikajú originálne vizuálne výstupy, vďaka ktorým sa dá aj v presýtenom online prostredí konzistentne rásť.

Prečo nie je v poriadku prezentovať gýč a nevkusné vizuály? Prezentovať gýčové a nevkusné vizuály nie je v poriadku preto, lebo znižujú dôveryhodnosť značky a otupujú pozornosť publika. Neprofesionálne AI výstupy bývajú často vizuálne prehnane hlasné, emocionálne prvoplánové a bez jasnej myšlienky. Keď sa navyše opakujú rovnaké nástroje, efekty a kompozície, nastáva homogenizácia estetiky – všetko začína vyzeráť rovnako a značka či organizácia môže postupne stratiť vlastnú identitu.

PETER SOLEJ

KTO MÁ BYŤ PRVÝ?

OTÁZKY A ODPOVEDE

V uplynulom roku sme si v rubrike *Etiketa* priblížili viaceré pravidlá spoločenského správania. V tomto roku vám prinesieme odpovede na najčastejšie otázky, ktoré s danou problematikou súvisia.

Ako máme správne chodiť po schodoch smerom nahor i nadol?

Do schodov smerom nahor vstupuje najprv vždy spoločensky významnejšia osoba. To znamená, nadriadený pred podriadeným, starší pred mladším, dáma pred pánom. V prípade schádzania schodmi smerom nadol je pravidlo opačné. Najprv schádza podriadený a po ňom nadriadený, mladší predchádza staršieho a pán ukazuje cestu dáme. Je to hlavne z praktického hľadiska, aby sa pri možnom pošmyknutí vždy nižšie postavená osoba postarala o tú významnejšiu.

Nedávno, keď som vystupoval z autobusu, do mňa vo dverách takmer „nabúral“ študent, ktorý sa ponáhľal nastúpiť. Nemali by sme podľa správnosti nechať ľudí z autobusu najprv vystúpiť?

Áno, pravdaže mali. A to nielen pri vystupovaní z autobusu, ale aj z akéhokolvek dopravného prostriedku. Rovnaké pravidlo dodržiavame, aj keď vstupujeme do miestnosti či do budovy. Napríklad do obchodu alebo kostola. Najprv necháme ľudí vystúpiť, resp. opustiť priestor a až následne vstúpime. Samozrejme, pri vystupovaní z dopravných prostriedkov nezabúdame pomôcť starším či

hendikepovaným osobám alebo mamičkám s malými deťmi a kočíkom.

Ako správne prechádzať vozňom pri cestovaní vlakom?

Pri prechádzaní vozňom platí opäť zásada, že najprv ide spoločensky menej významná osoba a za ňou tá významnejšia. Teda najprv podriadený, mladší alebo muž. Je to z logického dôvodu, aby ten, kto je z hľadiska etikety v menej významnom postavení, pripravil cestu významnejšej osobe. Vo chvíli, keď dorazíme na svoje miesto, sa zdvorilo pozdravíme s už prítomnými cestujúcimi a následne je úlohou menej významnej osoby vyložiť batožinu do určeného priestoru. Počas cestovania akýmkoľvek dopravným prostriedkom dbáme na to, aby sme spolucestujúcich nevyrušovali nevhodným správaním, hlučnosťou alebo telefonátmi, či rozhovormi na osobné až intímne témy.

S manželkou často chodievame do kina alebo do divadla. Niekedy vstupuje do radu prvá manželka, niekedy idem prvý ja. Ako by to malo byť?

Aj v tomto prípade platí zásada, že do radu v kine alebo v divadle vstupuje najprv spoločensky menej významná osoba. V prípade manželského páru je to pán a za ním vstupuje dáma. Veľmi dôležitým aspektom v takomto prípade je zabúdať, že do radu vstupujeme vždy otočení čelom k už sediacim. V prípade, že naše miesta sú na konci radu, opäť platí zásada, že na konci radu by nemala sedieť spoločensky významnejšia osoba. V prípade manželského páru tak nemá byť manželka po pravej strane, ale vľavo, aby nesesedela na krajnom mieste v rade.

Peter Solej, lektor protokolu a etikety ✂

Mária si vybrala lepší podiel, ktorý sa jej neodníme. (Lk 10, 42)

Marta sa stará o mnoho vecí, Mária si sadá k Ježišovi a počúva. Aj v našom dni sa ľahko nazbiera množstvo povinností, ktoré začnú byť dôležitejšie než človek vedľa nás. Nie všetko, čo je naliehavé, je zároveň podstatné. Niekedy stačí odložiť to, čo počká, a venovať pozornosť tomu, čo má skutočnú hodnotu. Možno práve v tichu a pozornosti voči druhému objavíme, čo nám v zhone uniká.

Liturgia: Hebr 9, 1 – 7, zač. 320; Lk 10, 38 – 42; 11, 27 – 28, zač. 54; menlivé časti zo sviatku Ochrankyne (HS: 281; PZ: 252; HP: 265)

Len žite tak, aby to zodpovedalo Kristovmu evanjeliu... (Flp 1, 27)

Svätý apoštol Pavol nám pripomína, že viera nie je iba o tom, čo vyznáваме, ale aj o tom, čomu zostávame verní. Slová o Kristovi môžu znieť pekne, no ich pravdivosť sa ukáže najmä vtedy, keď nás naše presvedčenie niečo stojí. Hieromučeník Cyprián svoju vernosť ukázal práve v takej chvíli. Aj naše rozhodnutia získavajú svoju hodnotu vtedy, keď pri nich dokážeme zostať aj napriek ťažkostiam.

Liturgia: Flp 1, 27 – 2, 4, zač. 239; Lk 6, 17 – 23a, zač. 24; každodenné antifóny; menlivé časti z piatka; zdržanlivost od mäsa (HS: 159; PZ: 114; HP: 114)

... odpúšťajú sa ti hriechy. (Lk 5, 20)

Ochrnutý muž sa k Ježišovi nedostal vlastnými silami. Niesli ho tí, ktorí prekážku nevnímali ako dôvod vzdať sa. Koľkokrát pritom stačí niečí záujem, blízkosť alebo ochota, aby druhý dokázal urobiť ďalší krok. Možno nepotrebujeme veľké slová. Niekedy má väčšiu cenu obyčajná prítomnosť, vypočutie alebo podaná ruka vo chvíli, keď už niekto nevládze. Aj malý skutok môže byť cestou k Ježišovi a k nádeji, keď pomôžeme niesť to, čo by bolo nad jeho sily.

Liturgia: 1 Kor 15, 58 – 16, 3, zač. 164; Lk 5, 17 – 26, zač. 19; každodenné antifóny; menlivé časti zo soboty (HS: 160; PZ: 115; HP: 115)

ZÁZRAČNEJ KLOKOČOVSKÉJ
IKONY, PATRÓNKY ZEMPLÍNA
HIEROMUČENÍK HIEROTEJ

Buďte milosrdní, ako je milosrdný váš Otec. (Lk 6, 36)

Milosrdenstvo sa nezačína veľkými gestami. Často má podobu odpusteného slova, trpezlivosti alebo ochoty neodsúdiť niekoho podľa jednej chyby. Klokočovská Bohorodička nás svojím príhovorom vedie ku Kristovi, ktorý sa na človeka pozerá s milosrdenstvom a prijatím. Aj v našom okolí sa nájde niekto, komu môžeme namiesto rýchleho súdu ponúknuť pochopenie a trpezlivosť.

Liturgia: 2 Kor 11, 31 – 12, 9, zač. 194; Lk 6, 31 – 36, zač. 26 (radové); Hebr 9, 1 – 7, zač. 320; Lk 10, 38 – 42; 11, 27 – 28, zač. 54 (Bohorodičke); predobraz. antif. a blažen.; tropár 2. hlasu a patrónke Zemplína, *Sláva*, kondak z hlasu, *I teraz*, patrónke Zemplína; prokimen, *Aleluja* a pričasten z hlasu, patrónke Zemplína (HS: 144, 630, 179; PZ: 97; HP: 98)

Milujte svojich nepriateľov, robte dobre tým, čo vás nenávidia. (Lk 6, 27)

Na zlo sa prirodzene odpovedá zlom. Keď nás niekto zraní, chceme, aby pocítil to isté. Ježiš však túto logiku obracia. Pozýva nás, aby sme jej nedovolili určovať naše ďalšie rozhodnutia. Odpustenie neznamená zabudnúť na bolesť, ale rozhodnúť sa, že nás nebude viesť k ďalšiemu zlu. Prosme o silu odpovedať na zranenie pokojom a nechať dobro zastaviť reťaz ďalšieho ubližovania.

Liturgia: Flp 2, 12 – 16a, zač. 241; Lk 6, 24 – 30, zač. 25; každodenné antifóny; menlivé časti z pondelka (HS: 154; PZ: 108; HP: 109)

... tým, že sa držíte Slova života na moju slávu v Kristov deň, že som nebežal nadarmo a nenamáhal sa zbytočne. (Flp 2, 16b)

Svätý apoštol Pavol nás povzbudzuje, aby sme sa držali Slova života a vydávali svedectvo o Kristovi. Aj keď prídu ťažkosti či pochybnosti, nemáme sa vzdať. Výsledky našej námahy niekedy nevidíme hneď a možno sa ich ani nikdy nedočkáme. Dôležité je zostať pri Kristovi a vytrvať. Potom ani to, čo sa zdá malé a neviditeľné, nebude strategické.

Liturgia: Flp 2, 16b – 23, zač. 242; Lk 6, 37 – 45, zač. 27 (rad.); 1 Kor 4, 9 – 16, zač. 131; Jn 20, 19 – 31, zač. 65 (Tomášovi); predobraz. antif. a blažen.; menl. č. svätému (HS: 282; PZ: 254; HP: 267)

Čo ma oslovujete: „Pane, Pane“, keď nerobíte, čo hovorím? (Lk 6, 46)

Je ľahké súhlasiť s tým, čo Ježiš hovorí, kým od nás jeho slová nič nežiadajú. Ťažšie je podľa nich rozhodovať v rodine, medzi ľuďmi alebo v situácii, ktorá nám nie je príjemná. Práve tam sa ukáže, či sme jeho slovám iba načúvali alebo sme ich prijali za svoje. Nestačí vedieť, čo je správne. Rozhodujúca chvíľa prichádza vtedy, keď to máme uskutočniť.

Liturgia: Flp 2, 24 – 30, zač. 243; Lk 6, 46 – 7, 1, zač. 28; každodenné antifóny; menlivé časti zo stredy (HS: 156; PZ: 111; HP: 112)

Chodte a oznámte Jánovi, čo ste videli a počuli... (Lk 7, 22)

Jánovi učeníci dostávajú jednoduchú odpoveď. Nemajú priniesť teóriu, ale povedať, čo sami videli a počuli. Ich úlohou bolo jednoduché svedčiť o tom, čo sa pred ich očami skutočne dialo. Často si však skôr všimneme neúspech alebo zlú správu než niečo dobré. Pritom mnoho pekných vecí prejde okolo nás bez povšimnutia. Možno by nám prospelo menej sa sústreďovať na to, čo nám chýba, a viac si všimnúť, čo sme dostali.

Liturgia: Flp 3, 1 – 8, zač. 244; Lk 7, 17 – 30, zač. 31; každodenné antifóny; menlivé časti zo štvrtka (HS: 157; PZ: 112; HP: 113)

Pískali sme vám, a netancovali ste; nariekali sme, a neplakali ste. (Lk 7, 32)

Ľudia v podobenstve odmietajú jedno aj druhé. Ani tak, ani onak im nič nevyhovuje. Podobne sa môžeme správať aj voči Bohu, keď máme predstavu, čo by mal urobiť a ako by mala jeho odpoveď vyzeráť. Niekedy teda problém nie je v tom, čo dostávame, ale v predstave, ktorú sme si o tom vytvorili.

Liturgia: Flp 3, 8b – 19, zač. 245; Lk 7, 31 – 35, zač. 32 (rad.); 1 Kor 4, 9 – 16, zač. 131; Lk 10, 16 – 21, zač. 51a (apoštolovi); predobraz. antif. a blažen.; menl. č. svätému; zdržanlivosť od mäsa (HS: 283; PZ: 255; HP: 268)

Lekára nepotrebujú zdraví, ale chorí. Neprišiel som volať spravodlivých, ale hriešnikov, aby sa kajali. (Lk 5, 31 – 32)

K lekárovi prichádza ten, kto si prizná, že niečo nie je v poriadku. Podobne sa začína aj vnútorná zmena. Pokiaľ svoje chyby zakrývame, ospravedľňujeme alebo prenášame na druhých, nemáme dôvod niečo meniť. Ježiš nečaká dokonalých ľudí. Prichádza práve k tým, ktorí dokážu priznať svoju slabosť a chcú s ňou niečo urobiť. Niekedy stačí úprimne povedať: „Pane, potrebujem ťa.“

Liturgia: 2 Kor 1, 8 – 11, zač. 168; Lk 5, 27 – 32, zač. 20; každodenné antifóny; menlivé časti zo soboty (HS: 160; PZ: 115; HP: 115)

Neplač! (Lk 7, 13)

Vdova ide za svojím synom v sprievode, ktorý smeruje k hrobu. Ježiš ju zastaví jedinou vetou: „Neplač.“ Najprv si všimne jej bolesť. Nie vždy dokážeme odstrániť cudzie trápenie alebo vyriešiť všetky problémy, ktoré človeka stretli. Môžeme mu však dať najavo, že jeho bolesť vidíme a že v nej nemusí zostať sám.

Liturgia: Gal 1, 11 – 19, zač. 200; Lk 7, 11 – 16, zač. 30 (rad.); Hebr. 13, 7 – 16, zač. 334; Jn 17, 1 – 13, zač. 56 (sv. otcom); predobraz. antif. a blažen.; tropár 3. hlasu a otcom, kondak z hlasu, *Sláva*, kondak otcom, I teraz, podľa predpisu; prokimen, *Aleluja* a pričasten z hlasu a otcom (HS: 145, 285; PZ: 99, 257; HP: 100, 270)

Odpúšťajú sa jej mnohé hriechy, lebo veľmi miluje. (Lk 7, 47)

Okolie tejto ženy poznalo jej minulosť. Ježiš však vidí jej lútosť, odvalu a lásku. Často máme tendenciu vracieť sa k tomu, čo človek urobil v minulosti, a zabúdame, že sa môže zmeniť. Kristus nám pripomína, že minulosť nemusí určovať našu budúcnosť. Jeho odpustenie lieči naše rany a dáva nám novú šancu. Každý môže po páde vstať a začať znova. Božie milosrdenstvo nám dáva nádej, že naše chyby nemusia byť posledným slovom.

Liturgia: Flp 14, 10 – 23, zač. 248; Lk 7, 36 – 50, zač. 33 (rad.); každodenné antifóny; menlivé časti z pondelka (HS: 154; PZ: 108; HP: 109)

... aby ste žili, ako sa patrí vzhľadom na Pána, a páčili sa mu vo všetkom... (Kol 1, 10)

Nie všetko, čo robíme, vidia ostatní. Sú rozhodnutia, pri ktorých nám nikto nepoďakuje a nikto sa o nich ani nedozvie. Práve tie však často ukazujú, kým sme. Apoštol Pavol nás vedie k životu, ktorý má byť dobrý nielen navonok. Človek nemusí byť obdivovaný, aby robil správnu vec. Láska nepotrebuje svedkov. Pred Bohom má hodnotu aj to, čo zostáva skryté.

Liturgia: Kol 1, 1 – 2. 7 – 11, zač. 249; Lk 8, 1 – 3, zač. 34 (rad.); každodenné antifóny; menlivé časti z utorka (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

Kde je vaša viera? (Lk 8, 25)

Strach dokáže prekryť všetko ostatné. Aj učeníci v búrke videli najmä nebezpečenstvo a zabudli, že Ježiš je s nimi. Nemusíme mať všetko vo svojich rukách. Dôležité je aj uprostred búrky zostať pri ňom. Keď sa o Ježiša oprieme, nemusíme sa báť ani vtedy, keď nevidíme cestu. On zostáva s nami aj vo chvíľach, keď nevieme, čo bude ďalej.

Liturgia: Kol 1, 18 – 23, zač. 251; Lk 8, 22 – 25, zač. 37 (rad.); Gal 3, 23 – 29, zač. 208; Mt 25, 1 – 13, zač. 104 (prep.); predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti zo stredy a prepodobnej (HS: 288; PZ: 260; HP: 273)

Jána som dal ja sťat'. Kto teda je ten, čo o ňom počúvam také veci? (Lk 9, 9)

Herodes o Ježišovi počúva, kladie si otázky a chce ho vidieť. Záujem však ešte neznamená ochotu niečo prijať. Aj človek môže veľa počúvať, čítať a hovoriť o Bohu, no pritom zostať nezmenený. Nestačí sa pýtať, kto je Ježiš. Dôležitejšie je, čo urobíme s tým, čo o ňom spoznáme. Viera sa ukazuje v tom, či dovoľíme Ježišovi, aby menil naše rozhodnutia, postoje a celý náš život.

Liturgia: Kol 1, 24 – 29, zač. 252; Lk 9, 7 – 11, zač. 41; každodenné antifóny; menlivé časti zo štvrtka (HS: 157; PZ: 112; HP: 113)

Miloš Baran

Ibaže by sme šli a nakúpili. (Lk 9, 13)

„Tieto menšie veci, chleby, im dal zadarmo, aby vedeli, že jeho najvyšší dar, teda živé telo, je zadarmo.“ Takto sv. Efrém Sýrsky odkazuje na hlúposť človeka, ktorý si chce Boha zaslúžiť, ale aj na hlúposť toho, ktorý si vo svojej pýche myslí, že pre svoje dobré skutky si Boha zaslúži. Len ten, kto nemá čo Bohu ponúknuť, dostáva od neho všetko. Bohu vďaka, že jestvuje iba táto jediná cesta.

Liturgia: Kol 2, 1 – 7, zač. 253; Lk 9, 12 – 18a, zač. 42 (rad.); každodenné antifóny; menlivé časti z piatka; zdržanlivosť od mäsa (HS: 159; PZ: 114; HP: 114)

... nesmel jesť nik, iba kňazi. (Lk 6, 4)

„Dávidovi nebolo dovolené jesť svätý chlieb, pretože nebol kňazom. Napriek tomu však kňazom bol, pretože bol chrámom Ducha.“ Aký krásny obraz, ktorým Efrém hovorí o kňazstve každého pokrsteného! Aj ty si teda kňaz, preto napodobňuj to, čo robí kňaz počas liturgie: on celú liturgiu dobrorečí, vzdáva vďaky, chváli, hovorí o Kristovi, nepovie zlé slovo. Rob to aj ty po celý deň: doma, v práci, na rodinnej oslave, v samote.

Liturgia: 2 Kor 3, 12 – 18, zač. 174; Lk 6, 1 – 10, zač. 22 (rad.); každodenné antifóny; menlivé časti zo soboty (HS: 160; PZ: 115; HP: 115)

... jedno zrnko padlo na kraj cesty. (Lk 8, 5)

„Okraj cesty je nevďačná duša, ktorá oneskorene prijala semeno a stala sa verejnou cestou pre všetko zlo.“ Akoby Efrém povedal: Nemýl sa! Ak poslúchanie Boha odkladáš na neskôr, niekto začne okupovať tvoje srdce.

Liturgia: Gal 2, 16 – 20, zač. 203; Lk 8, 5 – 15, zač. 35 (rad.) Kol 4, 5 – 9. 14. 18, zač. 260b; Lk 10, 16 – 21, zač. 51 (ap.); predobrazujúce antifóny a blaženstvá; tropár hlasu a apoštolovi, kondak hlasu, *Sláva* kondak apoštolovi, *I teraz* podľa predpisu; prokimen, *Aleluja* a pričasten hlasu a svätému (HS: 147, 289; PZ: 106, 262; HP: 101, 275)

... zabijú ho, ale on tretieho dňa
vstane z mŕtvych. (Lk 9, 22)

„Eva porodila vraha (Kaina), Mária Darcu života. Eva dala život tomu, ktorý prelial krv svojho brata, Mária tomu, ktorého krv preliali jeho bratia. Eva videla toho, ktorý utekal pre kliatbu, Mária toho, ktorý tú kliatbu niesol a pribil na kríž.“ Tieto Efrémove symboly neslúžia iba na pokochanie sa, ale jasne odkazujú na dve cesty – slovami, skutkami či myšlienkami život ničime alebo ho dávame.

Liturgia: Kol 2, 13 – 20, zač. 255; Lk 9, 18 – 22 zač. 43 (rad.); každodenné antifóny. Menlivé časti z pondelka (HS: 154; PZ: 108; HP: 109)

... za toho sa bude hanbiť
Syn človeka. (Lk 9, 26)

Boh sa bude musieť za mňa hanbiť, zaprie ma či na inom mieste povie: „Nepoznám ťa.“ Hrozná predstava! Efrém dodáva: „Ak ťa nepozná, to nie preto, že by mu čosi bolo o tebe neznáme. Ale (dokonale) ťa poznajúc odmietne ťa a neprijme.“ Boh má s každým jedinečný plán, ktorý premení srdce na majstrovské dielo. Nepodvoľovaním sa tomuto plánu sa dielo ničí. Či túto karikatúru nakoniec Pán s bolesťou nezavrhnú?

Liturgia: Kol 2, 20 – 3,3, zač. 256; Lk 9, 23 – 27 zač. 44 (rad.); každodenné antifóny; menlivé časti z utorka (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

Napadla im myšlienka, kto
z nich je väčší. (Lk 9, 46)

„Mysleli si, že ich veľkosť v nebi spočíva v tom, že boli vyvolení tu dole na zemi. Pán dal nabok ich vyvolenie hovoriac o slobodnej vôli: „Najväčší je ten, kto sa poníži.“ Je pohodlné tvrdiť, že svätosť je záležitosťou „vyvolených“, teda kňazov, rehoľníkov, akéhosi Pátra Pia kdesi z ďalekého Talianska. Efrém reaguje na toto pokušenie a vysvetľuje, že plnosť života sa ponúka maličkým.

Liturgia: Kol 3, 17 – 4, 1, zač. 259; Lk 9, 44 – 50, zač. 47 (rad.); každodenné antifóny; menlivé časti zo stredy (HS: 156; PZ: 111; HP: 112)

Pane, máme povedať, aby zo-
stúpil oheň z neba? (Lk 9, 54)

„Keby sa Judáš kajal tak ako Šimon či prijal napomenutie ako Jakub s Jánom, bol by oslobodený od kliatby a zdedil by svoje miesto a trón v nebi.“ Hrozný je hriech, veľké je pokánie. Efrém kladie Šimona či Jakuba a Jána na roveň Judášovi. No oni sa kajali, Judáš nie. Odporovať pokániam z akejkoľvek príčiny (pýchy, strachu či hanby) vedie k strate neba, ktoré nám Boh pripravil.

Liturgia: Kol 4, 2 – 9, zač. 260; Lk 9, 49 – 56, zač. 48 (rad.); každodenné antifóny; menlivé časti zo štvrtka (HS: 157; PZ: 112; HP: 113)

... po dvoch ich poslal pred
sebou. (Lk 10, 1)

„Poslal ich po dvoch, podľa jeho podoby: kázať pravdu, konať jeho znamenia a trpieť na jeho podobu. Majú sa stať jeho obrazom.“ Efrém používa zvláštny výraz „na jeho podobu“, ktorým odkazuje, že služobník Krista sa nechce páčiť ľuďom: slúži a hovorí pravdu, hoci to znamená trpieť či znepohodniť sa.

Liturgia: Kol 4, 10 – 18, zač. 261, Lk 10, 1 – 15, zač. 50 (rad.); Gal 1, 11 – 19, zač. 200; Mt 13, 54 – 58, zač. 56 (ap.); predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti zo sviatku; zdržanlivosť od mäsa (HS: 291; PZ: 263; HP: 276)

Pane, neunúvaj sa, lebo nie
som hoden. (Lk 7, 6)

Efrém spomína dvoch mužov, ktorí vyslovili slová „nie som hoden“. Prvý je Ján Krstiteľ, väčší ako ktokoľvek narodený zo ženy. Druhý je stotník, ktorého viera je väčšia ako viera celého Izraela. Obaja, cítiac nehodnosť, neodporovali Kristovi, ale dovolili mu, aby sa prejavila jeho moc. Ján ho prijal osobne, stotník prijal poslov. Nik nie je hoden večného života. Môžeme však dovoliť, aby sa nám tento život daroval.

Liturgia: 2 Kor 5, 1 – 10a, zač. 178; Lk 7, 1b – 10, zač. 29 (rad.); každodenné antifóny; menlivé časti zo soboty (HS: 159; PZ: 114; HP: 114)

25 NE

NEDEĽA KRISTA
KRÁĽA*Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta. (Jn 18, 36)*

Najhlbšie, čo som vnímal na Efrémovom komentári, boli slová: „Pán hovoril, aby učil, ale mlčal pred tribunálom. Nemlčal o tom, čo nás povyšovalo.“ Jeho maniere naozaj nie sú z tohto sveta, ale v hĺbke srdca vnímam ich krásu. Hovoriť druhým to, čo ich priblíži k Bohu. Nebyť ticho, ak môžem povýšiť brata, utešiť ho, vliať mu nádej. Namiesto toho sa obhajujem pred druhými a riešim toľko hlúpych vecí.

Liturgia: Kol 1, 12 – 18, zač. 250; Jn 18, 33 – 37, zač. 59b; všetky menlivé časti sú z Nedele Krista Kráľa, myrovanie (HS: 311; PZ: 286; HP: 281)

26 PO

VELKOMUČENÍK
DEMETER
MYROMVONNÝ*Mnohí proroci a králi chceli vidieť, čo vidíte vy. (Lk 10, 24)*

„Proroci, králi a spravodliví túžili po mne. Ja sám však zostúpim (do podsvetia), aby som ich tam uvidel.“ Symbolickým jazykom Efrém vysvetľuje to, že Kristova iniciatíva je vždy väčšia, ba nepozná žiadne hranice. Ak ho skutočne hľadáš, môžeš si byť istý, že on väčšími hľadá teba. Nik nie je zabudnutý.

Liturgia: 1 Sol 1, 1 – 5, zač. 262; Lk 10, 22 – 24, zač. 52 (rad.); 2 Tim 2, 1 – 10, zač. 292; Jn 15, 17 – 16, 2, zač. 52 (sv.); predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti svätému (HS: 292; PZ: 265; HP: 278)

27 UT

MUČENÍK
NESTOR*Chlieb náš každodenný daj nám každý deň. (Lk 11, 3)*

„Daj nám pravidelný denný chlieb. To povedal, aby nás naučil chudobe k svetským veciam, aby sme ich mali len na pokrytie svojich potrieb a aby sme prostredníctvom úzkostlivosti nestratili intimitu s Bohom.“ Svätý Efrém poukazuje na to, ako je ľahké v snahe o zabezpečenie života nechať sa oklamať, a teda okradnúť o to dôležitejšie, čo naozaj naplňa. Tentoraz nie brucho, ale srdce. Je to dôverný čas s milovaným.

Liturgia: 1 Sol 1, 6 – 10, zač. 263; Lk 11, 1 – 10, zač. 55 (rad.); každodenné antifóny; menlivé časti z utorka (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

28 ST

MUČENICA
PARASKEVA
Z IKÓNIA*... o čo skôr dá nebeský Otec Du-cha Svätého... (Lk 11, 13)*

Ako Pavol nazýva telo chrámom Du-cha, Efrém nazýva telo svadobnou komnatou Krista-Ženícha. A pokračuje: „Ako olej rozhojňuje svetlo olejovej lampy, tak Kristus rozhojňuje život v srdci človeka. V jeho svadobnej sieni nič nechýba.“ Pán nikdy neolupuje o šťastie, to si len myslíme. Ak ho vpustiš dnu, on rozhojní život.

Liturgia: 1 Sol 2, 1 – 8, zač. 264; Lk 11, 9 – 13, zač. 56 (rad.); 2 Kor 6, 1 – 10, zač. 181; Lk 7, 36 – 50, zač. 33 (muč.); predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti svätej (HS: 294; PZ: 267; HP: 280)

29 ŠT

PREPODOBNÁ
MUČENICA
ANASTÁZIA*Keď zlý duch vyšiel, nemý prehovoril. (Lk 11, 14)*

„Uzdravil ho a on videl, a počul. To je obrazom tých, ktorí v neho uverili.“ Pre Efréma je dôležitejšia viera ako znalosti. Má pravdu. Pretože ten, kto uveril v dobrotu Krista, začína chápať a prijímať pravdy viery. Dobro i kríž dávajú zmysel. Kto, naopak, neverí v dobrotu Krista, vždy nájde spôsob, ako šikovne zakryť svoj hriech pod zásterku psychológie, ľudských potrieb či dokonca morálky.

Liturgia: 1 Sol 2, 9 – 14a, zač. 265; Lk 11, 14 – 23, zač. 57 (rad.); každodenné antifóny; menlivé časti zo štvrtka (HS: 157; PZ: 112; HP: 113)

30 PIA

MUČENÍK
ZÉNOBIOS A JEHO
SESTRA ZÉNOBIA*Keď ta príde, nájde ho vymetený a vyzdobený. (Lk 11, 25)*

„Aký úžitok máte, ak ste na chvíľu uzdravení, ale neveríte? Lebo ak po uzdravení stále pochybujete, môže vás postihnúť niečo horšie ako pôvodná bolesť.“ Aj keď sme zvyknutí na mäkké slová, Efrém používa tvrdú reč. Nemýľme sa: dostať dar či zázrak od Pána a ďalej pokračovať v pôvodnom živote znamená očakávanie čohosi horšieho. Dar sa musí vždy rozmnožiť.

Liturgia: 1 Sol 2, 14 – 19, zač. 266; Lk 11, 23 – 26, zač. 58 (rad.); každodenné antifóny; menlivé časti z piatka; zdržanlivosť od mäsa (HS: 159; PZ: 114; HP: 114)

*Lebo kde je váš poklad, tam bude
aj vaše srdce. (Lk 12, 34)*

Jeden zo všeobecných postojov Ef-
réma je viera spletená s úžasom
a láskou. Iba takto sa „Boh sám zjaví
nám“. Kto nemá hlbokú skúsenosť
s Kristom, ktorá ponára do úžasu
a k slzám nad jeho láskou, nepoz-
ná ho a neohlási pravé evanjelium.
Nedá sa to. Nič neosožia múdre slo-
vá kazateľa či citáty svätcov.

Liturgia: 2 Kor 8, 1 – 5, zač. 185; Lk
8, 16 – 21, zač. 36 (rad.); Hebr 13, 17
– 21, zač. 335; Lk 12, 32 – 40, zač. 67
(hieromuč.); predobrazujúce antifó-
ny a blaženstvá; menlivé časti sväté-
mu (HS: 296 ; PZ: 269 ; HP: 284)

Martin Grošík

POĎAKOVANIE ZA ÚRODU

Vo východných tradíciách neexistuje slávnosť poďakovania za úrodu, akú majú rímskokatolíci alebo evanjelici na začiatku jesene. Židovský sviatok Šavuot, 50. deň po Pasche, bol pôvodne slávnosťou obetovania prvotín úrody. Obdobie Sviatku stánkov – Sukotu je zasa spojené s ukončením žatvy v Izraeli. Pôvodne aj Pascha bola sviatkom za začiatku žatvy jačmeňa, kým ju historicky neprekryla oslava exodu, oslobodenia Izraelitov z egyptského zajatia.

Poďakovanie za úrodu nemá na východe samostatný sviatok, ale je pevnou súčasťou liturgického roka, najmä na konci leta. Počas Premenenia Pána 6. augusta sa žehnajú prvotiny úrody. V krajinách s juliánskym kalendárom to býva najmä hrozno, jablká či ostatné ovocie, ktoré na konci liturgie po požehnaní rozdelia veriacim. Požehnanie plodov symbolizuje vďaku Stvoriteľovi a nádej na obnovu celého sveta. Na sviatok Zosnutia Bohorodičky 15. augusta sa vo východných tradíciách požehnávajú liečivé byliny a kvety.

Okrem rastlín pri špeciálnych príležitostiach počas roka na konci bohoslužieb kňaz požehnáva ako prejav vďaky základné dary úrody – chlieb, pšenicu, víno a olej. Počas obradu lítie, po grécky *Artoklasia* (lámanie chleba), vzdáva vďaky Bohu za dary a prosí o hojnosť úrody i duchovné dary. Obrad lítie a následného rozdávania chleba veriacim taktiež pripomína bratské zdieľanie kresťanov a ich službu najchudobnejším. (Ján Sabol)

OZNAM REDAKCIE

SVÄTÉ LITURGIE V OKTÓBRI NA VAŠE A NAŠE ÚMYSLY:

za čitateľov – 4. október, Kaplnka Ochrany Presvätej Bohorodičky v Mikulášovej, slúži otec Miroslav Chrendžák

za autorov – 11. október, Chrám sv. apoštolov Petra a Pavla v Zbehnove, slúži otec Ján Sabol

za priateľov Slova – 14. október, 17.30 h Chrám sv. apoštolov Petra a Pavla v Poprade, slúži otec Michal Onderko njml.

za redakciu – 25. október, 08.00 h Katedrálny chrám sv. Jána Krstiteľa v Prešove, slúži otec Miroslav Dancák

ISABELLE CHEVIGNARDOVÁ:

MODLITBY V ŤAŽKÝCH ČASOCH

Kniha modlitieb prináša po-
vzbudenie a útechu do nároč-
ných chvíľ, ktoré človek prežíva
na svojej životnej ceste. Pokojný-
mi a pokornými slovami odhaľu-
je nielen bolesť a trápenie, ale aj
krásu a radosť ukryté v krehkosti
ľudského bytia. Ukazuje, že malé
i veľké starosti môžeme odo-
vzdávať Bohu a nachádzať istotu
v jeho láske a blízkosti. Jednodu-
ché modlitby pomáhajú obnoviť
pokoj v našom srdci i v srdciach
našich blízkych, posilňujú nádej
a dôveru v ťažkých časoch. Kniha
pozýva čitateľa objavovať hojivú
Božiu prítomnosť a s dôverou sa
k nej obracať v každodenných
skúškach. (SSV)

LAURA FRANTZ: INDIGOVÁ DEDIČKA

Juliet Catesbyová žije s otcom
a sestrou v Royal Vale. Najviac ju
zamestnáva pestovanie indiga,
ale jeho vývoz spája Catesbyovcov
s mocným klanom Buchananov-
cov v škótskom Glasgowe.

Keď na pobrežie Ameriky pri-
chádza dedič buchananovské-
ho impéria, ktorý sa má oženiť
s jednou z dcér Catesbyovcov,
čím budú splatené obrovské dlhy,
Juliet si je istá, že nevestou sa
stane jej mladšia sestra. Ohromí
ju, keď si Leith Buchanan vybe-
rie ju. Čoskoro však prichádza
na to, že stať sa súčasťou
rozsiahleho a vypočítavého klanu
Buchananovcov nie je pokojný
život. Muž, ktorý ju zachránil pred
katastrofou, je zároveň mužom,
ktorého musí teraz zachrániť ona.
(i527)

CUDZOJAZYČNÝ TÁBOR NA ZAKARPATÍ

UKRAJINA ➤ Gréckokatolícka mládežnícka organizácia (GISZ) už po druhýkrát zorganizovala anglický tábor v Gréckokatolíckom centre Eleméra Ortutaya v Berehove. Hlavným cieľom bolo nielen štúdium jazyka, ale aj socializácia mládeže, rozvoj komunikačných zručností a adaptácia v tíme. Ako náboženská organizácia GISZ začleňuje aj prvky modlitby a duchovného života do hodín angličtiny.

Hlavnou témou tohtoročného tábora bola britská kultúra, kráľovská rodina a anglické dynastie. To súvisí s tým, že rok 2026 bol v Mukačevskej eparchii vyhlásený za Rok ro-

diny. Účastníci sa rozdelili do tímov, ktoré reprezentovali rôzne dynastie, a počas týždňa súťažili o „kráľovské pečate“ a body s cieľom získať konečnú odmenu.

Organizátori venovali pozornosť konverzácii. Vzhľadom na veľký objem teórie v školách deťom chýba prax, čo vedie k jazykovej bariére. Na prekonanie strachu sa v tábore využívali hry. Deti vyšetrovali „zmiznutie“ obľúbených psov kráľovnej, kde podozrivými boli vychovávatelia, a výsledky vyšetrovania prezentovali vo forme vlastných anglických novín. (Text a foto: Mukačevská eparchia)

70. VÝROČIE SVÄTYNE

USA ➤ Napriek búrlivému počasiu sa 15. – 16. augusta zišli stovky veriacich zblízka i zďaleka na eparchiálnej púti k máriapócskej Bohorodičke v Burton v Ohio, ktorá bola pripomienkou 70. výročia vysvätenia svätostánku Nicholasom Elkom, predstaveným vtedajšieho Ruténskeho exarchátu v Amerike. Medzi body programu patrilo rozhovor s gréckokatolíckym biskupom Robertom Piptom pri ohnisku, tvorivé dielne pre deti, diskusia mládeže so seminaristami, prednáška o histórii svätyne od maďarského historika Nicholasa Borosa, archierejská božská liturgia, ako aj ponuka tradičných etnických a amerických jedál v kaviarni. Miestna gréckokatolícka eparchia na svojich stránkach zo srdca poďakovala všetkým, ktorí sa na túto púť vydali, spoločne sa modlili a počas celého víkendu preukázali takú vieru, oddanosť a vytrvalosť. (Eparchia v Parme; foto: Reen Nemeth)

UKRAJINA ➤ 10. augusta sa na horskej pláni Trinoha konali oslavy 10. výročia vysvätenia Kaplnky svätého Huberta, ktorú vysvätil už zosnulý biskup Milan Šašík. Pri príležitosti výročia biskup Teodor Matsapula slávil v kaplnke liturgiu. Spoluslúžil biskup Peter Golinej, pomocný biskup Kolomyjskej eparchie. Modlitba zjednotila veriacich z oboch strán Karpát, ktorí sa zišli na horskej lúke, aby spoločne poďakovali Bohu a modlili sa za mier na Ukrajine. (Mukačevská eparchia)

VATIKÁN ➤ Bratislavskému arcibiskupovi metropolitovi Mons. Stanislavovi Zvolenskému a košickému eparchovi, arcibiskupovi Cyrilovi Vasilovi SJ bol oficiálne obnovený mandát členov Najvyššieho tribunálu Apoštolskej signatúry na ďalšie päťročné obdobie. O ich potvrdení vo funkcii boli vydané príslušné dekréty, ktoré boli v auguste doručené obom slovenským arcibiskupom. Najvyšší tribunál Apoštolskej signatúry je jedným z orgánov Rímskej kúrie. Je najvyšším súdnym tribunálom Katolíckej cirkvi a najvyšším orgánom cirkevnej justičnej správy a správneho súdnictva Svätej stolice. (TK KBS)

TURECKO ➤ Spolu s katolíckymi kresťanmi slávia pravoslávni 1. september ako Deň modlitieb za ochranu stvorenstva. Ide o kľúčovú tému najmä pre ekumenického patriarchu Bartolomeja. Vo svojom poslanstve upozorňuje, že „súčasná mnohorozmerná ekologická kríza je krízou ľudskej slobody, nášho náboženstva a filozofie, nášho étosu a našej kultúry“, ktorá sa začína odcudzením od „Zdroja života“ a pokračuje ničením životného prostredia. Spoločné slávenie 1. septembra ako Dňa ochrany stvorenstva je podľa patriarchu Bartolomeja zároveň jedným zo zásadných krokov na ceste ku kresťanskej jednote. (Vatican News)

GAZA ➤ Katolícka škola pri Farnosti Svätej rodiny v Gaze po prvýkrát od začiatku vojny v októbri 2023 opäť otvorila svoje brány. V novom školskom roku mala prijať približne 1 000 žiakov, z toho 180 detí materskej školy a 820 žiakov základnej školy. Podľa pomocného biskupa Latinského patriarchátu Jeruzalema Williama Shomaliho je obnovenie vyučovania malým, ale významným krokom k normálnemu stavu. Situácia v Pásme Gazy však zostáva naďalej veľmi ťažká. (Vatican News)

VIZITÁTOR MEDZI VERIACIMI

ŠVAJČIARSKO ➤ Apoštolský vizitátor pre slovenských gréckokatolíkov v západnej Európe vладыka Marián Andrej Pacák CSsR navštívil Švajčiarsko. 28. až 30. augusta sa v Celerine vo švajčiarskych Alpách uskutočnilo duchovno-spoločenské stretnutie, na ktorom sa zúčastnilo viac ako 40 veriacich, prevažne mladých rodín.

Súčasťou návštevy boli aj stretnutia s generálnym vikárom diecézy Chur Petrom Camenzindom a Isabel Vásquezovou, riaditeľkou úradu pre migrantov Švajčiarskej biskupskej konferencie.

Duchovnú starostlivosť o gréckokatolíkov vo Švajčiarsku zabezpečuje otec Vladimír Pančák, kňaz pôsobiaci v diecéze Chur. Víkend v Celerine bol naplnený modlitbou, rozhovormi, vzájomným spoznávaním i oddychom. (Text a foto: Vladimír Pančák)

ZBOR V RIMINI

TALIANSKO ➤ Gréckokatolícky chrámový zbor bl. P. P. Gojdiča z Vranova nad Topľou-Čemerného má za sebou ďalšiu kapitolu svojej umeleckej reprezentácie v zahraničí. V auguste sa členovia zboru zúčastnili na 6. ročníku medzinárodného festivalu *CULTURAL DIALOGUE ON THE SAME STAGE*, ktorý sa konal v talianskom Rimini. Svojím vystúpením priblížili publiku slovenskú duchovnú a kultúrnu tradíciu, pričom zazneli skladby v staroslovenčine – jazyku späťom s dedičstvom sv. Cyrila a Metoda. (Dana Kohanová; foto: archív zboru)

ŠKOLA V ČASE VOJNY

UKRAJINA ➤ Na Ukrajine sa v septembri začal nový školský rok. Do školských lavíc sa vrátilo viac ako 3,5 milióna žiakov, z toho takmer štvrt milióna prváčikov. V takmer 12-tisíc školách ich očakávalo viac ako 366-tisíc učiteľov. Mení sa však nielen počet žiakov, ale aj stav školských budov, ktoré utrpeli škody v dôsledku ruského bombardovania. Len v samotnom Kyjeve bolo v roku 2026 poškodených 107 školských zariadení.

Ukrajina sa snaží zabezpečiť školské vyučovanie napriek vojne, v oblastiach s vyššou mierou ohrozenia je to však možné len kombinovanou alebo dištančnou formou. Kľúčovým kritériom je bezpečnosť detí.

Aj samotná výučba trpí dôsledkami vojny. Vyučovanie je často prerušené leteckým poplachom a únikom do krytov. Po skončení poplachu nemožno vždy pokračovať presne tam, kde bolo vyučovanie prerušené. Obzvlášť sa to prejavuje pri online testoch či súťažiach.

Škola sa stáva miestom podpory. Úlohu v tom zohráva modlitba. Učители a deti sa modlia jeden za druhého. K dispozícii sú psychológovia i kaplán. (Vatican News)

SLÁVNOSŤ S VYSVIACKOU

KLOKOČOV ➤ 15. – 16. augusta sa v Klokočove konala tradičná eparchiálna odpustová slávnosť Košickej eparchie. Dvojdňová púť, ktorá patrí medzi najväčšie odpustové slávnosti eparchie, prilákala tisíce veriacich.

Mimoriadne radostným okamihom sobotňajšieho programu bola kňazská vysviacka dvoch diakonov – Samuela Dávida Bombára a Marcela Ublánskeho. Sviatosť kňazstva im počas archijerejskej svätej liturgie udelil arcibiskup Cyril Vasil' SJ, košický eparchiálny biskup.

Sobotňajší program ponúkol aj stretnutie s mladými a tými, ktorí sa venujú práci s deťmi a mládežou. Vladyka Cyril odovzdal certifikáty absolventom animátorskej školy. Osobitnou súčasťou púte bol koncert Márie Podhradskej. Po večernom programe nasledoval moleben, liturgia pre mladých a eucharistická poklona.

Vyvrcholením nedeľnej časti púte bola archijerejská svätá liturgia, ktorú celebroid vladyka Cyril Vasil'. Slávnostným kazateľom bol vladyka Kiro Stojanov, eparchiálny biskup Strumice-Skopje v Severnom Macedónsku. Vo svojej homílii sa venoval klokočovskej ikone Panny Márie a jej slzám, ktoré podľa tradície vyjadrujú blízkosť Božej Matky k ľudskému utrpeniu. Pripomenul pritom ľudí trpiacich v dôsledku vojen na Ukrajine, v Gaze, vo Svätej zemi a na Blízkom a Strednom východe. Matka Božia podľa jeho slov zostáva blízko všade tam, „kde je slovo zbrani hlasnejšie ako dialóg“.

Tohtoročný klokočovský odpust sa tak opäť stal miestom spoločnej modlitby, zmierenia, radosti a stretnutia pri Presvätej Bohorodičke. (Peter Paľovčík; foto: Jozef Kmec, Slavomír Kuc)

OBNOVA MLADÝCH EPARCHIE

LOMNICA ➤ 8. – 14. augusta sa mladí z Bratislavskej eparchie zúčastnili na duchovnej obnove s Jozefom Durkotom v pokojnom prostredí Kláštora Najsvätejšej Trojice sestier redemptoristiek v Lomnici pri Vranove nad Topľou.

Každodennú spoločnú liturgickú modlitbu časoslova so sestrami dopĺňali prednášky venované žalmu 130. Spoločne sa snažili hlbšie pochopiť slová žalmistu: „Moje srdce sa nevystatuje“ a „Neženiením sa za veľkými vecami“. Po prednáškach mali možnosť v tichu premýšľať nad vypočutými katechézami a uvádzať do praxe to, o čom sa rozprávali.

Čas určený na spoločné aktivity vyplňali rôznymi hrami, ale aj praktickou pomocou pri natieraní plota. Nechýbala ani *opekačka* počas posledného večera či spoločné pozorovanie perzeíd (meteorického roja, ľudovo nazývaného padajúce hviezdy). Z Lomnice odchádzali pokojní, hoci veľmi neradi, a s nádejou, že sa sem čoskoro opäť vrátia. (Sára Podhajecká)

Pre toho,
kto miluje Boha,
smrť nie je trestom,
ale odmenou.

Sv. Alfonz M. de Liguori

ROZLÚČKA S OTCOM ROŠKOM

MICHALOVCE ➤ V pondelok 17. augusta sa v Bazilike Zostúpenia Svätého Ducha v Michalovciach uskutočnila pohrebná svätá liturgia za Michala Roška CSsR, najstaršieho redemptoristu na Slovensku. Zomrel vo štvrtok 13. augusta 2026 vo veku 97 rokov.

Hlavným celebrantom liturgie bol košický eparcha vladyka Cyril Vasil' SJ. Homíliu predniesol vladyka Milan Chatur CSsR. V príhovore poukázal na osobnosť otca Michala Roška a jeho celoživotnú službu ľuďom a Cirkvi. Na pohrebných obradoch sa zúčastnil aj vladyka Milan Lach SJ a emeritný prešovský arcibiskup Ján Babjak.

Vladyka Milan Chatur pripomenul, že Michal Roško sa vyznačoval pokojom a schopnosťou približovať ľudí k sebe. „Vedel roztápať ľady celkom prirodzeným, nenúteným spôsobom,“ povedal v homílii. „Vždy mu išlo o vec spásy duše človeka.“ (Text a foto: redemptoristi)

KORUNOVÁCIA DIVOTVORNEJ IKONY

ŠAŠOVÁ ➤ 15. – 16. augusta sa v Šašovej uskutočnila archieparchiálna odpustová slávnosť. Sobotňajší program sa začal privítaním pútnikov, ktorí putovali pešo z Bardejova a okolia vrátane vladyku Jonáša. Pred liturgiou vladyka posvätil Kaplnku Najsvätejšej Trojice na mieste pôvodného chrámu s milostivou ikonou. Uviedol aby to bolo miesto stíšenia sa a modlitby.

V nedeľu program pokračoval modlitbou akatistu a ruženca. Archijerejskej liturgii predchádzal obrad korunovácie ikony obnovenými korunkami pri príležitosti 320. výročia jej slzenia. Vladyka Jonáš v homílii vyzdvihol príbeh malého dievčatka, ktoré trpelo kožnými vredmi po celom tele a bolo v Šašovej uzdravené. (Kristína Maňková; foto: Peter Storinský)

25. VÝROČIE

DVORIANKY ➤ Na gréckokatolíckeho kňaza Emila Zorvana spomínali 17. augusta v Dvoriankach pri príležitosti 25. výročia jeho odchodu do večnosti. Okrem najbližších príbuzných prišli zástupcovia Spolku sv. Cyrila a Metoda, kňazi a veriaci z farností, v ktorých otec Emil pôsobil. Zádušnú liturgiu slávil Martin Mráz, protosynkel Košickej eparchie a predseda spolku.

Homíliu predniesol Michal Hospodár, blízky spolupracovník zosnulého kňaza, bývalý kaplán v Michalovciach a spoluobnoviteľ činnosti Spolku sv. Cyrila a Metoda. Vyzdvihol význam viery vyjadrenej v bohatstve liturgických textov, ktoré mal otec Emil vo veľkej úcte.

Panychídu za zosnulého viedol jeho syn Metod Zorvan, gréckokatolícky kňaz vo farnosti Ďurďoš. Liturgický spev sprevádzala vnučka zosnulého Ráchel Zorvanová. (Martin Mráz; foto: TSKE)

SPOLOČNÁ OSLAVA

KOŠICE ➤ 20. augusta sa pri príležitosti sviatku sv. Štefana konala v košickej katedrále ekumenická bohoslužba. Viedol ju gréckokatolícky biskupský vikár Vojtech Boháč. Spolu s ním sa modlil reformovaný dekan Zoltán Orémus, rímskokatolícky biskupský vikár Zoltán Pásztor, rímskokatolícky kaplán Tamás Belá a gréckokatolícki kňazi Patrik Pankulics a Daniel Dévald. Bohoslužba bola zostavená podľa vzoru byzantskej večierne.

Záverečnú modlitbu viedol dekan Zoltán Orémus. Počas bohoslužby veriacich svojimi spevmi sprevádzala rodina Hornyákovcov, ktorá predniesla cirkevné piesne tematicky späté so sviatkom. Slávnostné popoludnie následne pokračovalo v areáli katedrály spoločným agapé, ktoré pripravilo združenie *Csemadok*. (Vojtech Boháč; foto: Zoltán Balassa, Angelika Hanesz)

LETNÝ TÁBOR

LITMANOVÁ ➤ 17. – 22. augusta sa v Litmanovej konal 4. ročník tábora pre ukrajinské deti na Slovensku. Tábor sa uskutočnil pod záštitou Košickej eparchie. Prostredie plné zelene, čistého vzduchu uprostred malebnej prírody veľkolepo privítalo všetkých 49 účastníkov.

Animátori zo spoločenstva *Ukrajinská mládež Kristova* zodpovedne pripravili bohatý program na celých päť dní. Na tábore sa zúčastnil aj otec Sergej Sabov, duchovný správca ukrajinského spoločenstva v Košiciach. V programe dňa nechýbala svätá liturgia, katechézy, tematické hry, športové aktivity, voľný čas a program v malých skupinách. Uprostred tábora sa uskutočnila celodenná túra z ubytovne na horu Zvir v Litmanovej, čo prinieslo účastníkom veľkú radosť. V závere tábora slávil liturgiu s deťmi arcibiskup Cyril Vasil'. (sr. Alžbeta Gerberyová, SNPM; foto: TSKE)

JUBILEJNÁ SLÁVNOSŤ

ĽUTINA ► Na najväčšom pútnickom mieste gréckokatolíkov v Ľutine sa 22. – 23. augusta zišlo viac ako desaťtisíc veriacich na archieparchiálnej odpustovej slávnosti. Tohto roka uplynulo 175 rokov od zjavenia svätého Mikuláša Zuzane Feketeovej na Ľutinskej hore nad obcou. Duchovný program sa začal v sobotu posviackou prameňa vody v Kaplnke sv. Mikuláša, pokračoval molebenom, akatistom a slávením veľkej večierne s litiou a uložením *plaščenice* Presvätej Bohorodičky. Následne sa kňazi s vladykom presunuli na horu, kde slávili archieprejskú liturgiu. V homílii vladyka Jonáš pripomenul zjavenie v Ľutine, keď sv. Mikuláš odkázal Zuzane Feketeovej, nech je na Ľutinskej hore postavená kaplnka a zasvätená Panne Márii, a preto jej do rúk dáva ikonu Presvätej Bohorodičky, lebo jedine s Máriou človek vie nájsť pevné a správne miesto v živote.

V nedeľu slávil liturgiu vladyka Jonáš. Koncelebroval vladyka Cyril Vasil' SJ, vladyka Milan Lach SJ a vladyka Ján Babjak SJ. V homílii archimandrita Marek Durlák poukázal na dnešnú dobu, ktorá vyvoláva v človeku pocity akejsi prevrátenosti hodnôt a morálky. Človek stavia budovy, ale nemá domov, kupuje si kvalitné matrace, ale nemá pokojný spánok. Prešovský protosynkel spomenul úryvok z románu Dostojevského *Zápisky z mŕtveho domu*, kde v tragickom vyobrazení smrti väzňa Michailova dominuje záverečné konštatovanie spoluväzňa: „Ved' aj on mal matku!“ Na konci požehnal vladyka Jonáš byliny a kvety. (Michal Pavlišinovič; foto: Michal Paločko)

OTVORENIE ROKA

PREŠOV ► Katecheticko-metodický deň Prešovskej archieparchie sa v piatok 28. augusta uskutočnil v Prešove. Bol určený katechétom, učiteľom náboženstva a pedagógom cirkevných škôl v Prešovskom kraji. Stretnutie sa začalo spoločnou liturgiou v prešovskej katedrále, ktorej predsedal vladyka Jonáš Maxim. Vo svojej homílii povzbudil pedagógov a katechétov k zodpovednému sprevádzaniu detí a mladých, ktorí sú im zverení. V závere odovzdali katechétom misiu na vyučovanie náboženstva v školách. Program pokračoval na fakulte aktualizácnym vzdelávaním na tému *AI v práci učiteľa*. (Matúš Sejka)

NÁVŠTEVA Z USA

TORYSKY ► 29. augusta počas cesty po Slovensku s pútnikmi zavítal do farnosti Torysky Mons. Larry J. Kulick, rímskokatolícky biskup z Greensburgu v Pensylvánii. Po srdečnom privítaní slávil v chráme svätú omšu. V homílii sa zamyslel nad významom sviatku a vyzval k vydávaniu svedectva o Ježišovi vo svete. Miestny správca Jozef Mačejovský predstavil dejiny a osobnosti kraja, ktorí mali vplyv aj na cirkevný život v USA. Spomenul biskupa Jána Bradáča, za ktorého pôsobenia zriadili Mukačevskú eparchiu, či kňaza Jozefa Hanulu, ktorý pôsobil v USA. Počas večere predstavili svadobný zvyk čepčenia. (Jozef Mačejovský)

ZOMREL KŇAZ JOZEF SOPKO

PREŠOV ► V pondelok 24. augusta skoro ráno odišiel do večnosti kňaz Prešovskej archieparchie otec Jozef Sopko. Pán si ho povolal vo veku 62 rokov a v 25. roku kňazstva. Božská liturgia a pohrebné obrady viedol vladyka Jonáš Maxim vo štvrtok 27. augusta 2026 v Chráme Povýšenia svätého Kríža v Prešove na Sekčove s následným uložením telesných ostatkov na cintoríne v Prešove-Solivare.

Jozef Sopko sa narodil 21. septembra 1963 v Bratislave a tajomstvo kňazstva prijal z rúk biskupa Mons. Jána Hirku 7. júna 2002 v prešovskej katedrále. Pôboil vo farnostiach Klenov, Rudlov, Ľubotice, Miklušovce a Ďurďoš. V Rudlove počas jeho pôsobenia postavili nový chrám vo filiálnej obci Sol'. Posledné roky bol výpomocným duchovným vo farnosti Prešov-Sekčov. (Text a foto: ISPA)

ARCHIEPARCHIÁLNA SLÁVNOSŤ

ČIRČ ➤ 29. – 30. augusta sa v Čirči konala archieparchiálna odpustová slávnosť. Program slávnosti sa začal v sobotu sprievodom od chrámu, posvätením vody pri prameni, modlitbou ruženca a veľkou večernou s litiou, spojenou s uložením *pláštenice* Presvätej Bohorodičky do hrobu. Vyvrcholením bola archijerejská liturgia, ktorú slávil vladyka Jonáš Maxim. Vo svojej homílii sa vladyka osobitne prihovoral mužom a otcom. Pripomenul im ich dôležité poslanie v rodine – byť tými, ktorí vedú svoju rodinu k Bohu. Sobotná liturgia mala osobitný význam aj pre Orlovský protopresbyterát. Vladyka Jonáš poďakoval doterajšiemu protopresbyterovi Jánovi Pavlíkovi a za nového dekana vymenoval Jána Makaja z farnosti Čirč. Nedelňý program sa na hore začal modlitbou ruženca, po ktorej nasledoval akatist. Archijerejskú liturgiu slávil vladyka Milan Lach. Vo svojej homílii pripomenul veriacim, že každý z nás je Bohom niekam „zasadený“. Máme byť svetlom a príkladom pre druhých tam, kde sme. Vladyka zároveň vyzval veriacich, aby si vážili svojich kňazov. Odpustová slávnosť v Čirči nebola iba sériou liturgických slávení, ale predovšetkým pozvaním zastaviť sa, obrátiť svoj pohľad k Bohu a znovu objaviť svoju úlohu v rodine i spoločenstve. (Slávka Vargová)

RÓMSKA PÚŤ

KLOKOČOV ➤ 29. augusta v Klokočove bola púť Rómov. Program sa začal modlitbou ruženca, po ktorom bola liturgia s arcibiskupom Cyrilom Vasilom. V homílii sa prihovoral otec Štefan Ančočík, predseda rómskej komisie, ktorý priblížil históriu pútnického miesta a vysvetli dôležitosť príhovoru nebeskej Matky u jej Syna. Nasledoval duchovný program pod vedením otca Martina Mekela a jeho evanjelizačnej skupiny, kde popri náboženských piesňach a chválach odzneli svedectvá. Púť ukončili večerou, ktorú pripravili o. Peter Čintala s rodinou. (Štefan Ančočík; foto: Ema Ančočíková)

POSVIACKA CHRÁMU

VARECHOVCE ➤ 30. augusta posvätil vladyka Jonáš Maxim nový prestol, žertveník, ikonostas a obnovený interiér chrámu vo Varechovciach. V homílii vladyka pripomenul, že posviacku oltára veriaci zažijú spravidla iba raz za niekoľko generácií. Zároveň veriacich povzbudil, aby do svojho obnoveného chrámu, ktorý dostal novú podobu zvonku i zvnútra, vstupovali s vedomím, že pravá krása človeka spočíva predovšetkým v jeho vnútri. K tomu im majú pomáhať sviatosti pokánia a Eucharistie. Po slávnosti nasledovalo popoludnie pri obede, na ktorom sa spolu stretli veriaci, kňazi a vladyka Jonáš. O príjemnú atmosféru sa postaral heligonkár Miroslav Hrib, rodák z Varechoviec. (Šimon Gajan; foto: Nikolas Fečunda)

BUKOVA HÔRKA ➤ Na pútnickom mieste Buková hôrka prebiehal tábor *Premenení* pre deti a mládež. Od 9. do 11. augusta bol čas pre mladších a následne od 12. do 14. augusta starších. Podujatie zastrešovali kňazi Peter Calko, Mikuláš Fejko, Mário Bural. Mladším účastníkom sa venoval desaťčlenný tím animátorov pod vedením Laury Calkovej a Juraja Gerega, starších mali na starosti Šimon Calko a Adam Kasarda, takisto s pomocou desaťčlenného tímu animátorov. Témou tábora bol príbeh Noema, ktorý našiel milosť u Pána a viedol Bohu milý život. V poslušnosti Bohu postavil archu a zachránil sa s celou rodinou pred potopou. Vďaka katechézám ďalších šiestich kňazov účastníkom priblížili Božiu lásku, odpustenie, spoluprácu, jednotu, ľudskú skazenosť a Božiu milosť a vyzvali ich k hľadaniu svojho miesta v Cirkvi aj po tábore. Program bol bohatý pre obe vekové kategórie. Od jednoduchých hier, kreatívnych aktivít a hraných rozprávok pre mladšie deti až po zložité komplexné hry a strategické plánovanie a pohybové aktivity u starších. (P. a L. Calkovci)

SPIŠSKÁ KAPITULA ➤ V rámci formácie spoločenstva kňazských i laických párov (SKALA) sa v kňazskom seminári na Spišskej Kapitule uskutočnila duchovná obnova. Podujatie v čase 18. – 22. augusta viedli kňazi Michal Hospodár a Michal Krajňák spolu s manželkami. Prítomných jedenásť laických i kňazských manželských párov sa prehlbovalo v téme s názvom *Jednota a bratstvo*. Radosť zo stretnutia umocňovala prítomnosť takmer tridsiatich detí, o ktoré sa starali animátori. (M. Hospodár)

KOŽUCHOVCE ➤ V Kožuchovciach stál drevený chrám od roku 1741. Pre zlý stav ho chceli začiatkom 20. storočia zbúrať. Podarilo sa ho však zachrániť a v roku 1927 previesť do Východoslovenského múzea v Košiciach, kde je skvostom do dnešných dní. Z iniciatívy Jaroslava Vorobeľa sa začali hľadať možnosti, aby bola jeho replika na mieste, kde kedysi stál. Pridal sa Martin Goldir, ktorý danú myšlienku veľmi podporil. Spolu našli ďalších ochotných ľudí, ktorí sa pridali k realizácii. 22. augusta sa konala slávnosť posvätenia ikon a repliky tohto chrámu vo vybudovanom prístrešku presne na mieste, kde stál pôvodný chrám. (P. Calko)

POPRADE ➤ Za účasti veriacich, kňazov a hostí sa 1. septembra vo farnosti Poprad uskutočnila posviacka novej zvonice a troch zvonov. Pred posviackou vložili do kríža na streche zvonice časovú schránku. Jej obsah tvorí svedectvo o dobe, v ktorej zvonica vznikla. Nachádzajú sa v nej základné údaje o tom, kto a kedy posvätil zvony a zvonicu, ako aj informácie o cirkevných a štátnych predstaviteľoch a o gréckokatolíckej farnosti v Poprade. Boli priložené aj fotografie a mince. Novú zvonicu a zvony posvätil vладыka Jonáš Maxim. V homílii pripomenul duchovný význam zvonov. Ich hlas ohlasuje radostnú zvesť, že Boh zostupuje k nám a zároveň zvoláva veriacich, aby sa zhromaždili na modlitbu. Vладыka sa podelil aj o skúsenosť jedného z mníchov v univskom kláštore. Ich hlas dokáže zaháňať pokušenie a prinášať Boží pokoj. Zvony farnosti darovali veriaci rímskokatolíckej farnosti v Gelsenkirchene v Nemecku. Zvony boli odliate v roku 1973 známym nemeckým zvonárom Hansom Hüeskerom. Najväčší je zasvätený svätej Márii, stredný nesie meno svätého Františka (Franza) a najmenší je zasvätený svätej Margaréte. (M. Nastišin)

FATIMSKÁ SOBOTA

KLOKOČOV ➤ Školský úrad a Katechetický úrad eparchie Košice pripravili na začiatku školského roka Fatimskú sobotu pre zamestnancov cirkevných škôl. Program svojím spevom osviežila skupina Emanuel.

Katechéza riaditeľa Školského úradu Karola Knapa bola pozvaním strážiť plameň, ktorý v nás horí – plameň viery, nádeje, lásky a nadšenia pre naše poslanie. V homílii vладыka Cyril Vasil' povzbudil učiteľov, aby aj v súčasnej dobe plnej negatívnych správ a udalostí prinášali do škôl nádej, pokoj a lásku. V závere slávnostného stretnutia boli predstavené dve nové školské zariadenia v Košickej eparchii: Cirkevná materská školy sv. Paraskevy v Strede nad Bodrogom a Základná škola na Jesennej ulici v Trebišove. Vладыka Cyril odovzdal nové kánonické misie na vyučovanie náboženstva na školách na území eparchie. (Text a foto: Ivana Samková, Zuzana Mihajlová)

VZÁCNY ZAHRAŇIČNÝ HOST

PREŠOV ➤ 7. septembra navštívil arcibiskupský úrad v Prešove vzácný hosť – kardinál Christopher Schönborn OP. Na úrade ho prijal vладыka Jonáš Maxim. Kardinál sa vkaplnke stretol s pracovníkmi úradu a predstavenými kňazského seminára, ktorým sa prihovril a udelil im archijerejské požehnanie. Vладыka Jonáš pozval kardinála Schönborna na budúci rok na návštevu archieparchie, ktorá v tom čase bude sláviť jubilejný rok blahoslavených. Zároveň mu ako dar odovzdal relikvie hieromučeníkov P.P. Gojdiča a V. Hopka. Kardinál si prezrel stálu historickú expozíciu. Ďalej jeho kroky viedli do prešovskej katedrály, kde sa pomodlil pri relikviách blahoslavených a obzrel si kryptu katedrály. V priestoroch teologickej fakulty kardinál Schönborna prijal jej dekan prof. Peter Tirpák. V posledný deň kardinál navštívil v Košiciach Dóm sv. Alžbety a pozdravil Mons. Bernarda Bobera. (text a foto: ISPA)

SLÁVNOSŤ S KARDINÁLOM

KOŠICE ➤ Košická eparchia privítala počas odpustovej slávnosti katedrály kardinála Christopa Schönborna OP, emeritného viedenského arcibiskupa. Jeho návšteva 4. až 7. septembra 2026 spojila slávenie byzantskej liturgie, mariánsku úctu, modlitbu za pokoj na Ukrajine i stretnutia s predstaviteľmi Gréckokatolíckej a Rímskokatolíckej cirkvi.

Kardinál Schönborn sa zúčastnil na sobotnej liturgii, ktorú slávil vladyka Cyril Vasil' SJ. Potom sa pripojil k mariánskemu sviečkovému sprievodu. Kardinál navštívil aj Kolégium svätých sedmopočetníkov v Košiciach. Slávnostným kazateľom nedeľnej liturgie bol kardinál Schönborn, ktorý má s východnými katolíkmi dlhoročnú osobnú a pastoračnú skúsenosť. Nedelňý program pokračoval návštevou východnej hranice Slovenska, kde sa modlil za pokoj na Ukrajine. Druhou zastávkou bol Klokočov. (Peter Paľovčík; foto: TSKE)

TREBIŠOV ➤ Novovytváraná Základná škola Jesenná v Trebišove otvorila 2. septembra svoje brány prvým žiakom. Škola, ktorej zriaďovateľom je Kolégium sv. Gorazda, n. o., sa stala súčasťou školskej rodiny Gréckokatolíckej eparchie Košice. Jej kapacita je približne osemsto žiakov. Vznik školy súvisí s výzvou Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR v rámci *Plánu obnovy* a odolnosti SR, ktorá bola zameraná na rozšírenie kapacít základných škôl a odstránenie dvojzmennej prevádzky. Moderné priestory ponúkajú žiakom bezpečné a podnetné prostredie na vzdelávanie, rozvoj talentov i vzájomné stretávanie. (TSKE)

BRATISLAVA ➤ Sociálna subkomisia teologickej komisie Konferencie biskupov Slovenska vo štvrtok 3. septembra 2026 v Pálffyho paláci v Bratislave po piaty raz odovzdala Cenu svätej Matky Terézie z Kalkaty. Ocenenie je výrazom úcty a vďaky ľuďom, ktorí dlhodobo, často aj v skrytosti, slúžia chudobným, zraniteľným a ľuďom odkázaným na pomoc. Tohtoročnými laureátmi sa stali Mária Mekelová, Martina Čikošová, Mária Jackaničová z Gréckokatolíckej rímskej misie, Mária Demeterová z Fóra života – projektu *Zachráňme životy*, Anna Zifčáková, dobrovoľníčka v Dome sv. Vincenta, Slovenské misijné hnutie Banská Bystrica a Katarína Hulmanová zo sociálnej subkomisie KBS. Ocenenie pripomína osobnosti a iniciatívy, ktoré svoju službu druhým uskutočňujú konkrétnymi skutkami a dlhodobou vernosťou. Ich pôsobenie zároveň poukazuje na rozmanitosť foriem pomoci a na bohatstvo chariziem, ktorými Cirkev slúži ľuďom v náročných životných situáciách. (TK KBS)

BRATISLAVA ➤ Na Bratislavský eparchiálny úrad 7. septembra zavítal apoštolský prefekt Azerbajdžanu Mons. Vladimír Fekete SDB. V Bratislave ho prijal bratislavský eparchiálny biskup Milan Lach SJ. Stretnutie bolo príležitosťou na bratské stretnutie, rozhovor a vzájomné povzbudenie. Obaja predstavitelia Cirkvi sa venovali situácii a pastoračným výzvam v partikulárnych cirkvách, v ktorých pôsobia. Zdieľali svoje skúsenosti zo života miestnych cirkví a hovorili aj o možnostiach ich ďalšieho rozvoja. Pozornosť venovali aj pastoračným a evanjelizačným projektom, ktoré sa uskutočňujú v Bratislavskej eparchii i v Apoštolskej prefektúre Azerbajdžanu. (Bratislavská eparchia)

Má miesto gitara v bohoslužbe?

Rasto: Z môjho laického pohľadu určite áno – gitara, alebo teda hudobný nástroj, má miesto v liturgii. Hudobné nástroje už tisícročia používajú veriaci na to, aby oslavovali Pánovo meno. Gitara vo východnom obrade nemusí byť hneď zahrnutá. Ak sa zachová dôstojnosť a úcta v slávení liturgie, hra na rôznych hudobných nástrojoch spolu s melódiou, harmóniou a správnymi textami, môže veriacim pomôcť k hlbšiemu prežívaniu slávania Eucharistie.

Rachel: Myslím si, že na určitých miestach má svoje čaro, napríklad v spoločenských je to jazyk, ktorým hovorí veľa mladých. Z hudobného hľadiska je to veľmi príjemný prvok, ktorý dokáže spestrovať modlitbu a približovať ku Kristovi. Ale, samozrejme, sú aj výnimky 😊

Samuel: Dobré je oslavovať Pána a ospevovať meno tvoje, Najvyšší, za rána zvesťovať tvoju dobrotu a tvoju vernosť celú noc na desaťstrunovej harfe a na lutne, spevom a citarou. Tento úryvok je z 92. žalmu, ktorý opisuje, akým spôsobom Kráľ Dávid oslavoval Boha. V žalmoch o tom čítame na rôznych miestach. V dnešnej dobe sa vedú rôzne vášnivé diskusie o tom, či patrí alebo nepatrí gitara do bohoslužby. Keď pozeráme striktné na liturgiu, ktorá je celá pretkaná Ježišovým spásanosným dielom, súčasťou toho je aj oslava trojjediného Boha. Tu môžeme vidieť po celom svete rôzne spôsoby tejto oslavy. Pred časom som mal možnosť byť na svätej omši v Španielsku, ktorá na miesto organu bola sprevádzaná práve gitarou. Vôbec ma to nevyrušovalo, práve naopak. Dávalo to svätej omši komornejší nádych. Podľa môjho názoru gitara má miesto v bohoslužbe, len ju treba vhodným spôsobom implementovať, aby sa z chrámov a svätých liturgii nestali koncertné vystúpenia, ale aby naozaj bola pomôckou pri oslave nášho Boha.

...

GODZONE TOUR 2026

EŠTE NIE JE NESKORO

BRNO 19. OKTÓBER VYSTAVIŠTE PAVILON GI 18:00-21:00	BRATISLAVA 20. OKTÓBER TIPOS ARÉNA 18:00-21:00	ŽILINA 21. OKTÓBER NIKE ARÉNA 18:00-21:00
POPRADE 22. OKTÓBER ARÉNA POPRADE 18:00-21:00	KOŠICE 23. OKTÓBER STEEL ARÉNA 18:00-21:00	BANSKÁ BYSTRICA 24. OKTÓBER TIPSPORT ARÉNA 18:00-21:00
+ FRÝDEK-MÍSTEK 27. NOVEMBER HALA POLÁRKA 18:00-21:00		

TOUR.GODZONE.SK

VSTUP ZDARMA

30<30

SARAH MÁRIA TOTHOVÁ (21 ROKOV)

„Viera pre mňa nie je bremenom tradície, ale živým vzťahom. Vyžaduje si odvahu byť inou aj tam, kde sa to práve nenosí.“

Ahoj. Mám 21 rokov, študujem všeobecné veterinárske lekárstvo a žijem život, v ktorom sa snažím budovať Božie kráľovstvo naplno. Žijeme totiž v dobe, ktorá úspech často definuje číslami na bankovom účte, počtom sledovateľov na sociálnych sieťach alebo dravosťou v kariére. Ja som však od malička bola učená hovoriť úplne iným jazykom.

Môj príbeh nie je o hľadaní ľudského uznania alebo lajkov, ale o tom, ako sa dá „žiť viera“ každý jeden deň – v nenápadných gestách, malých radoostiach a občas aj v odvážnych rozhodnutiach.

Tento môj postoj k svetu sa nezrodil náhodou. Formovalo ho prostredie, v ktorom som vyrastala a v ktorom dodnes pôsobím. Život na fare, každodenná blízkosť chrámu a vnímanie potrieb nášho spoločenstva sú mojim prirodzeným domovom. To, že môj otec je kňaz, mi od detstva otváralo obzory obetavej služby a hlboké spirituality. Vďaka tomuto zázemiu vnímam milovanú Cirkev ako svoju širšiu rodinu. Moja viera nestojí na teórii, je hlboko zakorenená v praktickej pomoci, v radoosti z modlitby a v úcte k posvätnu. Ako kantorka a animátorka investujem svoj čas a energiu do formovania mladých ľudí v Cirkvi a hlboko verím, že hudba a spev dokážu otvárať brány chrámu aj tým, ktorí možno stoja len na jeho prahu.

Zo stíšenia v chráme a z hĺbky modlitby však neodchádzam do sveta s prázdnyimi rukami. Naopak, to, čo načerpám v chráme pred Eucharistiou, si beriem so sebou aj do univerzitných lavíc. Moje štúdium veterinéry pre mňa totiž nie je len o suchej vede, bifľovaní anatómie a biologických

procesoch. Vychádzam z hlbokého presvedčenia, že celý svet odzrkadľuje svojho autora. Táto Božia tvorivosť a krása ma sprevádza na každom kroku a premieňa sa aj do mojej ďalšej veľkej vášne – tancu. Pre mňa je tanec oslavou života a darov, ktoré som dostala. Ako hrdá členka folklórneho súboru Zemplín reprezentujem slovenské tradície po celom svete – od slnečného Španielska cez majestátne švajčiarske Alpy až po exotickú Kóreu. Vrcholom mojej doterajšej cesty bola reprezentácia Slovenska v Slovenskom olympijskom dome počas olympiády v Miláne, kde som mohla svojím tancom a úsmevom prinášať kúsok našej domoviny svetovej komunite.

Aj uprostred rušného festivalového tempa v zahraničí, keď ostatní radšej oddychujú, si vždy rada otvorím Sväté písmo alebo vyhladám miestny chrám, aby som mohla zažiť svätú liturgiu. Je to pre mňa chvíľa pokoja, ktorú nikomu nevnučujem, no s láskou ju zdieľam. Postupne sa tak vytvoril krásny most – občas sa ku mne niekto zo súboru ticho pridá a do chrámu ideme spolu. Bez akýchkoľvek veľkých slov, len v duchu vzájomného rešpektu a priateľstva, môžeme prežívať duchovné veci spoločne priamo uprostred umeleckého sveta. ✕

Pomôcky: Ál, Ekby, lai,	odpočinok	remeselníci	inventárne číslo, skratka		bláboce	Odyseova vlast	švédske mesto	múčka z kurkumy	kód Jemenu		bývalý futbalista Slovana Bratislava	2	otrávné látky, skratka
lyže				medikamenty patriaca ldke						sídlo zraku			
1										niečo zvinuté			
nórske mesto			veľká, silná ruka EČV Spis. Novej Vsi						hmyzo- žravec 0,377 g v Čine				plúžila si
predstihy								Ferdinand, po dom. žaloba					
orná pôda							MPZ áut Peru detská stavebnica			smola označenie múky			
jodid dráselný, vzorec			chem.zn.- neónu slovná pomoc			rodidlá športová loď					citoslovce rozspával zrno		
	osobné zámeno	egypt. boh Sluka odoberaj			japonská mena lesklý náter				somár ako				
jedna i druhá				grkat. časopis označenie pudinga						Izabela, po domácky			
4										ako, po nemecky			
obyvatelka Arábie						kancelárska skratka				francúzska báseň			

Y	D	A	A	J	R	K	T	S	A	M	O	P	A	L	Y	V
M	V	E	M	J	A	O	E	I	A	A	K	A	N	T	Ž	O
Y	I	A	Á	K	L	T	N	Š	D	U	Š	N	Á	O	K	D
V	S	I	R	O	I	V	M	O	I	U	N	N	R	L	E	K
L	S	E	D	M	M	Y	V	T	D	V	A	A	B	O	A	A
V	I	N	R	E	R	Z	Y	S	Ý	N	I	A	C	I	K	A
M	I	E	S	T	O	Š	P	R	E	O	J	E	Ž	I	Š	A
M	T	I	S	R	S	R	A	D	E	R	S	E	T	R	T	R
O	A	O	T	E	Á	Z	C	C	M	F	V	P	T	O	A	Š
C	K	D	R	V	K	R	I	E	D	Y	O	E	S	T	R	M
T	E	R	A	S	Y	T	P	S	R	D	D	P	R	U	T	Í
A	C	Y	V	R	A	L	O	O	K	A	O	L	S	A	M	D
N	Y	M	A	N	Z	O	P	R	K	Y	M	R	O	K	I	A

Tajničku osemsmerníky tvorí 30 nevyškrtaných písmen.

Autor: Marek Pataky.

Legenda: AKANT, ANÁTY, AUDIT, AUTORI, BRÁNA, DONOR, DRÁMA, DUŠA, INDOL, JABLKO, KADET, KORMY, KOSTRY, KOTVY, KRIEDY, LARVY, LIESEK, MAREC, MARŽA, MASLO, MESIAC, MIERKA, MRAVY, MYDLO, OCTAN, OFERY, OPICA, OPTIKA, OZNAMY, PANNA, PORYV, PSOTA, ROZVOD, SAMOPALY, SAUNA, SEKTOR, SERVER, SPRÁVA, SRDCE, STRAVA, STRESY, ŠMÍDA, ŠTART, ŠTICA, TERASY, TERMIT, VEŽIAK, VIETOR, VODKA, VÝRAZ, ZISKY, ZRADA.

UTIPY

Mama mi povedala, že ak pôjdem na návštevu, kde majú deti, mám im zobrať nejaké sladkosti. Zobral som im všetky, revali ako paviáky.

8 hodín večer. Dostanem SMS od priateľky: „Ja alebo futbal?“

11 hodín večer. SMS priateľke: „Samozrejme ty.“

Manželka si chce spraviť žart z manžela, tak napíše na lístok: „Už ma to nebaví, čakala som od manželstva viac. Odchádzam k rodičom a podávam žiadosť o rozvod.“ Lístok nechá na stole a schová sa pod posteľ. Manžel príde domov, lístok si prečíta, zaraduje sa a vzápätí zdvihne mobil, a telefonuje: „Ahoj, drahá, tak stará to už konečne pochopila a podáva žiadosť o rozvod. Konečne môžeme byť spolu. O chvíľu som u teba.“

Načmára niečo na lístok a zabuchne za sebou dvere. Zarazená manželka sa zúfalo rozplače a vyrúti sa spod postele k lístku. Roztrasenými rukami ho zdvihne a číta: „Išiel som s chalanmi na futbal, miláčik. Trčali ti nohy.“

Čo si robila predtým, ako si sa stala mamou?
Čo som chcela.

Slovo – oficiálny časopis
Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku
www.casopisslovo.sk

Ročník 59, mesačník, číslo 2

Adresa redakcie

SLOVO, Hlavná 3, 080 01 Prešov
tel.: 051/756 26 42, 0909 266 013
e-mail: redakcia@casopisslovo.sk

V prípade záujmu o zasielanie
časopisu nás kontaktujte na:
distribucia@casopisslovo.sk.

Číslo účtu

SK45 0200 0000 0032 1020 6959

Vydavatelja

Gréckokatolícka cirkev na Slovensku,
Hlavná 1, 081 35
Prešov, IČO 51311917
Petra, n. o., Hlavná 1, 080 01 Prešov,
IČO 37886622

Cirkevné schválenie

ABÚ v Prešove, č. j. 3317/99

Šéfredaktorka

PhDr. Valéria Juríková, PhD.

Redakcia

Mgr. Richard Fučko
ThDr. Miroslav Dancák, PhD.
PhDr. Adriana Čovanová, PhD.
Mgr. Miroslav Chorenžák
Dipl.-Theol. Univ. Ján Sabol

Grafický návrh

Mgr. Jozef Petričko

Grafické spracovanie

Mgr. Žaneta Tkáčová, DiS. art.

Za obsah inzerátov nezodpovedáme.
Redakcia si vyhradzuje právo
na úpravu príspevkov.
Zásady ochrany osobných údajov
sú uvedené na webovej stránke
http://casopisslovo.sk/vyhlasenie/.

Tlač: Alfa print, s. r. o., Martin

Distribúcia: Mediaprint-Kapa
Pressegrosso, a. s., Bratislava
ISSN 1335-7492. EV 182/08

Dátum vydania: 01.10.2026

Titulná strana: Dávid Maslen

Jozef Greško – 1. október – 50 rokov života; **Lukáš Vojčík** – 2. október – 15 rokov kňazskej vysviacky; **Slavomír Čekan** – 5. október – 55 rokov života; **Jozef Voskár** – 10. október – 90 rokov života; **Jozef Havrila** – 11. október – 50 rokov života; **Marek Mikitka** – 13. október – 50 rokov života; **Gabriel Kecskés** – 15. október – 20 rokov kňazskej vysviacky; **Polykarp Jacoš OSBM** – 21. október – 65 rokov života; **Vladimír Varga** – 22. október – 55 rokov života; **Michal Kuruc st.** – 24. október – 75 rokov života

SPOLOK SV. CYRILA A METODA

Jubilanti – október

50 rokov: Jana Feciková, Spišská Nová Ves; otec Jozef Greško, Zlatá Baňa; otec Jozef Havrila, Ladomirová

70 rokov: Helena Hreňková, Priekopa; Anna Kundráková, Drienica; Anna Palovčíková, Trhovište; Silvia Sidorová, Košice

75 rokov: Mária Borošová, Veľká Trňa; Michal Danko, Kysta; Michal Fedorčák, Trebišov; Jozef Grešš, Partizánske; Mária Kudláčová, Priekopa; Anna Medvidová, Sobrance; Tatiana Michalková, Stročin; Anna Petriková, Čelovce; Michal Zubko, Davidov

80 rokov: Marta Janusiková, Hlivišťa; Zuzana Tóthová, Košice

85 rokov: Július Ferko, Michalovce-Močarany; Boris Franko, Košice; Natália Krátka, Banská Bystrica; Mária Poláková, Lesiček

90 rokov: otec Jozef Voskár, Sabinov; Júlia Zelinková, Košice; Pavlína Ďuristová, Zbehnov

95 rokov: Mária Feciková, Levoča

OZNAMY

Redakcia časopisu Slovo veľmi pekne ďakuje všetkým darcom, ktorí podporili časopis Slovo akýmkoľvek finančným darom. Ďakujeme.

VÝHERCA

V septembrovom losovaní bola zo všetkých riešení vylosovaná pani Monika Molnárová zo Zemplínskej Teplice.

Správne riešenie z augustového čísla:

Krížovka: Kto sa nemodlí, je mŕtvy.

Riešenia zasielajte na adresu: SLOVO, Hlavná 3 080 01 Prešov alebo inzercia@casopisslovo.sk.

BLAHOŽELÁME

Drahý manžel, náš otec a dedko

Michal Kuruc st.

Boh ti požehnal dožiť sa 75 rokov pozemského života.

Pri tejto príležitosti ti prajeme a vyprosujeme od nášho Spasiteľa Božie požehnanie, dary Svätého Ducha, ochranu Presvätej Bohorodičky, pevné zdravie a radosť v kruhu rodiny. Zo srdca želajú manželka Oľga, deti Monika, Martina s rodinou a Michal s rodinou. *Na mnohaja i blahaja ľita!*

10. októbra sa dožíva krásnych 90. narodenín otec

Jozef Voskár.

Milý otec Jozef, už deväť rokov pôsobíte medzi veriacimi

v Sabinove a ste neodmysliteľnou súčasťou nášho spoločenstva. Mnohí stále radi využívajú možnosť vyspovedať sa pri vás a túžia počuť vaše slová, ktoré vedia povzbudiť vo viere a prinášajú do srdca radosť. Ďakujeme, že aj v tomto úctyhodnom veku nám naďalej ochotne a veľkoryso slúžite, hojne rozdáвате svoje kňazské požehnanie a každého potešíte svojím úsmevom a slovom povzbudenia. Nech vás dobrotivý Pán každý deň obdarúva pokojom, nech odmení vašu lásku a blízkosť a Presvätá Bohorodička nech vás cháni a prihovára sa za vás u dobrotivého Boha.

Na mnohaja i blahaja ľita!

s láskou a úctou veriaci zo Sabinova

Drahý náš

Lukáš Vojčík, 2. októbra uplynie presne 15 rokov od chvíle, keď si pokľakol pri oltári a prijal z rúk vладыky Milana kňazskú vysviacku. Počas rokov ak-

tívnej pastorácie sa na tebe naplnili slová Pisma o múdrom správcovi – okrem spravovania cirkevných budov si sa venoval najmä budovaniu vzťahu mladých k Cirkvi. Tieto schopnosti v tebe dozreli do služby synkela pre ekonomické záležitosti celej Košickej eparchie.

S vďakou za nezaslúžený dar tvojho kňazstva ti vyprosujú mnoho šťastných rokov tvoji blízki.

INZERCIA

Rekonštrukcie striech a veží chrámov.

Nové strechy. Demontáž a likvidácia azbestu. Vypracovanie potrebnej projektovej dokumentácie. www.svestav.sk. Mobil: 0905 437 209, mejl: svestav@svestav.sk

Ručne písané ikony. www.ikony.sk

Fy DUDAS ponúka:

- elektrické pohony zvonov
 - lineárny a magnetický pohon zvonov
 - diaľkové ovládanie zvonov (GSM)
 - zvonové drevené a ocelové konštrukcie
 - nové zvony a srdcia zvonov
 - vežové hodiny a kladivá zvonov
 - opravu starých systémov
- e-mail: jandudas@teraz.de
tel.: **0907 268 344**, www.zvonydudas.sk

LUX OD ROKU 1991
PREŠOV

35 rokov s Vami

ČISTIACA TECHNIKA

najväčší výber upratovacej a čistiacej techniky na predajni a v e-shope

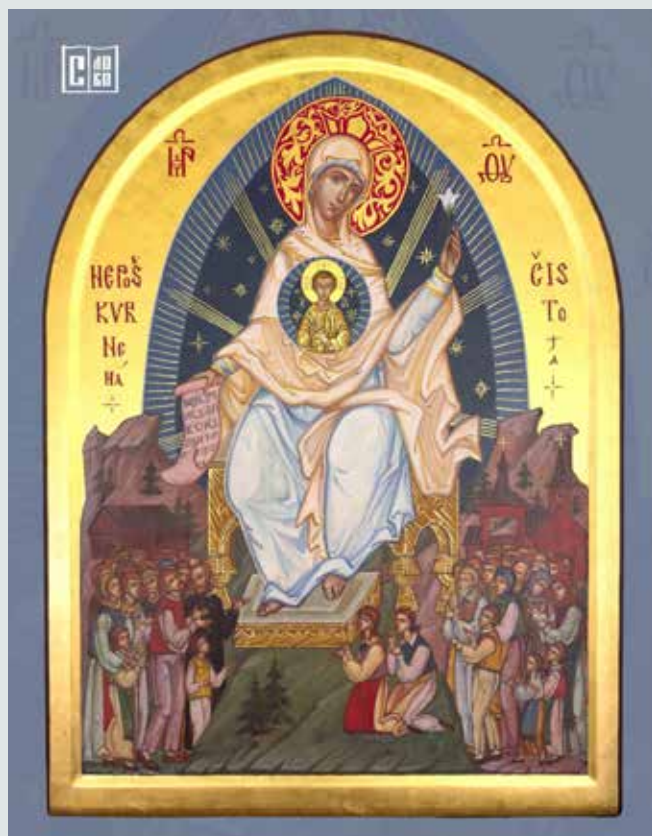
ČISTIACE SLUŽBY

čistiace práce od A-Z

Bardejovská 5, 080 06 Prešov - Ľubotice
+421 51/77 10 371, 77 10 809

ZASVÄTENIE SA NEPOŠKVRNENÉMU SRDCU BOŽEJ MATKY

1990 – Mária, Matka naša, skry nás pod svoj plášť.

1991 – Nepoškvrnená Čistota, pomôž mi udržať čistotu môjho srdca.

1993 – Staň sa vôľa všade a vo všetkom, lebo v tebe je ukrytý večný pokoj.

1994 – Otče, daj, aby som každého dokázal prijať ako brata a sestru, a aby som každého dokázal prijať ako brata a sestru, a aby som každého prijal v tvojej láske.

1995 – Bože, odovzdávam ti celú svoju minulosť a vkladám do teba celú svoju budúcnosť, a ďakujem ti za dnešok, ktorý mi dávaš. Radujem sa, lebo si so mnou a nikdy si ma neopustil.

1995 – Milujem, a preto ľutujem, milujem, a preto odpúšťam, milujem, a to je môj pokoj.

1994 – Mama, a teraz chcem žiť ináč, chcem ísť k Otcovi a úplne ti dôverujem, že ma k nemu privedieš.

Nepoškvrnené Srdce Božej Matky, úplne sa ti zasväcujeme, všetko, čo máme a čím sme, ti odovzdávame a zostávame ti verní v tomto i v budúcom živote. Amen.

Slovo

POD TVOJ POKROV PRIBIHAJEM

Pod tvoj pokrov pribíhajem, Presvjataja Živa.
Tvojej pomôšči želajem, Mati milostiva.

I: Sochraň, zastup, vyslobod' nás, Presvajata Marija,
nedaj, nedaj zhubiti nás, Mati milostiva. :I

POD TVOJ PLÁŠŤ SA UTIEKAME

Pod tvoj plášť sa utiekame, najsvätejšia Panna,
o príhovor ťa žiadame, mocná nebies brána.

I: Ochraňuj nás, vyslobod' nás, Matka dobrotivá,
nedaj, nedaj zahynúť nám, Matka milostivá. :I

Slovo